

základ
správnych
rozhodnutí

Výber strednej školy

prieskum medzi žiakmi ZŠ, SŠ a ich
rodičmi, absolventmi SŠ
a študentmi VŠ

záverečná správa
13. decembra 2023
pre Republikovú úniu zamestnávateľov
pripravila agentúra 2muse

2muse je členom

SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA
VÝSKUMNÝCH AGENTÚR

Pozadie a ciele projektu

Republiková únia zamestnávateľov mala záujem o prieskum medzi žiakmi a rodičmi a zistenie ich názorov a postojov ohľadom výberu strednej školy a dochádzania.

Zadávatel mal záujem o kvalitatívny prieskum s cieľom pripraviť dotazník pre kvantitatívny prieskum na vzorke 1500 respondentov v rozsahu 10-20 otázok.

Cieľovou skupinou prieskumu boli:

- žiaci druhého stupňa základných škôl (8 - 9 ročník) a ich rodičia,
- žiaci stredných škôl (okrem prvého ročníka, cca 80% žiakov stredných odborných škôl) a ich rodičia,
- absolventi stredných škôl, ktorí po ukončení štúdia nenastúpili na vysokú školu (nie menej ako rok po ukončení a nie viac ako päť rokov, cca 80% absolventov stredných odborných škôl)
- študenti vysokých škôl (okrem prvého ročníka, minimálne 30% absolventov stredných odborných škôl).

Popis riešenia: Prieskum začal kvalitatívnou fázou, ktorá poskytla vhľad a pochopenie správania sa žiakov a rodičov, aké je ich vnímanie, potreby, bariéry (aj skryté) či motivácie. **Silu a intenzitu daných zistení následne poskytol kvantitatívny prieskum.** Okrem merania zadefinovaných oblasti sme zadanie doplnili aj **o meranie spokojnosti s kvalitou navštevovanej školy pomocou eM indexu.** Jednotlivé fázy prieskumu:

- kvalitatívny prieskum formou **6 fokusových skupín** v Bratislave a Banskej Bystrici so žiakmi ZŠ (9.ročník) a ich rodičmi, žiakmi odborných SŠ a s absolventmi odborných SŠ.
- kvantitatívny prieskum bol kombinovaný formou osobných rozhovorov a online formou.

základ
správných
rozhodnutí

Technická špecifikácia projektu

Dizajn prieskumu

Kvantitatívny prieskum

Metodológia	exkluzívny kvantitatívny ad-hoc prieskum osobné rozhovory s využitím metódy CAPI (Computer Aided Personal Interviewing) v kombinácii s online CAWI (Computer Assisted Web Interviewing) cez 2muse on-line panel s riadeným prístupom (full managed access panel)
Cieľová skupina	1. žiaci druhého stupňa základných škôl (8. – 9. ročník) 2. ich rodičia, 3. žiaci stredných škôl (okrem prvého ročníka, cca 80% žiakov stredných odborných škôl) 4. ich rodičia 5. absolventi stredných škôl, ktorí po ukončení štúdia nenastúpili na vysokú školu (nie menej ako rok po ukončení a nie viac ako päť rokov, cca 80% absolventov stredných odborných škôl) 6. študenti vysokých škôl (okrem prvého ročníka, minimálne 30% absolventov stredných odborných škôl).
Veľkosť vzorky	n= 1565 respondentov (70% CAWI a 30% CAPI), v tom: 258 žiakov ZŠ a ich rodičia, 259 žiakov SŠ a ich rodičia, 271 absolventov SŠ a 260 študentov VŠ
Výber	kvótny, kvóty na pohlavie a región (západ, stred, východ)
Dĺžka dotazníka	cca 21 minút (CAWI), 24minút (CAPI)

Dizajn prieskumu: POCHOPENIE & VHLAD

Kvalitatívny prieskum

Metodológia	kvalitatívny ad-hoc prieskum skupinové rozhovory FGD (Focus Group Discussion)
Cieľová skupina	1. Žiaci ZŠ (9. ročník), ktorí aktuálne rieši výber strednej odbornej školy 2. Rodičia tých žiakov ZŠ 3. Žiaci strednej odbornej školy (nie prvý ročník) 4. Rodičia tých žiakov SŠ 5. Absolventi odborných SŠ (1 až 5 rokov po ukončení štúdia)
Veľkosť vzorky	30 respondentov
Počet rozhovorov	Bratislava a okolie 3 fokusové skupiny po 6 diskutujúcich, prvá FG žiaci ZŠ- 9ročník, druhá FG rodičia týchto žiakov a tretia FG s absolventmi SŠ (z absolventov bude 6 respondentov). V každej skupine budú mix chlapci dievčatá. Regióny – Banská Bystrica 3 fokusové skupiny po 6 diskutujúcich, prvá FG žiaci ZŠ- 9ročník, druhá FG so žiakmi SŠ a tretia FG rodičia týchto žiakov). V každej skupine budú mix chlapci dievčatá.
Dĺžka rozhovoru	70-90 min
Terénny zber	Október 2023

Špecifikácie a skratky

V tomto reporte **kvantitatívne štatistické zistenia kontextuálne dopĺňame o kvalitatívne zistenia z fokusových skupín.**

Čisto kvalitatívne zistenia z fokusových skupín sú odlíšené v pravom rohu slajdu symbolom:

- pri kvalitatívnej analýze sme vychádzali z princípov tematickej analýzy kvalitatívnej metodológie (Braun & Clarke, 2006)*.

Kvôli ľahšej čitateľnosti, sprehľadneniu textu a ľahšej orientácii (napríklad v grafoch a tabuľkách) – **používame naprieč reportom skratky cieľových skupín:**

- Rodičia žiakov a žiačok 8. a 9 ročníka = **ZŠ_R** alebo **Rodičia ZŠ**
- Žiaci a žiačky 8. a 9. ročníka = **ZŠ_Ž** alebo **Žiaci ZŠ**
- Rodičia žiakov a žiačok stredných škôl = **SŠ_R** alebo **Rodičia SŠ**
- Študenti a študentky stredných škôl = **SŠ_Ž** alebo **Študenti SŠ**
- Absolventi/tky stredných škôl = **Abs** alebo **Absolventi**
- Študenti a študentky vysokých škôl = **VŠ**
- Stredná škola = **SŠ** ; Základná škola = **ZŠ**
- Žiaci ZŠ + Žiaci SŠ + Absolventi SŠ = **Mladí ľudia**; Rodičia ZŠ + Rodičia SŠ = **Rodičia**

Kvantitatívne štatistické ukazovatele a signifikancia sú merané na hladine spoľahlivosti a významnosti: $\alpha=95$, $p<.05$, pričom v grafoch a tabuľkách sú údaje zaokrúhlené na celé číslo.

- **Snažíme sa držať gender korektný jazyk** naprieč textom, avšak niekedy používame generické maskulínium.

*Braun, V. and Clarke, V. (2006) Using thematic analysis in psychology. Qualitative Research in Psychology, 3 (2). pp. 77-101. ISSN 1478-0887

základ
správných
rozhodnutí

Hlavné zhrnutia

Hlavné zhrnutia – preferencie a výber SŠ

- Rodičia sa nad **výberom strednej školy** aktívne zamýšľajú (matky viac než otcovia), pričom **to vnímajú ako významný prechod / medzník v živote** ich detí. Deťom taktiež nie je výber SŠ ľahostajný a taktiež výberu venujú výraznú pozornosť (dievčatá viac v porovnaní s chlapcami).
- Absolútna **väčšina rodičov necháva výber SŠ primárne na svoje deti**, pričom ponúkajú konzultácie a usmernenie v ich rozhodovaní. Neplatí, že by rodičia na Slovensku direktívne určovali deťom smerovanie. Skôr zreálňujú existujúce preferencie svojich detí a ponúkajú nadhľad a perspektívu skúsenejších.
- 2/3 rodičov i žiakov ZŠ preferuje skôr odborný typ SŠ vzdelávania v porovnaní so všeobecným (gymnázia). Naratív: „*mať hneď po SŠ v ruke papier / remeslo a byť pripravený na pracovný trh*“ je relatívne silný a podľa výpovedí rodičov i detí ide o strategicko-pragmatické premýšľanie v kontexte aktuálnej ekonomickej situácie.
- Rodičia i deti vnímajú preferencie výberu školy veľmi podobne, avšak deti sa medzi sebou líšia na základe pohlavia. **Dievčatá viac inklinujú k zdravotníckej škole, hotelovej i obchodnej akadémii, či k umelecky zameraným školám** v porovnaní s chlapcami. Naopak **chlapci viac inklinujú k priemyselným školám**. Neznamená to však, že by boli chlapci a dievčatá v niečom šikovnejší a v niečom menej. Skôr treba reflektovať, že socio-kultúrne vzorce prirodzene v určitej miere ovplyvňujú preferencie (dievčatá prosociálne profesie a gymnázia, chlapci priemyselné a technologické). Tieto javy sú fluídne, nie statické – môže sa to zmeniť.
- Väčšia rodičov i mladých ľudí (97%) by preferovalo štúdium na strednej škole na Slovensku. Zahraničné vzdelávanie je vyhľadávané prevažne pri univerzitnom a vysokoškolskom vzdelaní.

Hlavné zhrnutia – hodnotenia škôl

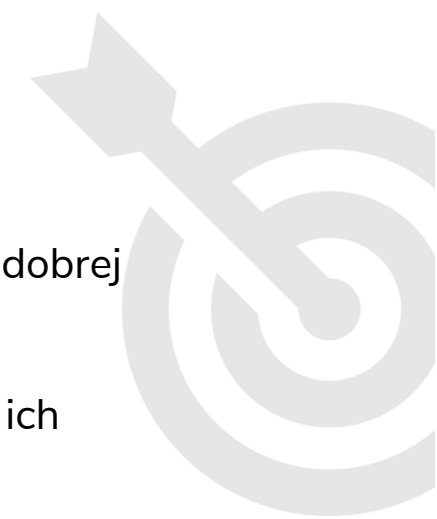
- **Väčšina ľudí**, ktorí majú skúsenosť so slovenským stredoškolským školstvom, **by si svoje školy vybrali aj dnes** (menej ako 1/3 by volilo iné školy). Avšak **je diskutabilné**, či by školu (ne)menili kvôli kvalite pedagogicko-edukačného procesu, alebo kvôli vhodnej lokalite, či sociálnym väzbám a spomienkam na formatívne obdobie strednej školy, ktoré je spojené so seba-objavovaním počas dospievania. **Hodnotenie stredných škôl je psychologicky často skreslené sociálno-vývinovými javmi** daného vývinového obdobia [ľudia skôr hodnotia obdobie / éru s emóciami a zážitkami dospievania *pocas* strednej školy *na strednej škole*, než detailný úsudok kvality vzdelávacieho procesu seba-rozvoja].
- **Rodičia hodnotia a odporúčajú** základné a stredné **školy benevolentnejšie v porovnaní so svojimi deťmi**, ktoré sú relatívne kritickejšie a opatrnejšie v pozitívnom hodnotení a odporúčaní škôl. Súvisí to s tým, že rodičia majú iba *sprostredkovanú* skúsenosť prostredníctvom svojich detí a navyše si do škôl nevedomo projektujú svoje očakávania a ideály pre svoje deti, ktoré nemusia vždy korešpondovať s realitou. **Inak povedané:** deti poznajú aj detaily svojich škôl „z prvej ruky“, rodičia to vnímajú „z vrchu“ a sekundárne cez svoje deti, preto hodnotia školy benevolentnejšie.
- **Absolventi/tky hodnotia stredné školy prísnejšie**, čo zrejme súvisí s tým, že už zažívajú naplno požiadavky pracovného trhu a preto priamo reflektujú ako ich škola pripravila. **Vysokoškoláci/čky hodnotia stredné školy lepšie než absolventi/tky SŠ**, čo zrejme súvisí s potenciálne pociťovaným spomienkovým optimizmom k svojej SŠ, keďže na VŠ zažívajú vysokoškoláci iný štýl, iný prístup a o mnoho väčší akcent na seba-zodpovednosť. Vysokoškoláci/čky často pokračujú z gymnázií, ktoré svojim obsahom relatívne dobre dokážu pripraviť na VŠ.
- **Študenti/tky i rodičia poukazujú na nespokojnosť** s kvalitou pedagogického zboru, štýlom vyučovania, prístupom vyučujúcich k deťom domnelou (i)relevantnosťou obsahu niektorých predmetov. V tomto kontexte je nevyhnutné zdôrazniť, že sociálny status učiteľov v porovnaní s minulým storočím výrazne klesol. Dnešný učiteľ/ka „zarobí menej než predavač/ka“, čo demotivuje a vyháňa zo školstva zaangažovaných perspektívnych interaktívnych učiteľov/ky.

Hlavné zhrnutia – atribúty výberu strednej školy

- **Mladí ľudia** za najdôležitejšie atribúty považujú **kvalitu a správanie pedagogického zboru a ich schopnosť zaujať a vysvetliť**. Taktiež je pre nich **klúčové, aby ich daná škola a obor zaujímali a bavili a aby sa po skončení štúdia dokázali uplatniť**. Zaujímavosťou je, že materiálo-technické vybavenie je síce tiež vnímané ako dôležité, avšak kvalita a schopnosti pedagogického zboru sú v priemere dôležitejšie (sociálne aspekty > materiálne aspekty).
- Za **najmenej dôležité atribúty mladí ľudia vnímajú rodinnú tradíciu** a či na danú školu idú ich spolužiaci/čky (to je dôležité iba pre deti, ktoré ešte v sebe nemajú ani približne ujasnenú predstavu čomu sa chcú v živote venovať). Taktiež menej dôležité je, či na škole existuje internát (keďže takmer 2/3 dochádza do školy do pol hodiny). Za menej dôležitý atribút považujú aj názor rodičov (v zmysle direktívnosti, skôr vnímajú názor rodičov ako usmerňujúci a sekundárny, nie ako primárny aspekt). Relatívne nízke hodnotenie dôležitosti má aj atribút estetickej školy (aby dobre vyzerala). Súvisí to zrejme s tým, že deti na slovenských školách zažívajú personálno-finančno-obsahovo poddimenzované školstvo a nedostáva sa im požadovaného obsahu a kvality, a preto obalu / estetike neprípisujú zásadnejší význam („keď má kniha plytký obsah, ani pekný obal jej nepomôže“ – nie je dôležitý).
- **Rodičia za najdôležitejší atribút pri výbere SŠ vnímajú uplatniteľnosť po skončení štúdia**, čo súvisí s kvalitným pedagogickým zborom a schopnosťou vyučujúcich zaujať a adekvátne sa správať (byť inšpiratívnym a poučným vzorom). Tretí najdôležitejší atribút je, aby daná škola a obor ich deti bavil a zaujímal.
- **Aj pre rodičov je „rodinná tradícia“ najmenej dôležitým atribútom** spolu s tým kam idú spolužiaci/čky ich detí. Nízku mieru dôležitosti pripisujú aj tomu „aby škola dobre vyzerala“ a aby mala internát, keďže väčšina rodičov a ich detí dochádza do školy do pol hodiny.

Hlavné zhrnutia – uplatnenie sa po škole

- **Rodičia veria slovenskému stredoškolskému vzdelávaniu** (a snahám ich detí) v kontexte nájdania dobrej a zaujímavej práce pre ich deti.
- **Mladí ľudia** (študenti a študentky), ktorí ešte študujú (ZŠ a SŠ) **sú trochu skeptickejší** v porovnaní s ich rodičmi, avšak taktiež uvádzajú, že im stredná škola umožní nájsť dobrú a zaujímavú prácu.
- **Absolventi/tky SŠ**, ktorí už zažívajú realitu a nástrahy pracovného trhu až v 43% (kumulatívne) spochybňujú, že by im SŠ umožnila nájsť dobrú a zaujímavú prácu.
- **Vysokoškoláci/čky** si vybrali štúdium na VŠ s cieľom zvýšenia svojej kvalifikácie (nestačila im SŠ), čo ponúka plauzibilné objasnenie prečo 1/3 z nich nesúhlasí s tým, že by SŠ umožnila nájsť dobrú a zaujímavú prácu. Pri hodnotení VŠ väčšia z nich nepochybuje o tom, že im VŠ pomôže nájsť dobré uplatnenie.
- **Korelácie eM Indexu a dôvery v uplatnenie sa** vďaka SŠ naznačujú, že čím pozitívnejšie ľudia hodnotia svoju školu, tým pozitívnejšie očakávajú uplatnenie sa. Najintenzívnejší vzťah ($r_s=.62$, $p<.001$) badať pri absolventoch SŠ a žiakoch SŠ ($r_s=.51$, $p<.001$).

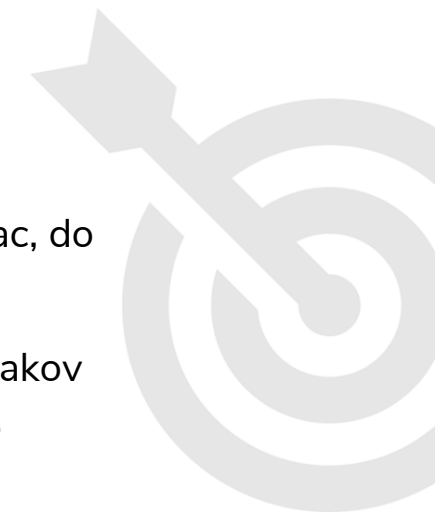

Hlavné zhrnutia – teória a prax, duálne vzdelávanie

- Väčšina ľudí preferuje **vyvážený pomer** teórie a praxe. Kvalitatívne zistenia by sa dali zhrnúť do výstižného výroku: „cez teóriu získať návod ako to robiť a na praxi zažiť ako to robiť. Jedno bez druhého sa nedá, malo by to byť vyvážené“.
- **Rodičia a ich deti väčšinou o duálnom vzdelávaní (DV) počuli, poznajú ho a významná časť v ňom je zaangažovaná, alebo by chcela byť.**
- **Rodičia, ktorí verbalizovali zdôvodnenia** uvádzali, že DV je náročné, ich deti by to možno nezvládli, alebo by ich to nebavilo. Vidia štúdium viac tradične a nechcú, aby ich deti pracovali už počas štúdia. Niektorí uvádzali, že majú málo informácií o DV, prípadne mu nedôverujú, či majú referencie o tom, že by išlo zväčša o manuálnu prácu, kde by boli ich deti iba použité ako lacná pracovná sila a nie rozvíjané. Objavila sa aj kritika na jednostranné zameranie (firma si vychováva pre seba nie pre konkurenciu), čo je užitočné síce z pohľadu firmy, ale nie z pohľadu rozvoja mladého človeka. Iní rodičia spomínali, že chcú aby ich deti išli na VŠ a DV neponúka prax vo vedeckých smeroch.
- **Mladí ľudia zdôvodňovali odmietanie duálneho vzdelávania hlavne zo subjektívnych dôvodov** – že ich DV nezaujíma, nepotrebujú to, prípadne celkovo mu pripisovali nižšiu dôležitosť. Niektorí uvádzali, že nechcú vo svojom mladom veku ešte pracovať, ale študovať (a baviť sa v triede). Výčitky smerovali aj na ponuky praxe, ktorá je v očiach mladých jednotvárna, pričom sa mladí ľudia nechceli „upísať“ jednej firme. Niektorí vidia svoju budúcnosť v špecifických smeroch, v ktorých DV údajne neponúka prax (programovanie, farmácia,...).

Hlavné zhrnutia – dochádzanie

- Väčšina žiakov dochádza na základnú školu do pol hodiny. Stredoškoláci cestujú oproti základoškolákovi viac, do pol hodiny cestuje približne 60% z nich.
- Všeobecne žiaci a študenti deklarujú väčšiu ochotu cestovať do strednej školy dlhší čas. Viac ako polovica žiakov ZŠ a SŠ je ochotná cestovať 45 minút a viac. Rodičia zásadne akceptujú hranicu 45 minút v podobnej miere.
- **Keby škola stála za to, všetky cieľové skupiny deklarujú ochotu cestovať dlhšie.**
- **Po predstavení konceptu veľkej školy** zostala ochota cestovať do strednej školy medzi žiakmi ZŠ a SŠ a aj ich rodičmi vo vyššej miere ako pôvodne deklarovaná ochota cestovať. **Viac ako dve tretiny žiakov akceptuje čas 45 minút.**
- **Najväčšie motivátori pre facilitovanie ochoty dochádzať do školy dlhšie sú:** ak by škola vzdelávala v obore, ktorý zaujíma dieťa; ak by sa vďaka škole dieťa uplatnilo a ak by škola mala kvalitných učiteľov a učiteľky spolu s potrebným materiálno-technickým vybavením v obore, ktorý zaujíma deti.
- V populácii je zhruba štvrtina cieľovej skupiny, ktorej v dlhšom dochádzaní na školu bránia zdravotné dôvody, náklady na cestovanie alebo aj zlá dopravná dostupnosť. Prirodzene **u rodičov dominuje strach o bezpečnosť dieťaťa spojená s cestovaním.**
- V podstate v každej cieľovej skupine takmer 2/3 ľudí uviedlo, že by boli ochotní bývať na internáte, ak by bola stredná škola ďaleko. Výnimka sú žiaci/čky ZŠ, kde by s tým súhlasilo 53% z nich, čo zrejme súvisí s ich vekom a vývinovým obdobím, v ktorom nie sú ešte tak samostatní a nevedia si zatiaľ detailne vizualizovať väčšie odpútanie sa od komfortu domova.

Hlavné zhrnutia – koncept veľkej strednej školy I.

- Predstavený koncept strednej školy **sa de facto páčil väčšine ľudí v každej cieľovej skupine, pričom väčšina z nich by mala záujem o štúdium na takej škole**, keďže koncept vnímajú vo svojej podstate ako atraktívny.
- Kvalitatívna analýza však naznačuje, že **na Slovensku pociťuje obyvateľstvo veľkú mieru skepsy, sklamania a nedôvery v akúkoľvek reformu**, či snahu o reštrukturalizáciu vecí verejných. Napriek tomu, že sa ľuďom koncept vo všeobecnosti páči – otvorene spochybňovali, že by sa to podarilo v takej kvalite vybudovať a dotiahnuť do konca. Skepsa by sa dala výstižne zhrnúť do výroku: *„papier, plány a koncepty znesú veľa... realita býva na Slovensku často iná. Nedokázali sme postaviť 1 nemocnicu ani diaľnicu, toto nepostavíme tiež – kto sa na tom má nabaľiť?“*

Očakávané výhody

- **V uzavretej otázke** ľudia vnímali v predstavenom koncepte za najväčšiu výhodu „lepšie materiálno-technické vybavenie školy pre výučbu odboru“, „športoviská a ďalšie vybavenie školy“, „viac žiakov a žiačok a tým viac možností sa s niekým poznať“. Najmenej rezonoval lepší manažment školy a synergický efekt veľkej školy. V tomto kontexte je nevyhnutné spomenúť, že predstavenie konceptu a vizualizácii ponúkalo poukázanie na atraktívne hmotné stránky, pričom sa dá ťažšie vizualizovať a znázorniť sociálne aspekty (lepší pedagogický výkon) – čo môže objasniť, prečo v uzavretej otázke (s preddefinovanými možnosťami) dominovali hmotné aspekty na úkor sociálnych.
- **V otvorenej otázke** (spontánne vyjadrenia) však ľudia často vyzdvihovali za najväčšiu výhodu potenciálny synergický efekt, ktorý by plynul z toho, že by bolo „všetko na jednom mieste / pod jednou strechou“ – moderné a interaktívne vybavenie pre učenie sa a športoviská a oddychové zóny pre mimoškolské aktivity (ktoré sú kľúčové pre socializáciu človeka a zníženie rizikového správania). Tretia najčastejšie spomínaná výhoda bola: „odborné vyučovanie a kvalitný personál a kvalitní dobrí učitelia“

Hlavné zhrnutia – koncept veľkej strednej školy II.

Očakávané nevýhody

- **V uzavretej otázke** o nevýhodách (preddefinované možnosti) veľkej strednej školy, ľudia najviac poukazovali na vznik problémov s dopravou do/z školy (pri 1500 žiakov vs aktuálnych 300).
- Výraznou potenciálnou nevýhodou bolo aj **riziko vyššej pravdepodobnosti šikany a ubližujúceho správania a taktiež strata individuálneho prístupu učiteľ-žiak**, ktorý by bol ešte menej osobný, než je teraz. Pričom z psychologických a sociologických výskumov vieme, že dieťa sa najlepšie vyvíja, ak má intenzívny autentický vzťah s niekým, kto mu je prosociálnym vzorom (slovenské školstvo na individuálny prístup rezignovalo, keďže učiteľ dnes nie je vzor, ale osoba v zajatí byrokracie s menším platom než predavačka).
- Najmenší súhlas ľudia vyjadrili s nevýhodou, že „kvalita výučby by bola nižšia ako na menšej škole“ – je možné, že toto subjektívne hodnotenie mohlo byť skreslené atraktívnymi vizualizáciami konceptu, keďže je v rozpore s psychologickými faktami o individuálnom prístupe.
- **V otvorenej otázke** naprieč cieľovými skupinami ľudia najčastejšie spomínali, že „nevidia a nevnímajú žiadne nevýhody“, prípadne vidia „väčšie riziko antisociálnych a rizikových nástrah a negatívnych vplyvov“, čím je myslený externý vplyv na deti, ktoré v období dospievania bez dozoru majú tendenciu experimentovať s drogami, násilím, sexualitou a čímkoľvek „zakázaným“, keďže si tým formujú vlastnú individuálnosť a identitu a hranice svojich (ne)možností a sociálnej akceptácie okolím. Niektorí respondenti explicitne opísali obavu toho, že takéto veľké školy by boli iba pre bohatých na úkor ľudí zo slabšieho socio-ekonomického zázemia. Medzi nevýhodami sa spomínala aj vysoká anonymita, ktorá môže ubíjať individuálnosť a talent.

Hlavné tézy pre odporúčania

Predkladaný report ponúka perspektívy nazerania rodičov a mladých ľudí na témy výberu strednej školy a konceptu veľkej strednej školy. Pri odporúčaní vychádzame z nasledovných téz:

- Mladým ľuďom ani rodičom až tak nezáleží na moderných budovách a „prázdnom obale“ ako skôr na obohacujúcom a mentálne vyživujúcom obsahu, ktorý dokážu pútavo zabezpečiť jedine motivovaní, zaangažovaní, svedomití, dobre zaplatení a vzdelaní učitelia a učiteľky. Taký človek je vzorom pozitívneho altruistického a inšpiratívneho kooperatívneho správania, ktoré by redukovalo prípadné rizikové a antisociálne prejavy správania.
- Keďže deti trávajú v škole veľkú časť svojho života – je nevyhnutný kvalitný sociálny rozmer v adekvátne personálne a materiálne stimulujúcom, ale i bezpečnom prostredí.
- Ľudia na Slovensku majú naakumulovanú frustráciu z posledných rokov: COVID, vojny v okolí, inflácia, 4 vlády za 4 roky a neustále konflikty v mediálnom diskurze a na sociálnych sieťach. Frustrácia sa prejavuje veľkou nedôverou v spoločnosti.
- Ľudia skepticky nedôverujú politikom, médiám, podnikateľom, vedcom, ale i reformám, reštrukturalizáciám a veľkým projektom (nedostavané diaľnice, nemocnice,...).

Tieto tézy perspektív ľudí na Slovensku rámujú potenciálne budúce kroky, keďže mentálne nastavenie obyvateľstva niektoré kroky umožňuje a iné inhibuje cez občiansky odpor a tlak na média, verejný diskurz (PR), svojich lokálnych, regionálnych a národných politikov.

2muse
radí:

Keďže je v spoločnosti naakumulovaná nedôvera, podozrievavosť a konšpiratívne myslenie. Koncept veľkej strednej školy by mal myslieť na detailne a svedomito transparentnú komunikáciu, ktorá by rozptýlila akékoľvek obavy z nekalých činov, ktoré sa dajú tematizovať ako: korupcia, podvody, indoktrinácia mysle mladých, rozpredanie budov aktuálnych škôl, kolonizácia školstva oligarchiou.

Odporúčania

- Pri argumentácii ministrom školstva a iným stakeholders je dôležité **zdôrazňovať pridanú hodnotu synergických efektov medzirezortnej spolupráce a riešenia nadrezortných problémov**, ktoré koncept veľkej strednej školy ponúka:
 - Rieši *nielen* otázku skvalitnenia stredného školstva (stimulujúce pre deti, ale i učiteľov/ky a regióny).
 - Ponúka inštitucionálnu a personálnu sieť v spádových oblastiach pre prípadné **terciálne a celoživotné vzdelávanie**, ktoré s príchodom umelej inteligencie, prechodu na zelenú ekonomiku naberie na dôležitosti kvôli nevyhnutným tlakom na **reedukáciu obyvateľstva** (adaptovanie sa na novú dobu).
 - Koncept ponúka koncentrovanú sieť mimoškolských športových a záujmových aktivít, ktoré môžu pomôcť **ukotviť prosociálne**, tímové, produktívne správanie a využitie času (rast osobnosti), čím znižujú v generácii mladých ľudí pasívne a rizikové správanie (drogy, násilie, kriminalita) – čím zároveň **znižujú náklady štátu na zdravotné, sociálne následky rizikového a pasívneho** (obezita) správania.
 - Ponúka **priestory** nových a hlavne starých škôl pre stretávanie a kooperáciu viacerých subjektov (občianske združenia, občianska angažovanosť) & pre prípadnú **prestavbu na sociálne zariadenia** (demografická kríza a rast počtu seniorov - v kooperácii s MPSVaR).

2muse
radí:

Koncept veľkej strednej školy vo svojej podstate a správnom prevedení môže umožniť riešenie viacerých nadrezortných celospoločenských problémov, čím môže získať pozornosť, záujem a súhlas viacerých ministrov vlády.

Odporúčania

- **Dáta naznačujú, že by mohla byť užitočná informačná kampaň o existencii, možnostiach a výhodách duálneho vzdelávania**, keďže existuje pomerne veľa mladých ľudí (aj ich rodičov), ktorí buď o duálnom vzdelávaní nepočuli, alebo v nich nevyvolalo také zaujatie, aby do neho chceli byť zaangažovaní. Taktiež existuje mnoho detí (43% stredoškolákov), ktorí o ňom počuli, ale nebola možnosť sa zapojiť(!).
- Kvalitatívny prieskum odhalil určitú skepsu, nedôveru a obavy ľudí z konceptu veľkej školy a jeho realizácie. **Preto odporúčame realizáciu kvantitatívneho prieskumu:**
 - ktorý by bol zameraný čisto **na reputáciu a vnímanie vplyvu veľkých zamestnávateľov na verejné politiky a bežný život bežných ľudí** pre exaktnú empirickú *generalizáciu* uvedených kvalitatívnych zistení na celú populáciu.
 - ktorý by bol zameraný na zmeranie sily potenciálnych rizík spojených s realizáciou konceptu, dopadom na reputáciu aktérov, jeho (ne)prijatie verejnosťou, identifikáciu kľúčových výhod a posolstiev **pre prípravu komunikačnej kampane s cieľom eliminovať dané riziká a obavy verejnosti.**

Obsah

- 1. Postoje žiakov ZŠ a ich rodičov k výberu strednej školy**
- 2. Spätné zhodnotenie rozhodnutia výberu SŠ**
- 3. Spokojnosť s navštevovanou školou**
- 4. Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ - sumarizácia**
- 5. Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ – jednotlivé skupiny**
- 6. Vnímanie uplatniteľnosti a praxe**
- 7. Duálne vzdelávanie**
- 8. Ochota cestovať do SŠ**
- 9. Motivátori a bariéry v dochádzaní dlhšie**
- 10. Hodnotenie konceptu veľkej školy**
- 11. Sumárne hodnotenie (ne)výhod konceptu veľkej strednej školy**
 - 11.1. Výhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.2. Výhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
 - 11.3. Nevýhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.4. Nevýhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
- 12. Postoje k potenciálnemu zníženiu počtu SŠ, ak by sa zvýšila ich kvalita**
- 13. Demografia**

Zamýšľanie nad výberom strednej školy

Matky nad výberom uvažujú viac (92%) než otcovia (81%), pričom dáta naznačujú, že výber strednej školy je pre rodičov (ZŠ_R) dôležitý míľnik, ktorému venujú pozornosť. Dievčatá sa nad výberom zamýšľajú viac (86%) v porovnaní s chlapcami (75%), pričom aj v tejto cieľovej skupine platí, že výberu SŠ venujú žiaci/čky výraznú pozornosť.

Rodičia ZŠ

- už sme nad tým uvažovali, aj sme sa bavili s dieťaťom alebo zbierali rôzne informácie
- trochu sme nad tým uvažovali, ale ešte sme sa o tom nebavili s deťmi
- zatiaľ sme sa nad tým nezamýšľali

Žiaci/čky ZŠ

- už som nad tým uvažoval/a, aj som sa radil/a s rodičmi, či kamarátmi alebo si zbieral/a rôzne informácie
- trochu som nad tým uvažoval/a, ale ešte som sa neradil/a s rodičmi alebo kamarátmi
- zatiaľ som sa nad tým nezamýšľal/a

Q1_ZŠ_R. Ktorý výrok najviac vystihuje to, ako ste sa doposiaľ zamýšľali nad výberom strednej školy pre vaše dieťa?

Q1_ZŠ_Š. Ktorý výrok najviac vystihuje to, ako si sa doposiaľ zamýšľal/a nad výberom strednej školy?

Postoje rodičov k výberu SŠ ich detí

Absolútna väčšina rodičov necháva výber strednej školy na svoje deti, pričom ponúkajú konzultácie a usmernenie v ich rozhodovaní.

Rodičia ZŠ

Q4b_ZŠ_R. Aký je váš postoj ako rodičov k výberu strednej školy vášho dieťaťa?

Rodičia SŠ

Q4b_SŠ_R. Aký bol váš postoj ako rodičov k výberu strednej školy vášho dieťaťa?

Gymnázium vs SOŠ; teória vs prax - očami mladých ľudí

Deviatáci aj stredoškoláci sa zamýšľajú nad uplatniteľnosťou po škole, preferujú prax nad teóriou a vyzdvihovali užitočnosť a atraktivnosť duálneho vzdelávania.

Mladí ľudia v našich fokusových skupinách uvádzali, že **gymnázium vnímajú ako moc teoretické**, bez užitočnej praxe.

- Vnímajú **vidinu istoty**, ktorú ponúka stredná odborná škola – zamýšľajú sa nad uplatniteľnosťou absolvovanej školy. Jasne usudzujú, že **SOŠ ponúka „remeslo a papier v ruke“**, čo následne ponúka potenciálne skoré osamostatnenie sa a napĺňanie vlastných socio-ekonomických potrieb.
- Naopak uvedomujú si, že **gymnázium so sebou nesie riziko „dlhého a únavného študovania“**, ktoré nepriamo núti človeka pokračovať v štúdiu na VŠ – kde by zase nasledovalo únavné dlhé študovanie.

Tieto úsudky môžu byť **skreslené pocitovanou nechutťou a averziou k štúdiu ako takému** (psychologicky je, žiaľ, slovenský školský systém deťmi precitovaný metaforicky ako: *klietka, ktorá ma uberá o môj voľný čas, než ako oáza poznania a rozvoja*): „*nech je škola v pohode čas, nech tam nie som jak za trest*“

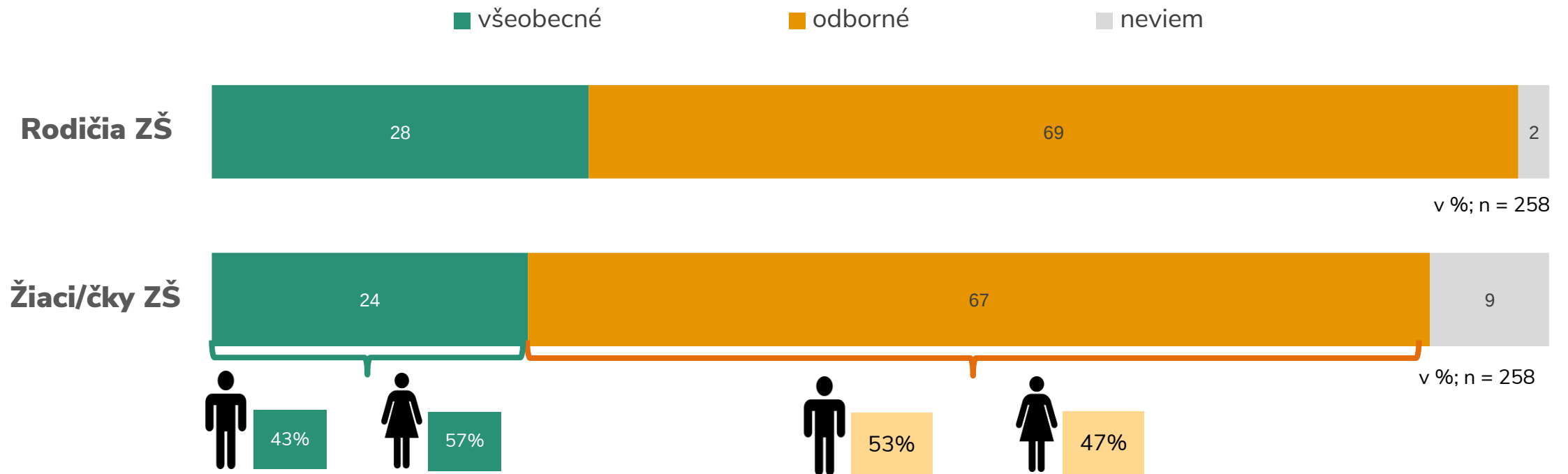
- Nechcú tie roky premrhať na niečom, čo by ich nebavilo, ani im nepomohlo v živote. V porovnaní s gymnáziom **vyzdvihovali užitočnosť a atraktivnosť duálneho vzdelávania ako nositeľa praxe.**

- „*Ja mám celú rodinu v štátnej správe... tak ja som zvažovala **gymnázium**. Ale mňa nebaví škola, nebaví ma učenie – nevidím v tom gymnázii zmysel. **Prednejšie sú pre mňa školy s praxou, pretože to ti niečo dá... Radšej by som bola na tom duálnom vzdelávaní a na tom s tými praxami, lebo by mi to mohlo niečo viacej dať.***“
- „*Ja som chcela ísť na **gymnázium**, skúsila som minulý rok – nedostala som sa, ale príde mi, že **mám lepšiu možnosť na SOŠ sa vyvíjať v nejakých veciach ohľadom praxe**. Pretože ak ukončím strednú školu, tak sa môžem niekde uplatniť. Sestra išla na gymnázium a mamina mala veľký strach, že sa náhodou nedostane na vysokú a čo s uplatnením...*“
- „***Duálne vzdelávanie je super, ale treba to strieďať** – aby sa naučil na viac miestach viac vecí, nielen jednu.*“
- „***Kamarát to duálne vzdelávanie chválí**, má už prácu istú aj po škole – má už zmluvu. Má tam aj dobrý plat, on je spokojný.*“
- „*... aj **tá prax s duálnym vzdelávaním**, že nemusím sedieť stále v škole, ale mám nejaký ten deň kedy si môžem vyskúšať ísť zarábať alebo vyskúšať si nejaké tie veci, ktoré potrebujem do budúcnosti.*“

Preferencia typu stredoškolského vzdelávania

2/3 rodičov i žiakov ZŠ preferuje skôr odborný typ stredoškolského vzdelávania v porovnaní so všeobecným (gymnázia). V kontexte všeobecného typu – ten preferujú viac dievčatá (57%) v porovnaní s chlapcami (43%), avšak pri odbornom type je inklinácia opačná: 53% chlapcov a 47% dievčat.

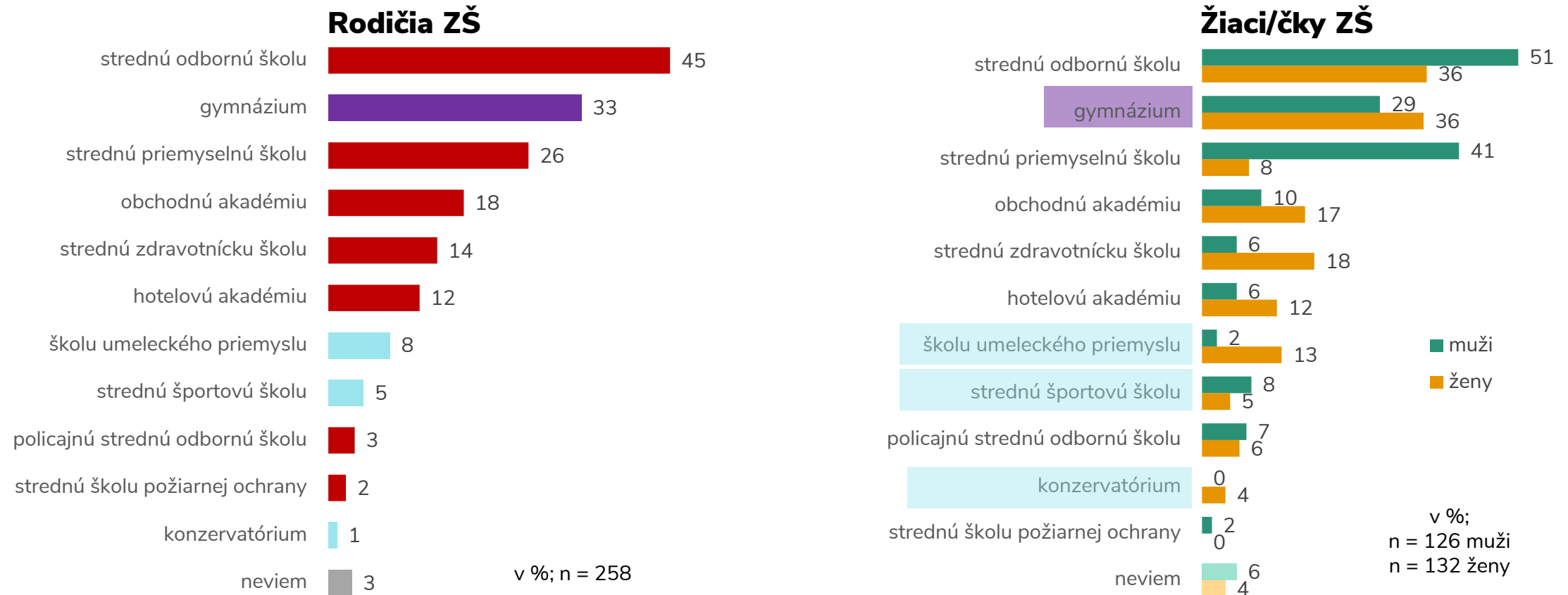
Q2_ZŠ_R. Ktorý typ stredoškolského vzdelávania preferujete pre vaše dieťa?

Q2_ZŠ_Š Ktorý typ stredoškolského vzdelávania preferuješ?

Akú školu preferujú základoškoláci a ich rodičia?

Rodičia i žiaci/čky vnímajú v priemere preferencie typu SŠ veľmi podobne: konkrétne **preferujú viac stredné odborné školy** v porovnaní s gymnáziami, či „iným druhom SŠ“. Avšak preferencie detí sa medzi sebou výrazne líšia na základe pohlavia. Dievčatá viac inklinujú k zdravotníckej škole, hotelovej i obchodnej akadémii, či k umelecky zameraným školám v porovnaní s chlapcami. Naopak chlapci viac inklinujú k priemyselným školám.

Q3_ZŠ_R. Na základe toho, ako to v súčasnosti vnímate, ktorý typ školy by ste pre vaše dieťa preferovali?

Q3_ZŠ_Š Na základe toho ako to v súčasnosti vnímaš, ktorý typ školy by si vybral/a alebo zvažuješ?

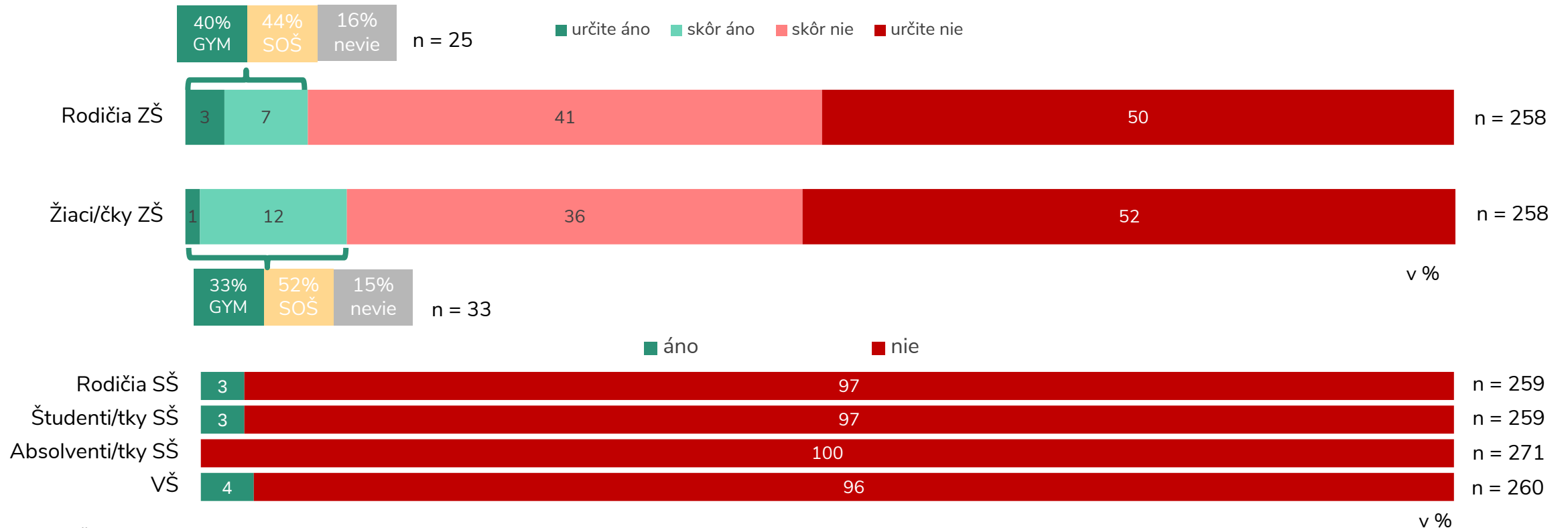

Štúdium v zahraničí

Väčšina rodičov a študentov a študentiek inklinuje k stredoškolskému štúdiu na Slovensku. Zahraničie v kontexte výberu stredných škôl nie je zvažované. Z tých 10% rodičov a 13% žiakov preferovala väčšina SOŠ.

Väčšina ľudí, ktorí študujú alebo študovali na SŠ tak učili na území Slovenskej republiky. Stredoškolské vzdelanie nie je vyhľadávané v zahraničí ako to je napríklad pri Univerzitách a vysokoškolskom vzdelaní.

Zvažujete štúdium v zahraničí?

Q4_ZŠ_R. Zvažujete pri výbere strednej školy štúdium v zahraničí?

Q4_ZŠ_Š. Zvažuješ pri výbere strednej školy štúdium v zahraničí?

Q4. SŠ_R;SŠ_Š; Abs; VŠ_ Študujete, alebo ste študovali na strednej škole v zahraničí?

Obsah

1. **Postoje žiakov ZŠ a ich rodičov k výberu strednej školy**
2. **Spätné zhodnotenie rozhodnutia výberu SŠ**
3. **Spokojnosť s navštevovanou školou**
4. **Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ - sumarizácia**
5. **Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ – jednotlivé skupiny**
6. **Vnímanie uplatniteľnosti a praxe**
7. **Duálne vzdelávanie**
8. **Ochota cestovať do SŠ**
9. **Motivátori a bariéry v dochádzaní dlhšie**
10. **Hodnotenie konceptu veľkej školy**
11. **Sumárne hodnotenie (ne)výhod konceptu veľkej strednej školy**
 - 11.1. **Výhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.2. **Výhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
 - 11.3. **Nevýhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.4. **Nevýhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
12. **Postoje k potenciálnemu zníženiu počtu SŠ, ak by sa zvýšila ich kvalita**
13. **Demografia**

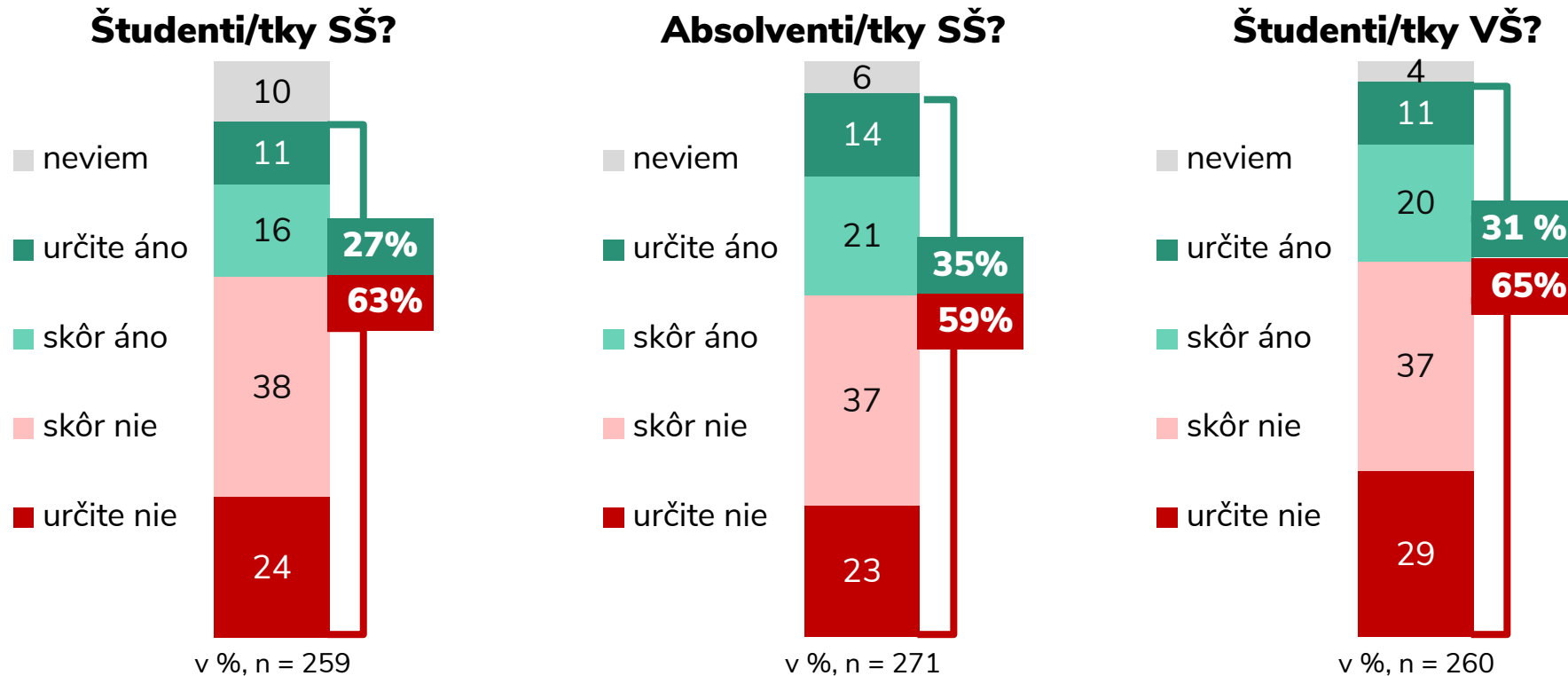

Vybrali by si študenti a absolventi dnes inú SŠ?

Väčšina ľudí, ktorí majú skúsenosť so slovenským stredoškolským školstvom, by si svoje školy vybrali aj dnes (menej ako 1/3 by volilo iné školy). Avšak je diskutabilné, či by školu (ne)menili kvôli kvalite pedagogicko-edukačného procesu, alebo kvôli sociálnym väzbám a spomienkam na obdobie strednej školy, ktoré je spojené so seba-objavovaním počas dospievania. Hodnotenie SŠ môže byť často skreslené sociálno-vývinovými javmi daného vývinového obdobia.

Zvolili by si dnes inú strednú školu?

Q2. Zvolil/a by si dnes inú strednú školu?

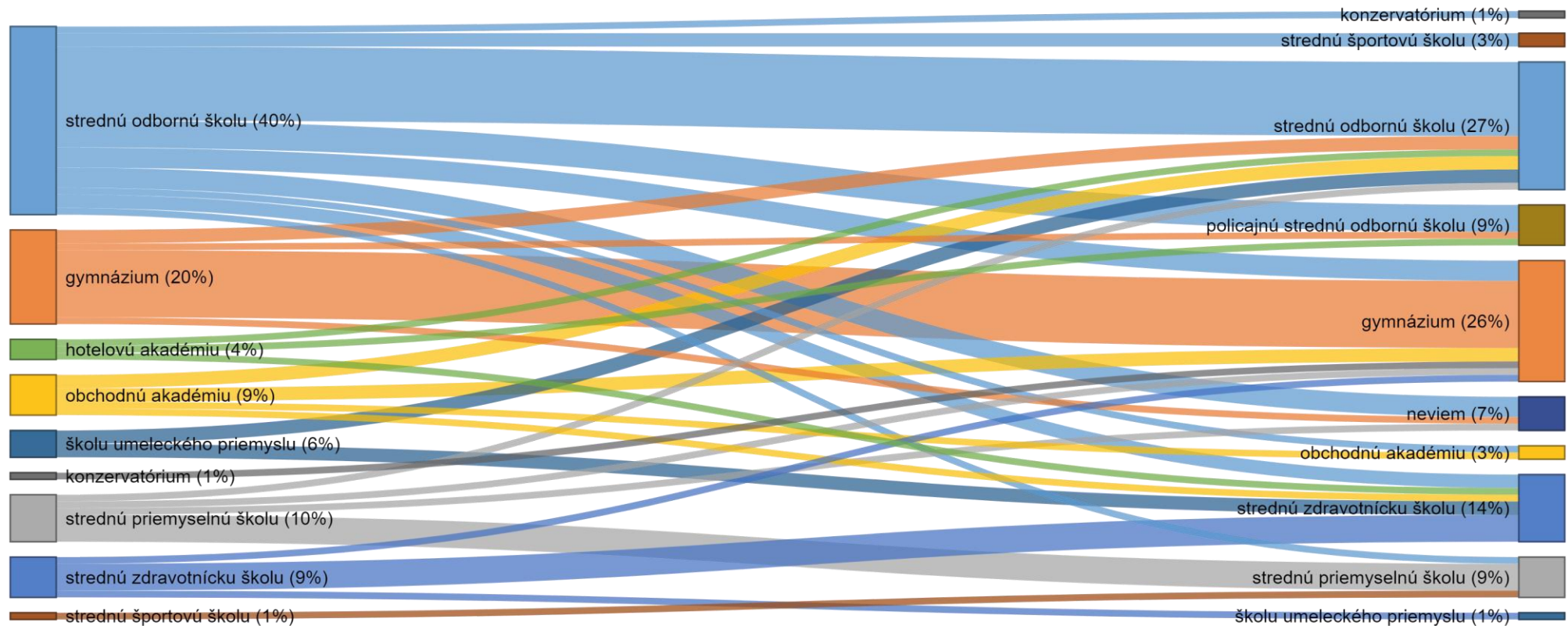

Vybrali by si študenti/tky SŠ dnes inú strednú školu?

- tí, ktorí by zmenili školu:

Na ktorej strednej škole študujú?

Ktorú školu by si vybrali dnes?

v %, n = 70

v %, n = 70

Q3. Na ktorom type strednej školy študuješ?

Q4. Ktorú školu by si si vybral/a kebyže rozhodnutie robíš dnes?

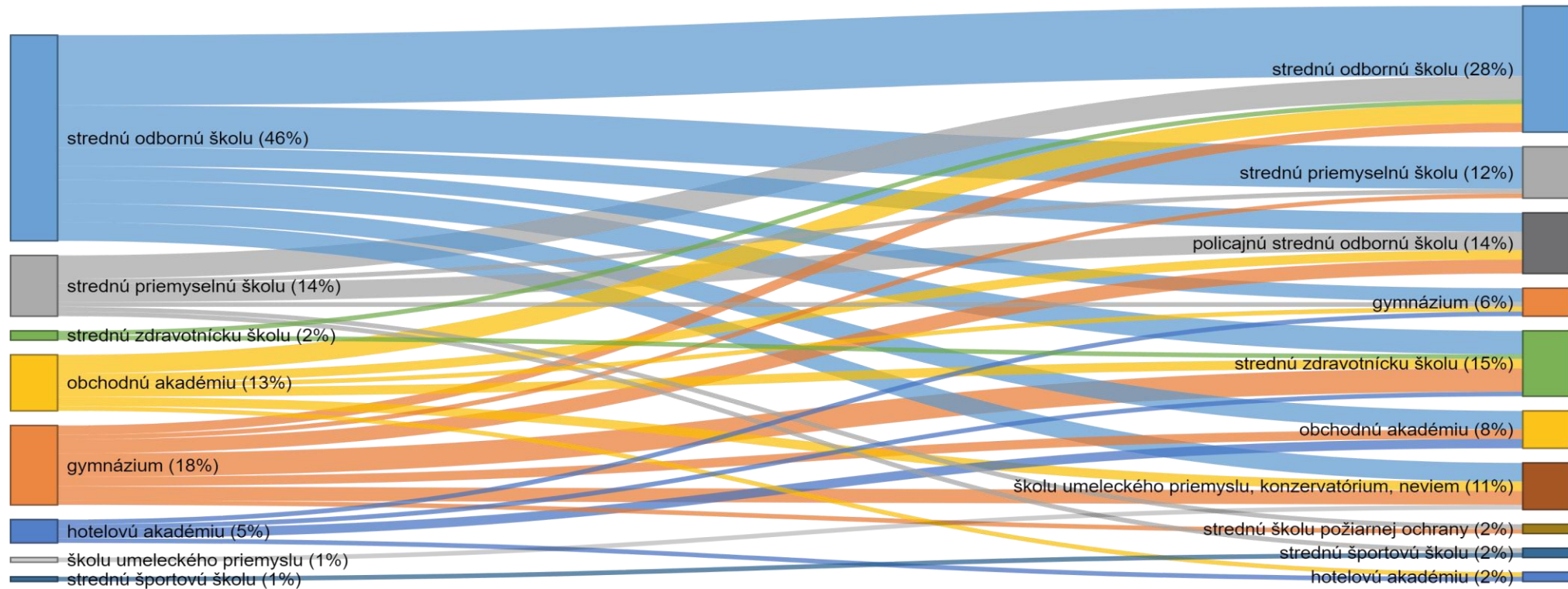

Vybrali by si absolventi/tky dnes inú strednú školu?

- tí, ktorí by zmenili školu:

Na ktorej SŠ absolventi študovali?

Ktorú školu by si vybrali dnes?

v %, n = 95

v %, n = 95

Q3. Na ktorom type strednej školy študuješ?

Q4. Ktorú školu by si si vybral/a kebyže rozhodnutie robíš dnes?

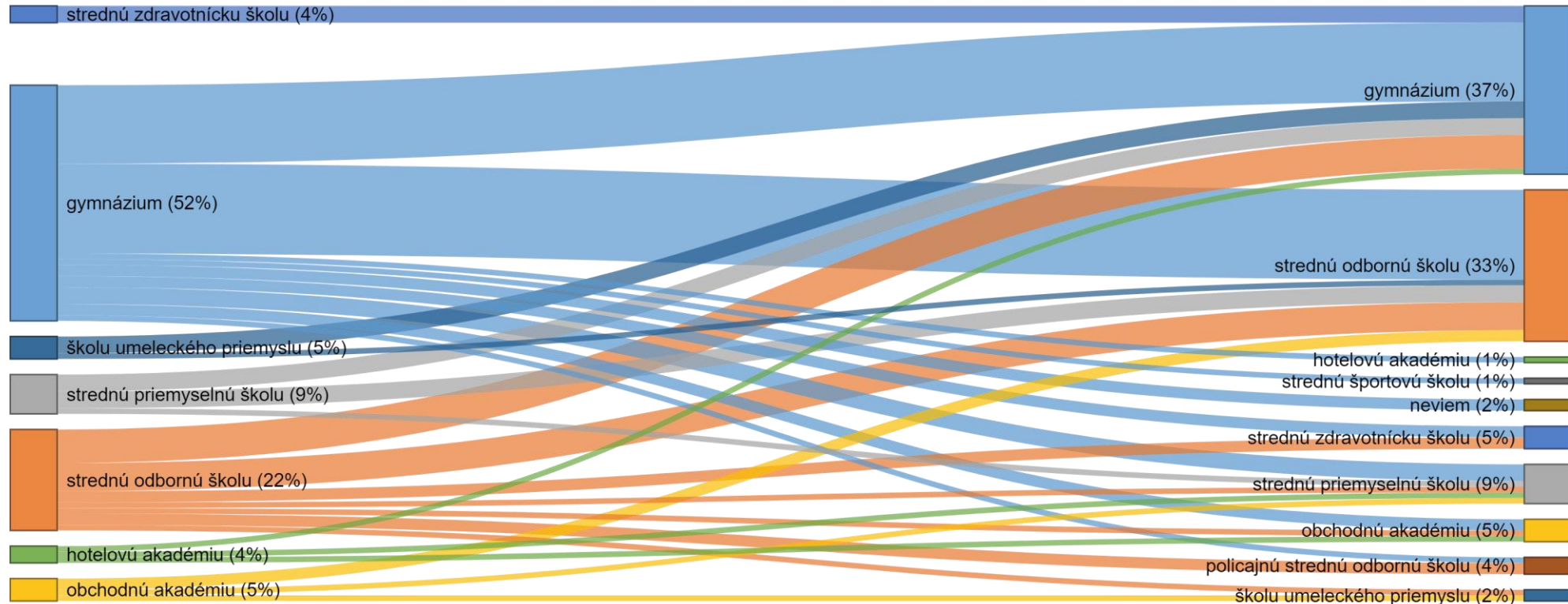

Vybrali by si vysokoškoláci/čky dnes inú strednú školu?

- tí, ktorí by zmenili školu:

Na ktorej SŠ vysokoškoláci študovali?

Ktorú školu by si vybrali dnes?

v %, n = 81

v %, n = 81

Q3. Na ktorom type strednej školy ste študovali?

Q4. Ktorú školu by ste si vybrali, kebyže rozhodnutie robíte dnes?

Obsah

1. **Postoje žiakov ZŠ a ich rodičov k výberu strednej školy**
2. **Spätné zhodnotenie rozhodnutia výberu SŠ**
3. **Spokojnosť s navštevovanou školou**
4. **Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ - sumarizácia**
5. **Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ – jednotlivé skupiny**
6. **Vnímanie uplatniteľnosti a praxe**
7. **Duálne vzdelávanie**
8. **Ochota cestovať do SŠ**
9. **Motivátori a bariéry v dochádzaní dlhšie**
10. **Hodnotenie konceptu veľkej školy**
11. **Sumárne hodnotenie (ne)výhod konceptu veľkej strednej školy**
 - 11.1. **Výhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.2. **Výhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
 - 11.3. **Nevýhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.4. **Nevýhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
12. **Postoje k potenciálnemu zníženiu počtu SŠ, ak by sa zvýšila ich kvalita**
13. **Demografia**

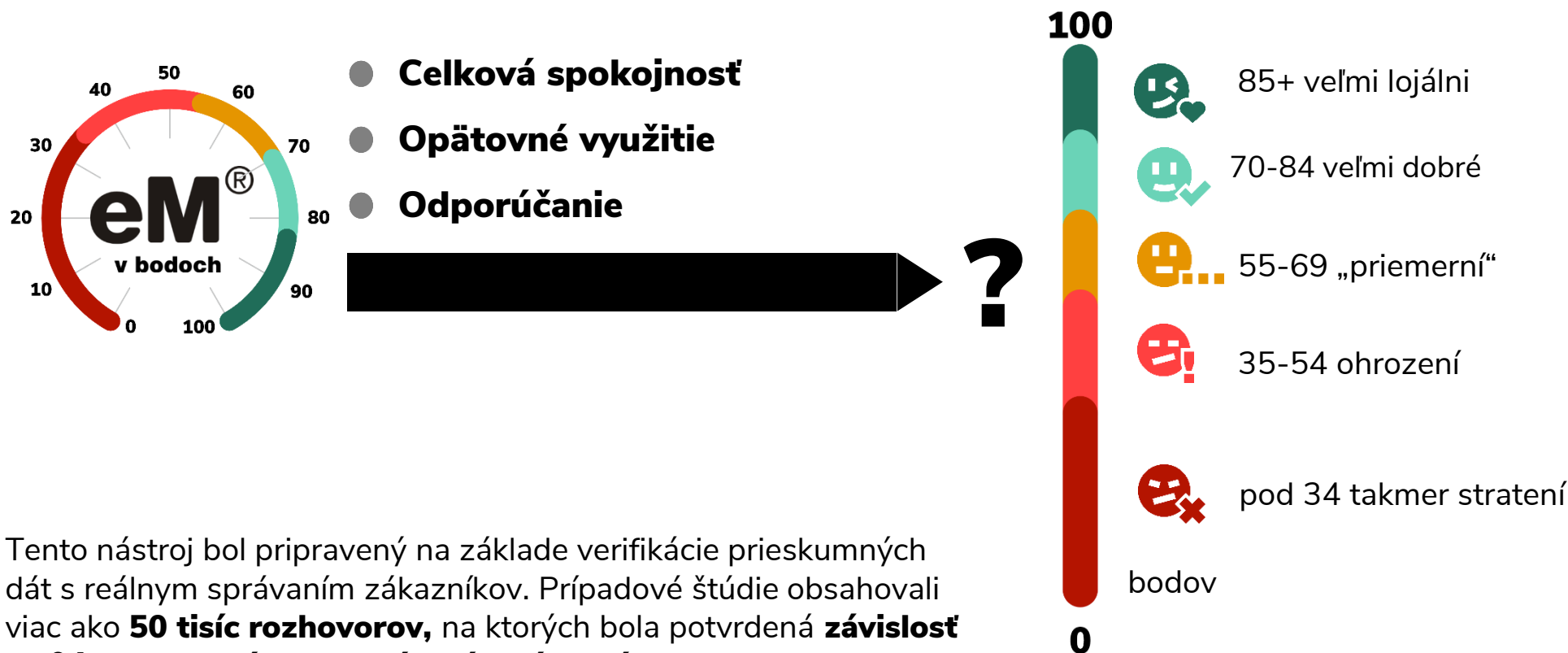

Spokojnosť a hodnotenie školy

Jediné číslo, ktoré jasne a zrozumiteľne vyhodnotí aká je celková spokojnosť a hodnotenie školy žiakmi. eM[®] index umožňuje benchmarking a porovnania.

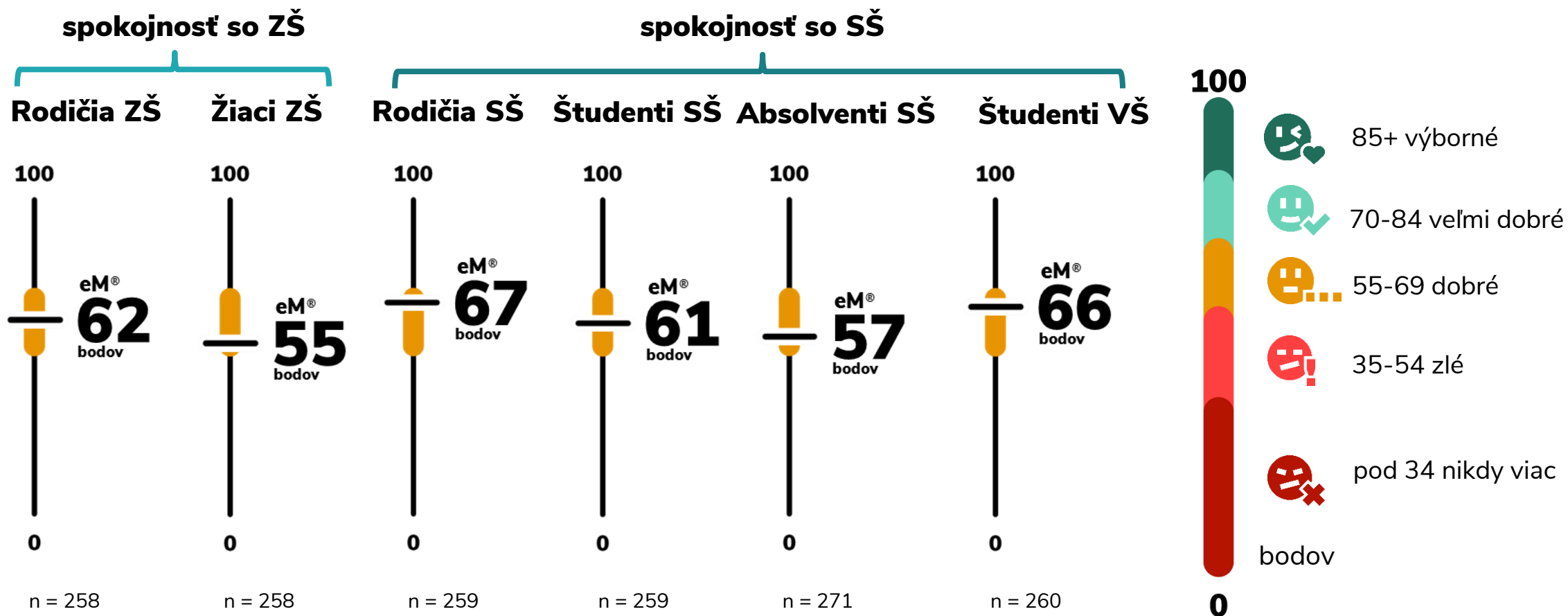
Do **jedného agregovaného čísla** spojí zákaznícke hodnotenie:

Tento nástroj bol pripravený na základe verifikácie prieskumných dát s reálnym správaním zákazníkov. Prípadové štúdie obsahovali viac ako **50 tisíc rozhovorov**, na ktorých bola potvrdená **závislosť eM[®] indexu s reálnym správaním zákazníkov**.

Spokojnosť rodičov a detí so školou

Žiaci a študenti hodnotia spokojnosť so školou, ktorú navštevujú menej pozitívne ako rodičia a toto slabšie hodnotenie je štatisticky významné. Výrazne menej pozitívne hodnotia stredné školy absolventi v porovnaní so študentmi VŠ.

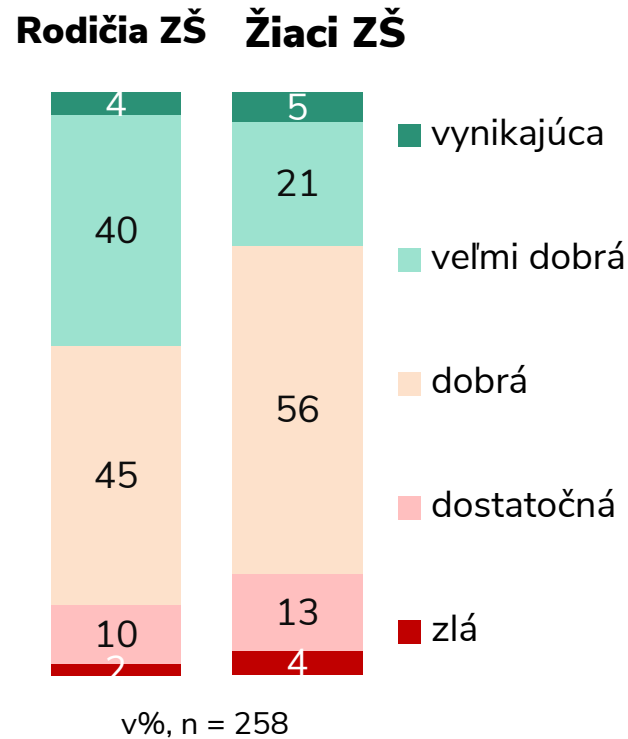

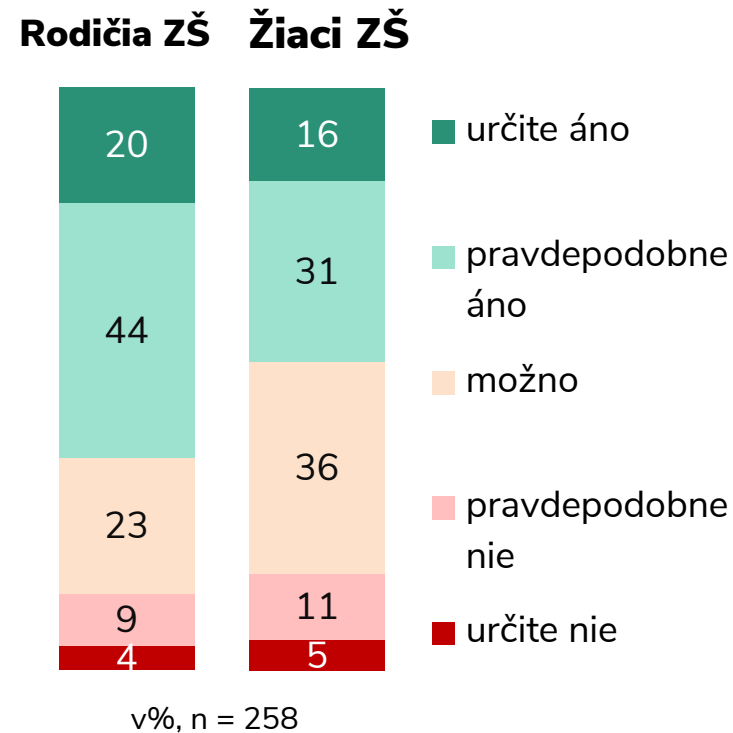
eM[®] Základná škola = spokojnosť a hodnotenie

Rodičia hodnotia a odporúčajú základnú školu benevolentnejšie v porovnaní so svojimi deťmi, ktoré sú relatívne kritickejšie a opatrnejšie v pozitívnom hodnotení a odporúčaní. Súvisí to s tým, že rodičia majú iba sprostredkovanú sekundárnu skúsenosť prostredníctvom svojich detí.

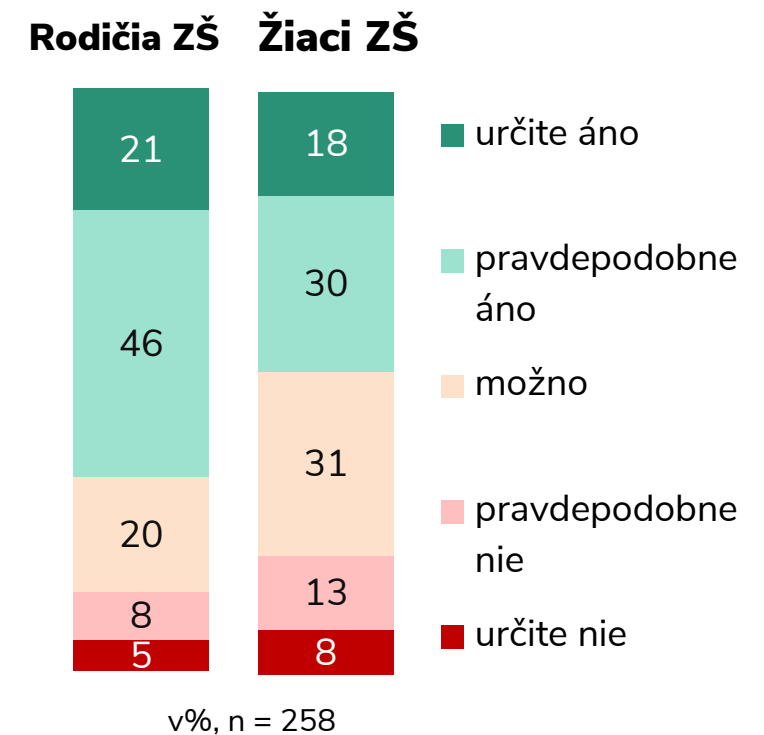
Celková spokojnosť ZŠ

Odporúčanie ZŠ

Opätovné využitie ZŠ

eM1. Ako by ste celkovo hodnotili školu, ktorú navštevuje vaše dieťa?

eM2. Odporučili by ste školu, ktorú navštevuje vaše dieťa svojim priateľom a známym?

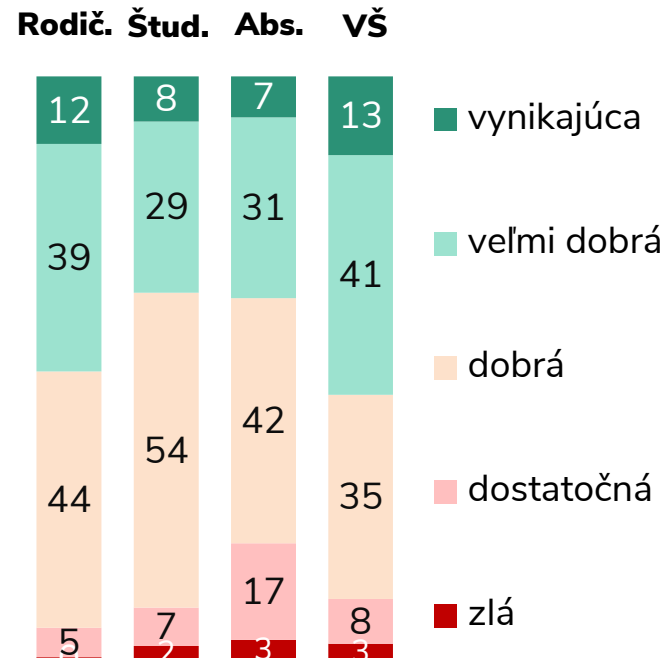
eM3. Ak by ste sa mohli voľne rozhodnúť, zapísali by ste vaše dieťa na školu, ktorú navštevuje aj v budúcnosti?

eM[®] Stredná škola = spokojnosť a hodnotenie

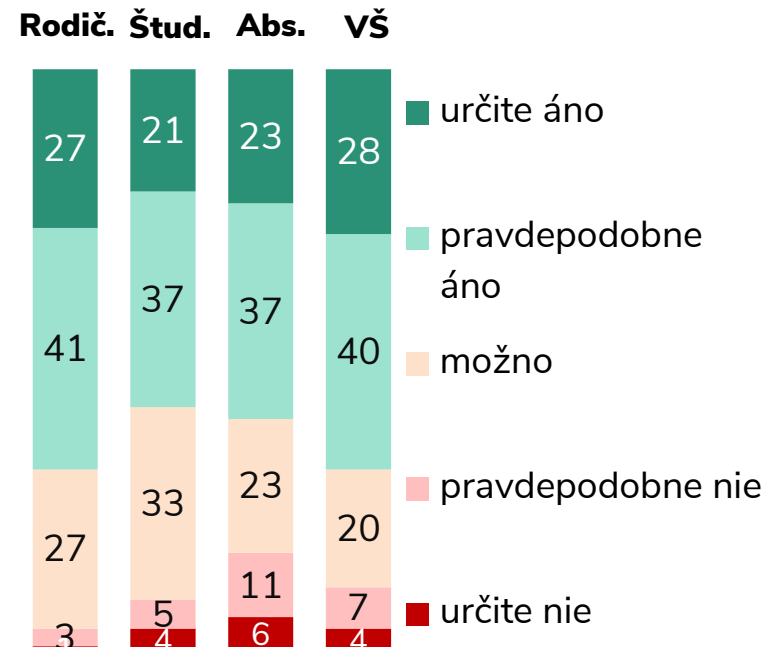
Stredné školy sú hodnotené relatívne pozitívne, dobre. Žiaci SŠ a absolventi ich hodnotia trochu horšie v porovnaní s rodičmi a študentmi VŠ. Majú totiž relatívne čerstvé skúsenosti a zážitky zo SŠ, pričom rodičia majú iba sekundárne a teda skreslené skúsenosti prostredníctvom svojich detí. Absolventi už zažívajú naplno požiadavky pracovného trhu a preto sú zrejme kritickejší k hodnoteniu svojej SŠ. Vysokoškooláci môžu pociťovať spomienkový pozitívny optimizmus k svojej SŠ, keďže na VŠ zažívajú iný štýl, prístup a väčší akcent na seba-zodpovednosť.

Celková spokojnosť SŠ

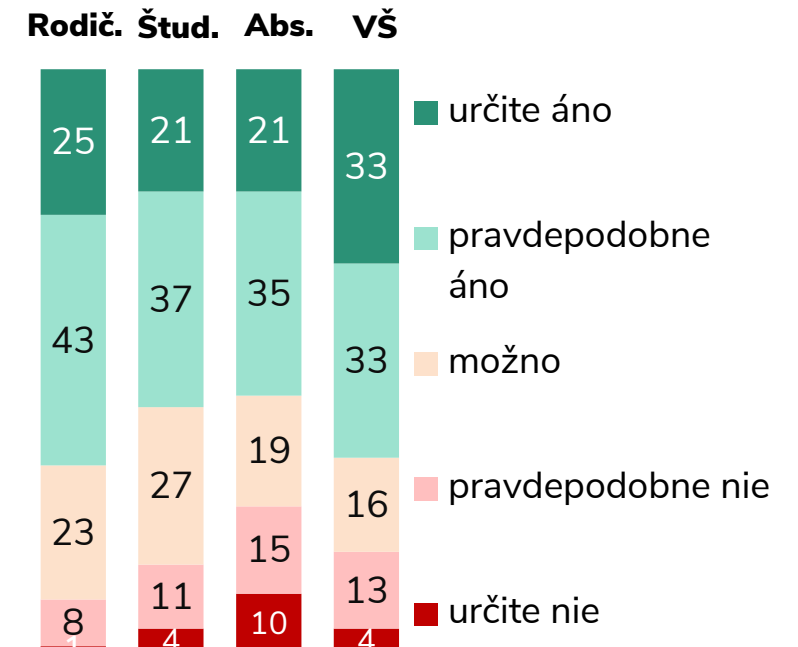
n = 259 n = 259 n = 271 n = 260

Odporúčanie SŠ

n = 259 n = 259 n = 271 n = 260

Opätovné využitie SŠ

n = 259 n = 259 n = 271 n = 260

eM1. Ako by ste celkovo hodnotili strednú školu, ktorú <navštevuje vaše dieťa / navštevuješ / ste navštevovali>

eM2. Odporučili by ste školu, ktorú <navštevuje vaše dieťa / navštevuješ / ste navštevovali> svojim priateľom a známym?

v %

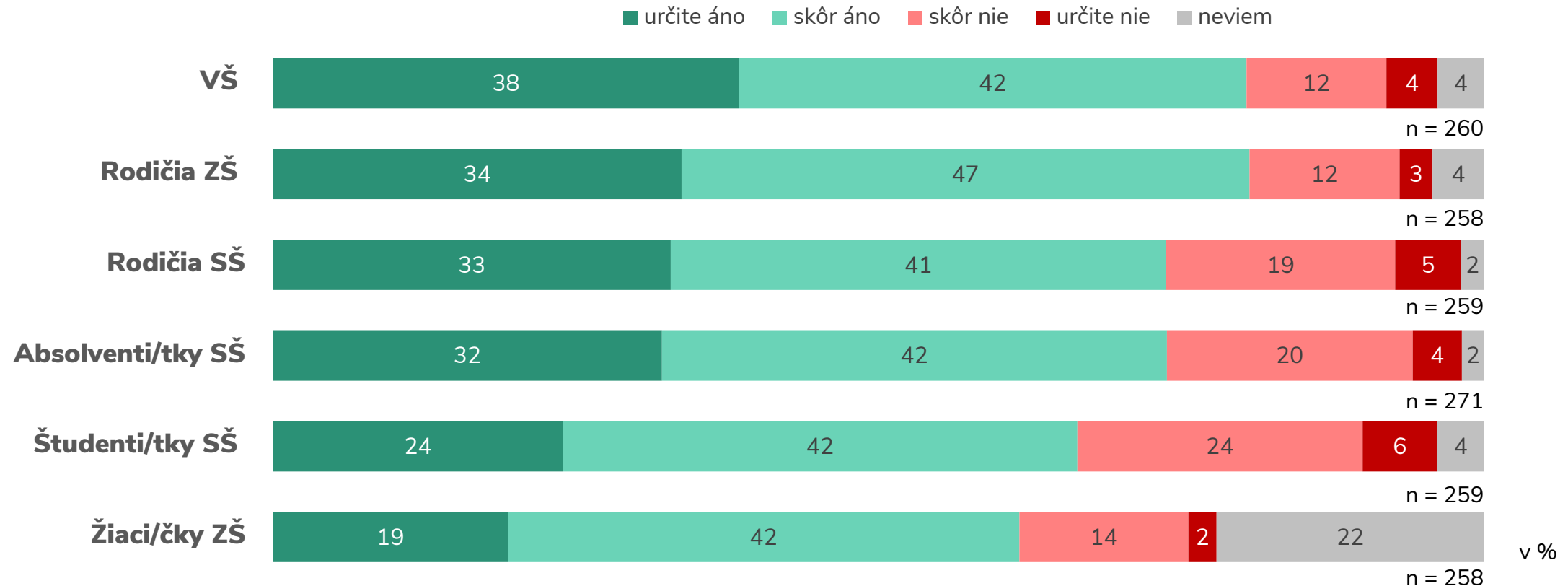
eM3._SŠ_R. Ak by ste sa mohli voľne rozhodnúť, zapísali by ste vaše dieťa na školu, ktorú navštevuje aj v budúcnosti?

eM3._SŠ_Š. Ak by si sa mohol/a voľne rozhodnúť, navštevoval/a by si tvoju školu aj v budúcnosti? eM3._Abs_VŠ. Ak by ste sa mohli voľne rozhodnúť, navštevovali by ste svoju strednú školu opäť?

Pripravila ZŠ dostatočne na SŠ?

2/3 ľudí v každej cieľovej skupine uviedlo, že ich (alebo ich deti) základná škola dostatočne pripravila na strednú školu. Takmer 1/5 študujúcich na ZŠ sa nevedela vyjadriť, čo je akceptovateľné vzhľadom na ich prebiehajúcu skúsenosť so ZŠ. Kvalitatívny prieskum fokusových skupín so študentmi/tkami ZŠ poukazuje na ich nespokojnosť s pedagogickým zborom, štýlom vyučovania a domnelou (i)relevantnosťou obsahu niektorých predmetov.

Q25. Myslíte si, že <vás / ťa / vaše dieťa> základná škola dostatočne pripravila na strednú školu?

Ideálna škola – očami mladých ľudí I.

Mladí ľudia si vizualizovali a asociovali skôr pedagogické než materiálne aspekty ideálnej školy (!)

Ideálnu školu vnímajú ako takú, **ktorá ich „reálne pripraví na reálne nástrahy reálneho života“**. Mladým ľuďom veľmi vadí, ak sú nútení učiť sa niečo, čo vnímajú ako nepodstatné, zbytočné, triviálne alebo zastaralé. Naopak ak niečo vnímajú ako „užitočné do života“, chcú tomu zaangažovane venovať pozornosť.

- „*Dať mi niečo do budúcnosti, aby som mala zaručené že sa uplatním, mať tam praxe – aby som vedela AKO to robiť, duálne vzdelávanie, plus cudzí jazyk, aby som sa nestratila vo svete*“
- „*aby tam boli predmety, ktoré vieme reálne v živote využiť*“

Vychádzajú zo svojich skúseností, kedy väčšinu svojej doterajšej existencie prežili v slovenskom školstve a **často zažili frustrujúce okamihy „načo mi toto bude?“** – často cítia, že mihnajú svoj život a pozornosť na učenie sa nepodstatností (ktoré v skutočnosti môžu byť podstatné, len sú neadekvátne vysvetlené a preto sú deťmi nesprávne interpretované ako nepodstatné. Napríklad chémia a matematika). Z toho jasne badať, **že im chýba „učiteľ ako sprievodca poznania“**.

- Deti unisono dávali **extrémny dôraz na kvalitu učiteľov a učiteľiek**. Uvedomujú si ako je v edukačnom procese nevyhnutné mať *motivovaných a angažovaných* učiteľov a učiteľky.
- Uvedomujú si **existujúce medzigeneračné bariéry**, kedy síce vnímajú skúsenosti starších učiteľov, ale uvádzajú, že starší učitelia už nerozumejú mladej generácii – ich potrebám, trendom, premýšľaniu a tomu na čo dávajú dôraz.

- „**Ideálna škola? Asi fakt hlavne tí učitelia.** *Nás na škole učia aj ľudia z praxe – ale nemajú ani pedagogické minimum a fakt majú niekedy problém nám to učivo pútavo predať. Škola nemusí byť zase až tak vynovená...*“
- „**Férový a rovnocenný prístup učiteľov**, lebo fakt väčšina učiteľov na základke sú proste hrozní ľudia – to je vidieť, že ich to nebaví učiť. Byť viac kamarátsky, než len autorita.“
- „**znechutenie zo školy vyvolávajú hlavne učitelia** – ich namyslenosť, keď nám dávajú najavo, že sme iba deti“
- „**Mladí učitelia, ktorí rozumejú našej generácii** – my máme mladého triedneho a on s nami riešil jednak tieto stredné školy, ale aj keď boli akékoľvek konflikty v triede. A čo sme sa bavili s deviatakmi vedľa v triede, tak ich triedny na nich úplne kašle.“
- „**To ťa aj nemôže baviť nejaký predmet, kvôli učiteľovi.** *Máme aj takých učiteľov, čo iba niečo odrapotajú za 45 minút... To je také bez efektu, čo z toho máš?*“

Ak učiteľ/ka vykazuje povýšenecké arogantné prejavy správania, a dáva deťom pocítiť svoju frustráciu (slabý plat, byrokracia atď) a zároveň nevie atraktívne držať pozornosť pri vysvetľovaní učiva – **taký učiteľ nebude triedou prijatý a žiaci budú vyrušovať a budú nonstop v opozícii.**

Ideálna škola – očami mladých ľudí II.

Z hmotných aspektov by prijali čokoľvek funkčné, keďže zažívajú neuveriteľnú poddimenzovanosť materiálno-technického vybavenia a celkovo nevyhovujúci stav priestorov.

Mladí ľudia si na slovenských verejných základných školách zažili neadekvátne materiálno-technické vybavenie, čo **im taktiež znižuje motiváciu a zaangažovanosť do štúdia**. Opakovane zaznievali frustrujúce výroky, ktoré poukazovali na to, že **nesnívajú o „ideálnej škole“ – že skôr rezignovane chcú aspoň základný balíček funkčnosti**:

- „Ja by som prijala základné veci... My máme predmet – techniku – a naša škola nevie zabezpečiť materiál a to sa mi vôbec nepáči.“
- „Čo by mala mať ideálna SŠ na Slovensku? No aspoň tie základy... Aspoň tie najbežnejšie veci. Ak máme byť v dielnach, tak nech v nich aspoň niečo je.“
- „Prijala by som modernizáciu triedy... Aspoň kúsok. Nám omietka padá na hlavy, minule zo skrinky vypadlo sklo“
- „Nemusia to byť najnovšie počítače... Ale proste aspoň nejaké funkčné. Napríklad monitor, ktorý aj funguje. Proste nejaké funkčné materiály, s ktorými sa môžeme aj reálne rozvíjať“

Požadujú vyrovnaný pomer teórie a praxe:

- „k tým vedomostiam, ktoré získame z teórie, tak by sa hodila prax, že ako to uplatniť v teréne“
- „vybavenie pre to čo študujem – keď za kuchára, tak nech je tam sporák a môžem variť a nie že to budem na tabuli čítať ako sa varí. Treba prax“.

Avšak **lákadlom sú aj rôzne sociálne (chillout zóna) a športové možnosti** vyžitia:

- „tam kam idem ja: ma zaujalo, že tam je spoločenská miestnosť – billiard, playstation, stolný futbal na prestávkach“
- „Oddychové miesto, gauče, aby sa mohli sadnúť a porozprávať cez prestávky“ (chillout zóny“)
- „fitko, športové vyžitie“

Ideálna škola – očami rodičov I.

Rodičia asociovali ideálnu školu s kvalitnými učiteľmi, ktorých vnímajú ako hlavný pilier školstva. Bez kvalitných učiteľov – sprievodcov poznáním, ide iba o byrokratickú mašinu na memorovanie.

Rodičia i študenti deklarovali **velkú nespokojnosť so stavom slovenského školstva**, i keď priznávajú, že tento postoj im do veľkej miery formovala aj negatívna skúsenosť počas pandémie COVID19.

V diskusiách s rodičmi opakovane zaznievalo, že **učitelia mali kedysi rešpekt a vedeli o svojich** študentoch a študentkách všetko podstatné, aby mohli facilitovať a stimulovať ich vývin vo všetkých oblastiach. Dnes sú podľa rodičov učitelia „*tlačení do výkonu a byrokracie*“, z čoho plynie **neosobný, povrchný, plytký vzťah**, ktorý nemá poriadne ako dieťa upútať a ako formovať. „*chýba mi tam ten osobný kontakt*“.

- „*Kedysi vedel ten učiteľ všetko dôležité o tom dieťati, aby si mohol každý žiak vyvinúť svoju individualitu a identitu. A teraz mám pocit, že tí učitelia berú tie deti ako kusy. Nevedia o tých deťoch nič. Cez nejaké dieťa krivda pretečie, nejaké si ju nevšímne, ale niekoho sa dotkne. Je dieťa, ktoré sa ľahko učí, niektoré sa ťažšie učí, niektoré ľahšie vníma, iné horšie vníma aj ten predmet aj ten výklad. Kedysi to učitelia vedeli...*“
- „*Ten pedagóg by mal vedieť, že čo na aké decko ako zatlačiť, alebo menej zatlačiť - aby sa dokázalo naučiť. Teraz je to tak, že mám vás 30, od každého potrebujem aspoň 4 známky, tak jak to urobím – no nabácham vám tam písomky a nemusím to individuálne riešiť.*“

Rodičia vnímajú učiteľov ako piliere školstva a vzdelávacieho procesu. Vnímajú **ich ako sprievodcov vzdelávaním, ktorí majú ich ratolesti posúvať v pred, byť vzorom** a motivovať do lepších zajtrajškov.

Avšak rodičia cítia zmenu spoločenského statusu učiteľov – uvedomujú si, že **ich deti učia aj demotivovaní a vyhorení ľudia** čo sa následne premieta aj do utlmenej motivácie detí venovať sa štúdiu.

- „*Kvalitní učitelia. Lebo je jedno, čo bude dieťa študovať, ale nech tam je človek, ktorý to vie a ktorý to vie dať aj ďalej.*“
- „*Kedysi boli učitelia vzor.*“
- „*Ideálny učiteľ by mal byť v prvom rade zaplatený, lebo od toho sa to odvíja. Ono to hlúpo znie, ale celé je to o peniazoch, motivácia a demotivácia. On bude potom šťastný, spokojný, motivovaný, usmiaty. A to jedno od druhého sa to odvíja. A musí byť aj oddýchnutý, lebo to je energia s tými deťmi... ja mám doma trochu. A keď bude učiteľ spokojný so svojim životom, vtedy to bude fungovať a bude harmónia v tej triede, všade.*“
- „*Mne najviac chýba ten vzťah, ktorý má učiteľ – to bol rešpekt. To je aj kvôli tej mzde, aj kvôli tomu, že nie sú chránení... dnes nadávky do všetkých pohlavných orgánov od 12-13 ročných. Tá úcta odišla.*“

Ideálna škola – očami rodičov II.

Ideálna škola okrem kvalitných učiteľov ponúka aj **dostatok užitočnej praxe.**

Učitelia majú byť podľa rodičov, i študujúcich **nadšení a zaniietení do vyučovacieho procesu, vtedy dokážu upútať deti.** Rodičia i deti vyzdvihovali **motiváciu mladých učiteľov**, ktorých ešte systém „*nepožul a nevypľul*“.

- „Decká si **od tých mladších učiteľov aj skôr nechajú povedať**, než od ľudí v našom veku“ (rodičia)
- „**Aby ich zaujal – zážitkovo** – aj tie deti si to tak predstavia, aj si to zapamätajú, aj ich to baví.“
- „**Tí mladí učitelia až tak netlačia**, sú im bližší.“
- „**Viac žerú mladých učiteľov, lebo tí mladí vedia reagovať na mladé témy**, nejaký netflix a konkrétne seriály. Mladí sú im bližší, ale často im zase chýbajú skúsenosti z praxe.“
- „Človek je v tom, že starší učitelia by mali mať prax a porozumenie. Ale **my sme mali aj na strednej aj na základnej škole problémy práve so staršími učiteľmi, než s mladšími.**“
- „Na odborné predmety, kde sú potrebné skúsenosti nech sú starší učitelia a na jazyky a také tie všeobecné predmety, nech sú **mladší učitelia, lebo ten prístup je úplne iný – lepšie si nájdú cestu k nim.**“

Rodičia si pod ideálnou školou okrem kvalitných učiteľov predstavujú aj **dostatok praxe**, ktorá by spolu s učiteľmi pomohla pripraviť ich ratolesti na praktické nástrahy života.

Preferujú, aby prax ponúkla škola, než aby ju museli rodičia hľadať po vlastnej osi, aby bola platená (motivačné pre deti) a aby sa naučili niečo podstatné a dlhodobé prínosné.

Rodičia oceňujú a podporujú existenciu duálneho vzdelávania a možnosti praxe. Avšak za určitých podmienok – kedy sa ich dieťa aj niečomu reálne naučí a nebude „*len zneužívané ako lacná pracovná sila*“.

- „Ja si myslím, že **pokiaľ sa** v tej firme, alebo v tom závode im venujú a ozaj ich niečo naučia, tak je to v poriadku. **Ale pokiaľ** tam príde chlapec a bude zametať... alebo zakladať nejaké papiere, tak to nie..“
- „Taký stred je ideálny, aby zistili čo sa robí.“
- „Týždeň prax a týždeň škola“

Obsah

1. **Postoje žiakov ZŠ a ich rodičov k výberu strednej školy**
2. **Spätné zhodnotenie rozhodnutia výberu SŠ**
3. **Spokojnosť s navštevovanou školou**
4. **Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ - sumarizácia**
5. **Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ – jednotlivé skupiny**
6. **Vnímanie uplatniteľnosti a praxe**
7. **Duálne vzdelávanie**
8. **Ochota cestovať do SŠ**
9. **Motivátori a bariéry v dochádzaní dlhšie**
10. **Hodnotenie konceptu veľkej školy**
11. **Sumárne hodnotenie (ne)výhod konceptu veľkej strednej školy**
 - 11.1. **Výhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.2. **Výhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
 - 11.3. **Nevýhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.4. **Nevýhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
12. **Postoje k potenciálnemu zníženiu počtu SŠ, ak by sa zvýšila ich kvalita**
13. **Demografia**

Optika cieľových skupín

Stručné psycho-sociálne rámce, ktoré vplyvajú na úsudky a správanie mladých ľudí:

Optika deviatakov základnej školy (ZŠ) :

- 14-15 ročné deti v 9. ročníku treba vnímať v kontexte toho, že **takýto mladý človek de facto prežil na základnej škole takmer 60% svojej doterajšej celej existencie** [väčšinu svojho života! = 15 ročný človek si prvé 3-4 roky detailne nepamätá, potom škôlka a 9 rokov ZŠ], pričom okolie mladým naznačuje, že sa **blíži koniec** tejto *dlhej, stabilnej a známej éry* a prechod inde. V podstate ide o novú životnú kapitolu / križovatku.
- Obdobie hry a jašenia, kedy sa čokoľvek prepáčilo - skončilo. Povinnosti, záväzky a očakávania zrazu určujú priebeh dňa a každým rokom narastajú. **Niektoré deti si to uvedomujú viac, niektoré menej. To sa prejavuje individuálne** aj v emočnom a motivačnom zaangažovaní (súvisí s osobnosťou a socioekonomickým pozadím).
- Za tých 9 rokov na ZŠ si mladý človek zažije rôzne štýly vyučovania, rôzne predmety a **formuje si** naprieč časom **preferencie** a postoje k rôznym študijným oblastiam. Postupne zisťuje, **čo ho z ľudského poznania / balíčku vedomostí baví... a čo nie**. Takto **formované preferencie** sa prirodzene premietnu do mentálneho procesu pri výbere školy a budúcnosti.
- **Mnoho deviatakov má za tých 9 rokov na škole zažité:**
 - že každodennosť nie je len zábava, ale vie byť aj o stereotypnom nudnom balaste bez pridanej hodnoty. Že sa dá denne zažívať nuda a pocit zbytočnosti („*načo mi toto bude?*“) – začnú klásť dôraz na obsah predmetov.
 - že ľudia sa správajú rôzne (spolužiaci, učitelia), že niektorí vedia potešiť a posunúť vpred a iní ublížiť, demotivovať, utlmiť.

Optika žiakov strednej školy (SŠ):

- Tieto deti majú už skúsenosť s I. a II. stupňom ZŠ aj so svojimi pozitívami i negatívami.
- **Obdobie formovania vlastnej identity** ponúka mnoho psycho-sociálnych prekážok a príležitostí:
- **Rodičia a ich vplyv klesá**, potreba patriť do partie, kde je človek akceptovaný za svoju autentickeť narastá.
- Niektorí stredoškólači sú **háklivejší na podriaďovanie sa autoritám**, voči ktorým sa aktívne vymedzujú, čím si budujú *svoju* pozíciu – individuálnosť.
- Stredoškólač už dávno vyrástol z toho, že „*ja musím*“ (rodičia, učitelia, authority). Stredoškólač operuje v rovine „*ja chcem*“ – „*bude po mojom*“.
- Hormonálne a vývinové zmeny prirodzene spôsobia, že **vzdelávací proces ustúpi v rebríčku dôležitosti**, v ktorom zrazu miestami **dominujú vzťahy** – kamarátske, partnerské, sexuálne a spoznávanie hĺbok týchto aspektov života.
- Prítomné je akékoľvek experimentovanie, ktoré pomáha jednak spoznať seba a svoje hranice a hranice toho čo je ešte prípustné okolím. Formujú si tým unikátnu identitu.
- Tešia sa na postupné osamostatnenie.

Kontext výberu strednej školy – mladí ľudia

Najdôležitejšie pre mladých ľudí je, aby študovali to čo ich baví.

Žiaci 9. ročníkov uvádzali, že sa nad výberom strednej školy relatívne často zamýšľajú a vo svojom živote **to aktívne riešia**, pričom rozsah a intenzita zaoberania sa týmto životným milníkom sú prirodzene individuálne (osobnosť + socioekonomické rodinné zázemie).

Stredoškoly a **absolventi** taktiež uvádzali, že sa o výber **aktívne zaujímali** a nebrali to na ľahkú váhu, pasívne, nezaangažovane.

Mladí ľudia deklarovali, že zvažujú výber SŠ **primárne podľa toho, čo ich v živote a v škole baví**. Ide podľa nich o najkľúčovejšie kritérium, ktoré predikuje motiváciu a zaangažovanosť v štúdiu. Sociálne aspekty (vplyv rodičov a kamarátov) sú sekundárne (viď ďalšie slajdy).

- „začala som nad tým uvažovať minulý rok, **lebo moja najlepšia kamoška si vyberala** strednú – vtedy som sa už začala rozhliadať... no a **podľa toho čo ma baví**. Určite by som si ani nepozerala školy z oblastí, ktoré ma nebavia.“
- „niektorí rovesníci **ešte nenašli seba, to čo ich baví** – majú v tom bordel, že v čom sa vidia o niekoľko rokov“
- „Musíte si vedieť samého seba predstaviť, že čo by ste vedeli robiť – vedeli by ste 5 hodín sedieť v kancelárii, alebo byť v teréne ako policajt?“

- „**podľa toho čo by ma bavilo** a zároveň som z toho vedel nejak vyžiť – ale ešte nemám úplne rozmyslené, že na ktoré školy sa budem konkrétne hlásiť“.
- „ja som si vyberal podľa toho, **čo by ma bavilo** a bol by som to akože ochotný robiť aj zadarmo a každý deň – **proste musí ťa to baviť**“.

Niektorí deviataci sú výrazne demotivovaní prístupom učiteľov a obsahom predmetov:

- „to čo robíme na ZŠ je úplne zbytočné – v tom že je to **všeobecná výuka a polovica tých vecí nikoho nezaujíma**“
- „nech pôjdem na hocijakú strednú školu, tak **polovicu tých vecí, čo sme sa učili na ZŠ nevyužijem**“

Podobné skúsenosti môžu znížiť záujem o učenie a štúdium ako také a negatívne ovplyvniť pôsobenie, výkon a zaangažovanosť na SŠ.

Kontext výberu strednej školy - rodičia

Rodičia zvažujú pri výbere viacero rovín, pričom o sebe tvrdia, že sú benevolentnejší než boli ich rodičia.

Rodičia, dávali najavo, že v ich rodinách reflektujú **prechod** zo ZŠ na SŠ **ako niečo významné**, pretože to môže ovplyvniť životnú cestu a ďalší vývin ich dieťaťa (psychický, sociálny, ekonomický). K tomuto prechodu rodičia pristupujú síce individuálne, ale vychádzajú z podobných **princípov**:

- **Rodičia svoje deti poznajú** (záleží od hĺbky vzťahu) a preto vedia usúdiť aké má dieťa **silné a slabé stránky**, akú má vôľu, úroveň seba-kontroly, motivácie a zaangažovanosti do vzdelávacieho procesu a teda neustálej práci na seba-aktualizácii. „*každý si poznáme svoje dieťa*“
- Rodičia naplno zažívajú pubertu svojich detí. **Nechcú sa so svojimi deťmi hádať, nasilu ich presviedčať**, alebo na nich tlačiť.
- Uvedomujú si totiž, že ich deti sú najviac spokojné, keď robia to čo ich baví a že **samotné deti verbalizujú, že by sa radi v budúcnosti venovali zmysluplne tomu čo ich baví**.
- **Rodičia usmerňujú** k aplikovateľnosti a uplatniteľnosti v budúcnosti.

Vyššie uvedené princípy vedú rodičov k stratégii, že **nechávajú prevažne výber školy na svoje dieťa a oni plnia rolu usmernenia, konzultácií a ponúkania skúsenejších pohľadov** a argumentov, pričom deklarujú, že rešpektujú budovanie individuality a preferencie vlastných detí.

- „***Ja som to nechala na dieťati**, keď už mal nejakú predstavu – lebo najhoršie je, keď vyberiete dieťaťu niečo proti srsti. Proste **aby sa mu to páčilo**, aby bol spokojný.*“
- „*Môj **syn si tiež vybral sám**, ale možno len také **usmernenie**, že keď ho človek pozná – že ho **nebudem nútiť ísť na školu, na ktorú nechce ísť**, keďže viem, že **nebude mať na to** a bude sa tam trápiť – tak viac-menej ten výber bol na ňom*“.
- „*Zamýšľam sa so synom nad tým tak, že **na čo reálne má**. Lebo nechcem ho dať na niečo, len aby sme si so ženou splnili nejaké naše sny. Takže **otázka je na neho, že čo chce** – ale samozrejme sa ho snažíme trochu korigovať a **dať mu aj iný pohľad** do hlavy: pretože človek v tých 14-15 premýšľa trochu ináč. Rozhodujeme sa nad strednou odbornou z toho dôvodu, že to skončí, bude mať 18 a **nech niečo má v rukách**, lebo v dnešnej dobe sa zas vracia, že remeslo má zlaté dno*“.
- „*Vyštuduj si 3-4 roky aj s tou maturitou a **zameraj sa na niečo, čo ťa bude baviť a budeš mať po 4 rokoch v rukách papier***“.

Kontext výberu strednej školy - rodičia

Ďalšie príklady výrokov k princípom:

„to čo dieťa baví“ ; „rozhodnutie je na dieťati“ ; „uplatnenie v budúcnosti“ ;

- „To v čom sa vidí, **čo ju bude baviť.**“
- „Proste aby to bolo **aj do budúcnosti, aby sa uplatnili.**“
- „To čo vie, **čo by ho tak bavilo ťahalo, nech si za tým ide.**“
- „**Aby sa v tom troška videl aj do budúcnosti**, aby to nebolo niečo silené. Musí tam byť troška záujem o tú prácu, lebo keď tam nie je tak to je zle.“
- „**On chcel riešiť to čo jeho bavilo...** ja som mu hovorila, že nejaké remeslo, nejaká technika, strojarina... no ale mohla som hovoriť akýkoľvek argument, on si išiel to svoje. Snažila som sa **dať** iba nejaké **alternatívne pohľady**, ale netlačila som veľmi.“
- „Dnes sú stredné školy na takej úrovni, že ak sa nakoniec rozhodne ísť na vysokú školu, tak môže ísť v podstate skoro z hocijakej, ktorá má maturitu.“
- „U nás to bolo trochu inak, tým že hráva hokej, tak sme **riešili aj športové gymnázium, ale uprednostnili sme odbornú školu** – s tým, že predsa ten hokej... asi ten život bude niekde inde, môže športovať popri niečom, tak sme si vybrali radšej odbornú školu (z hľadiska uplatnenia)“.
- „V dnešnej dobe tu máme strašne veľa vysokoškolákov. To, že **remeslo má zlaté dno** – s tým plne súhlasím. Každý si poznáme svoje dieťa, vieme na čo má a na čo nie“.
- „...ale s tým, že potrebujeme ísť na tie dni otvorených dverí, **proste chcem aby si to obzrel, pretože mu neviem ja sama poradiť.** Možno ho niečo chytí. Chcem, aby si pozrel aj tú elektrotechniku, aby zistil, koľko tam bude mať fyziky, matematiky.“
- „Lebo **mňa ako rodiča zaujíma niečo iného ako jeho.** Jeho zaujímajú aký sú tam učitelia, čo tam máš, aké predmety, koľko hodín. **Mňa zaujíma, čo z toho bude mať keď skončí.** Aby to neboli 4 roky, ktoré budú zabité.“

Dôležitosť atribútov pri výbere SŠ – mladí ľudia

Priemerné hodnoty atribútov na asymetrickej škále (ne)dôležitosti:

1 = vôbec nedôležité ; 2 = skôr nedôležité ; 3 = skôr dôležité ; 4 = veľmi dôležité ; 5 = mimoriadne dôležité

Do akej miery sú pri výbere SŠ dôležité alebo nedôležité nasledovné atribúty?

	ZŠ	SŠ	Abs	VŠ	PRIEMER
TOP atribúty					
aby bol na škole bol odbor, ktorý ich zaujíma	4,29	4,28	4,26	4,31	4,29
aby sa po skončení štúdia uplatnili	4,13	4,19	4,29	4,38	4,25
správanie učiteľov a učiteliek k žiakom	4,21	4,24	4,05	4,28	4,20
aby škola mala kvalitných učiteľov a učitelky	4,10	4,06	4,12	4,28	4,14
aby škola mala potrebné materiálo-technické vybavenie v odbore, ktorý ich zaujíma	4,00	4,11	4,10	4,10	4,08
ako učelia a učitelky dokážu zaujať na vyučovaní	4,02	4,02	3,99	4,19	4,06
aby škola mala učiteľov a učitelky s poznatkami z praxe	3,79	3,89	3,95	4,06	3,92
aby škola poskytovala nielen teoretické ale aj praktické vyučovanie	3,87	3,77	4,04	3,95	3,91
aby škola mala dobré hodnotenie v rebríčkoch hodnotenia škôl	3,43	3,46	3,46	3,72	3,52
aby škola mala dobré hodnotenie od iných ľudí (rodina, známi, niekto kto tam študuje)	3,47	3,32	3,35	3,59	3,43
aby škola mala kvalitné a pestré športoviská a ďalšie vybavenie školy	3,65	3,45	3,15	3,37	3,41
čas potrebný na dochádzanie	3,50	3,44	3,26	3,40	3,40
aby škola mala oddychovú zónu a dobré možnosti trávenia voľného času po škole	3,64	3,55	2,98	3,14	3,33
i vzdialenosť školy od bydliska	3,49	3,35	3,15	3,26	3,31
aby škola dobre vyzerala	3,43	3,38	3,07	3,13	3,25
i to, aký názor majú rodičia, ich rady a odporúčania	3,30	3,10	2,91	3,06	3,09
aby škola mala internát	2,73	2,85	2,57	2,55	2,68
to, na akú školu idú spolužiaci / spolužiačky	2,95	2,71	2,35	2,39	2,60
rodinná tradícia	2,34	2,28	2,05	2,14	2,20
	n = 258	n = 259	n = 271	n = 260	n = 1048

Q5. Označte pri každom atribúte, do akej miery je podľa vás dôležitý alebo nedôležitý pri výbere strednej školy.

Dôležitosť atribútov pri výbere SŠ - rodičia

Priemerné hodnoty atribútov na asymetrickej škále (ne)dôležitosti:

1 = vôbec nedôležité ; 2 = skôr nedôležité ; 3 = skôr dôležité ; 4 = veľmi dôležité ; 5 = mimoriadne dôležité

Do akej miery sú pri výbere SŠ dôležité alebo nedôležité nasledovné atribúty?

	ZŠ_R	SŠ_R	PRIEMER
TOP atribúty			
aby sa po skončení štúdia uplatnili	4,41	4,44	4,43
aby škola mala kvalitných učiteľov a učitelky	4,33	4,35	4,34
aby bol na škole bol odbor, ktorý zaujíma dieťa	4,29	4,28	4,29
správanie učiteľov a učiteliek k žiakom	4,23	4,26	4,25
aby škola mala potrebné materiálno-technické vybavenie v odbore, ktorý zaujíma dieťa	4,21	4,20	4,21
ako učitelia a učiteľky dokážu zaujať na vyučovaní	4,15	4,07	4,11
i to, aký názor má dieťa ohľadom výberu školy	4,11	4,04	4,08
aby škola mala učiteľov a učitelky s poznatkami z praxe	4,00	4,08	4,04
aby škola poskytovala nielen teoretické ale aj praktické vyučovanie	3,98	4,08	4,03
aby škola mala dobré hodnotenie v rebríčkoch hodnotenia škôl	3,78	3,67	3,73
aby škola mala dobré hodnotenie od iných ľudí (rodina, známi, niekto kto tam študuje ...)	3,57	3,55	3,56
čas potrebný na dochádzanie	3,61	3,47	3,54
i vzdialenosť školy od bydliska	3,55	3,45	3,50
aby škola mala kvalitné a pestré športoviská a ďalšie vybavenie školy	3,49	3,44	3,47
aby škola mala oddychovú zónu a dobré možnosti trávenia voľného času po škole	3,17	3,26	3,22
aby škola dobre vyzerala	3,14	3,14	3,14
aby škola mala internát	2,57	2,69	2,63
to, na akú školu idú spolužiaci / spolužiačky	2,44	2,33	2,39
rodinná tradícia	2,38	2,34	2,36
	n = 258	n = 259	n = 517

Q5. Označte pri každom atribúte, do akej miery je podľa vás dôležitý alebo nedôležitý pri výbere strednej školy.

Sociálni aktéri (pohľad mladých ľudí): rodinná tradícia

Mladí ľudia deklarovali, že im rodičia do výberu veľmi „nekecajú“ – nechávajú hlavné rozhodnutie na nich

Z pohľadu mladých ľudí: rodičia v dnešnej dobe plnia pri výbere strednej školy pre svoje deti akúsi konzultačnú, poradnú a vysvetľujúcu činnosť – pričom deti pri zdôverení o rozhodovacom procese výberu strednej školy očakávajú od rodičov akceptáciu, pochopenie, úprimnosť a usmernenie. **Sila vplyvu rodičov je väčšia v rodinách, ktoré majú etablovaný „rodinný biznis“ v nejakom sektore** a preto chcú, aby ich deti pokračovali vo vybudovanom („zdediť firmu“, „prebrať žezlo“). Rodičia to vnímajú ako „užitočnú vyšľapanú cestičku“.

- Mladí ľudia sú síce **vo vývinovej fáze formovania vlastnej identity** a potrpia si na vlastnú individuálnosť („my way!“ / „po mojom!“), **avšak očakávajú od rodičov usmernenie** pri ich zvolenej ceste, keďže si uvedomujú, že ich rodičia veľmi dobre poznajú „**či na to majú**“.

Rodinná tradícia naďalej podľa mladých ľudí existuje – avšak **iba v špecifických rodinách, ktoré majú nejaký rodinný biznis** a „je na čo nadviazať“ – napríklad rodinný servis (automechanik), lekári, právnici, IT firmy. Alebo vo verejnej správe (policajt, vojak, súdy).

- **Kariérne poradenstvo** vnímajú ako užitočné – ale iba ak je vykonané profesionálne psychológmi a nie rôznymi náhradami („u nás robí kariérne poradenstvo fyzikárka a to je odveď“).

- *„Rodičia mi povedali, že ja si vyberám – že je to moja budúcnosť. Samozrejme sa ma snažia nejako viesť. Prvú školu, ktorú som si vybrala – s ňou neboli spokojní, ale povedali mi to až keď som začala hovoriť o iných školách, aby na mňa nevyvíjali tlak.“*
- *„Mne do toho nekecajú, iba mi pripomínajú, že sa mám učiť, že idem tento rok už na strednú. Ale veľmi mi do toho nehovoria. Takto mi to vyhovuje.“*
- *„mne rodičia dávajú voľnú ruku, aj trochu zasahujú – v niečom mi poradia. Hovoria, že je to na mne – že je to moja budúcnosť.“*
- *„Mojí rodičia, keď som sa rozhodla ísť na tú odbornú, tak všetci s tým boli v pohode. Úprimne mi vždy povedia, keď prídem s nejakým návrhom, že čo si o tom myslia – ale nesnažia sa ovplyvňovať ten môj názor, ktorý mám vytvorený na moju budúcnosť, v ktorej chcem pokračovať. Nesnažia sa to zmeniť. Povedia svoj názor, ale že je to moja budúcnosť.“*
- *„Na spolužiaka otec tlačí, aby pokračoval ako automechanik – aj keby si vyberie inú školu, tak trvá na tom, že skončí u nich v servise.“ (rodinná tradícia)*

Sociálni aktéri (pohľad mladých ľudí): kamaráti a influenceri

Kamaráti majú vplyv na výber školy hlavne u mladých, ktorí sa „ešte hľadajú“ a nemajú ujasnenú profiláciu.

Deviatci, ktorí majú v sebe aspoň približne vyriešenú otázku „*kým chcem byť, aká oblasť ma baví?*“ – tí si vyberajú školu podľa svojich interných mentálnych schém a preferencií, pričom svoje rozhodnutie majú tendenciu asertívne presadzovať s prípadnou jemnou korektúrou od rodičov. Avšak **deviatici, ktorí sa „ešte hľadajú“** a nevedia v akej profesii sa chcú profilovať, tak takéto deti sú podľa mladých ľudí **náchylné na vplyv kamarátov** pri ich úsudku o výbere strednej školy. Ich motiváciou pri výbere školy je potom „či tam idú aj kamaráti“, než „čo zo mňa bude?“.

- Mladí ľudia **vnímajú vplyv influencerov na ich generáciu**, čo súvisí s cieleným promováním nablýskaného jagavého hedonistického životného štýlu, ktorý **prírodzene imponuje mladým** ľuďom, keďže mladí de facto *nič nevlastnia a okrem poslúchania autorít nič nemôžu* – influenceri v takom kontexte pre mladých symbolizujú slobodu a nezávislosť, keďže bez väčšej námahy majú *pozornosť, slobodu a peniaze* – čo sú veľmi lákavé atribúty pre časť mladých. Mladí ľudia sa ale zhodujú, že **vplyv môžu mať skôr na ľahko-ovplyvniteľné a neukotvené osoby, než na všetkých. Na výber SŠ vplyv nemajú** – možno iba u tých, čo sa ešte len hľadajú a sú sugestibilní.

Triedny učiteľia môžu byť významnými aktérmi pri výbere strednej školy, avšak vo všeobecnosti **to platí iba v prípade** – že majú vybudovaný autentický, vrúcny vzťah s triedou, kde prevláda vzájomný rešpekt a **úprimný záujem** o rozvoj detí. Vtedy kolektív detí učiteľa/ku prijme a sú ochotní načúvať aj radám o životnej budúcnosti. Ak vycítia vyvyšovanie a nepartnerský štýl – učiteľa/ku odmietnu a devalvujú vyrušovaním.

- „Ja som sa napríklad o tom rozprával **s kamarátmi na čo chceme ísť – čo nás baví** – a vyšlo mi gastro. **Ide tam aj veľa spolužiakov**, takže nebudem mať problém žeby som tam bol sám.“
- „Multimédia vyzerajú, že to je celkom zaujímavý odbor – **mohlo by ma to baviť – a hlavne na tej škole mám kamarátov**, takže tí mi hovoria, že tam učiteľia sú relatívne normálni a že fungujú ako ľudia.“
- „Ja sa rozhodujem na **70% podľa seba a na 30% podľa toho kam idú kamaráti**, šak nechcem tam byť sám“
- „Ja tam idem **hlavne kvôli kamarátom**, lebo si nechcem hľadať nových kamarátov.“
- „**Väčšina detí chce byť ako influenceri** – pretože sa len niekde odfotia s nejakým produktom a už na tom bez námahy zarábajú... Určite na našu generáciu vplývajú.“
- „My máme **mladého triedneho a on s nami túto tému rieši už od minulého školského roka**. Rieši s nami to – kam by sme chceli ísť – snaží sa nám poradiť a navrhnúť niečo.“

Sociálni aktéri (pohľad rodičov): rodinná tradícia, kamaráti

Rodinná tradícia a kamaráti majú (ne)vedomý vplyv na rozhodnutia mladých.

Rodičia síce deklarovali, že svoje deti do výberu explicitne netlačia a že rodinná tradícia je slabšia než v minulosti a skôr u vybraných povolání (stomatológovia, lekári, právnici, automechanici, účtovníčky,...) – avšak **ak rodičia pracujú v určitej oblasti prirodzene na svoje deti (ne)priamo vplyvajú.**

Deti prirodzene veľa krát zažili s akou **individuálnou (ne)vášňou** rodičia opisujú svoju prácu a aktivity, ktoré vyplňajú väčšinu týždňa pracujúcich rodičov. Preto je prirodzené, že **deti ako špongia nasávajú pozitívne i negatívne postoje rodičov k ich ekonomickým záväzkom a formujú si na základe toho svoje preferencie.**

- **Ak rodič** na svoju prácu konštantne nadáva a **deklaruje nespokojnosť** a zároveň má dieťa negatívnu skúsenosť (napríklad brigáda) s danou prácou – môže „**rodinnú tradíciu**“ **odmietnuť** a zvoliť si svoju cestu.
- + **Ak rodič** o svojej práci hovorí s nadšením, zdieľa skúsenosti, ktoré znejú pre dieťa pútavo, poučne a zároveň vidí, že rodičia **sú z práce šťastní** a že ich napĺňa, zvyšuje to šancu (nie istotu), že dieťa bude možno nasledovať daný vzorec ekonomickej aktivity rodinnej tradície s autentickou zábavou a zanietením.

Vplyv kamarátov je individuálny. Zohrávajú úlohu skôr v takých situáciách, kedy dieťa nemá vyformovanú vlastnú profiláciu svojej budúcnosti (nevie, kým bude), takí si vyberajú na základe kontinuity komfortu – teda „byť s kamarátmi“

- „Ja som takisto mladého **nenútil**, vidí to kedy chodím neskoro z roboty narobený, ale **sám od seba zatúžil** si kúpiť motorku zo 60tych rokov. A bol schopný ju rozobrať, zložiť, kúpiť na to nové veci a dávať to do kopy ako veterána. **Jeho to baví...**“
- „U nás si dcéra vyberala sama, najskôr nevedela, že kde-čo, **ale manžel robí s elektrikou, tak trošku sa na tú jeho stranu posunula** a tým smerom sa vybrala.“
- „Dcéra si viac-menej vybrala dve a potom **sme spolu na internete hľadali** nejaké detailné veci, nevedela sa rozhodnúť. Ale tiež sme chceli nakoniec, aby sa rozhodla sama. **Nášmu kamarátovi tam chodí dcéra**, tak sa stretli a potom si vybrala tú školu na základe odporúčaní.“
- „Ono **sa tak hovorí medzi ľuďmi**, ktoré školy sú tie dobré, ale zase 100 ľudí, 100 chutí.“
- „U nás **kvôli kamarátovi** riešil tú športovú školu, ale potom po zvážení ten odbornej veci sme išli potom tú odbornú. Ale vybral si on sám.“
- „Určite aj tí **kamaráti majú vplyv na rozhodnutie** toho dieťaťa, lebo u nás to bolo tak – že mal na tej škole v II. ročníku kamaráta a ten mu povedal, že to dokáže. Ale nebolo to len o tom kamarátstve. Vedel si na to spraviť sám názor.“

Obsah

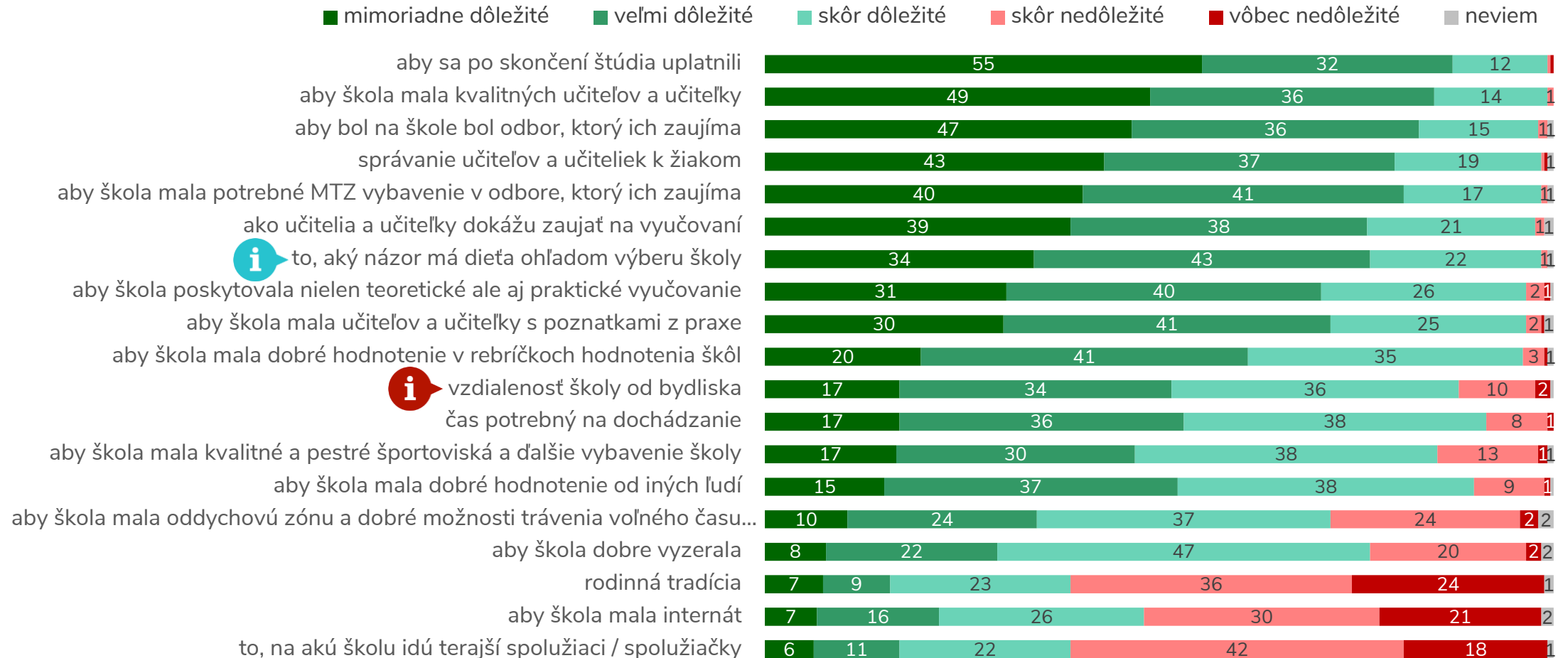
1. **Postoje žiakov ZŠ a ich rodičov k výberu strednej školy**
2. **Spätné zhodnotenie rozhodnutia výberu SŠ**
3. **Spokojnosť s navštevovanou školou**
4. **Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ - sumarizácia**
5. **Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ – jednotlivé skupiny**
6. **Vnímanie uplatniteľnosti a praxe**
7. **Duálne vzdelávanie**
8. **Ochota cestovať do SŠ**
9. **Motivátori a bariéry v dochádzaní dlhšie**
10. **Hodnotenie konceptu veľkej školy**
11. **Sumárne hodnotenie (ne)výhod konceptu veľkej strednej školy**
 - 11.1. **Výhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.2. **Výhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
 - 11.3. **Nevýhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.4. **Nevýhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
12. **Postoje k potenciálnemu zníženiu počtu SŠ, ak by sa zvýšila ich kvalita**
13. **Demografia**

(Ne)dôležitosť atribútov výberu SŠ – rodičia detí ZŠ

Rodičia dávajú najväčší dôraz na uplatnenie svojich detí, kvalitu pedagogického zboru a na záujem svojho dieťaťa (aby ich daný odbor bavil).

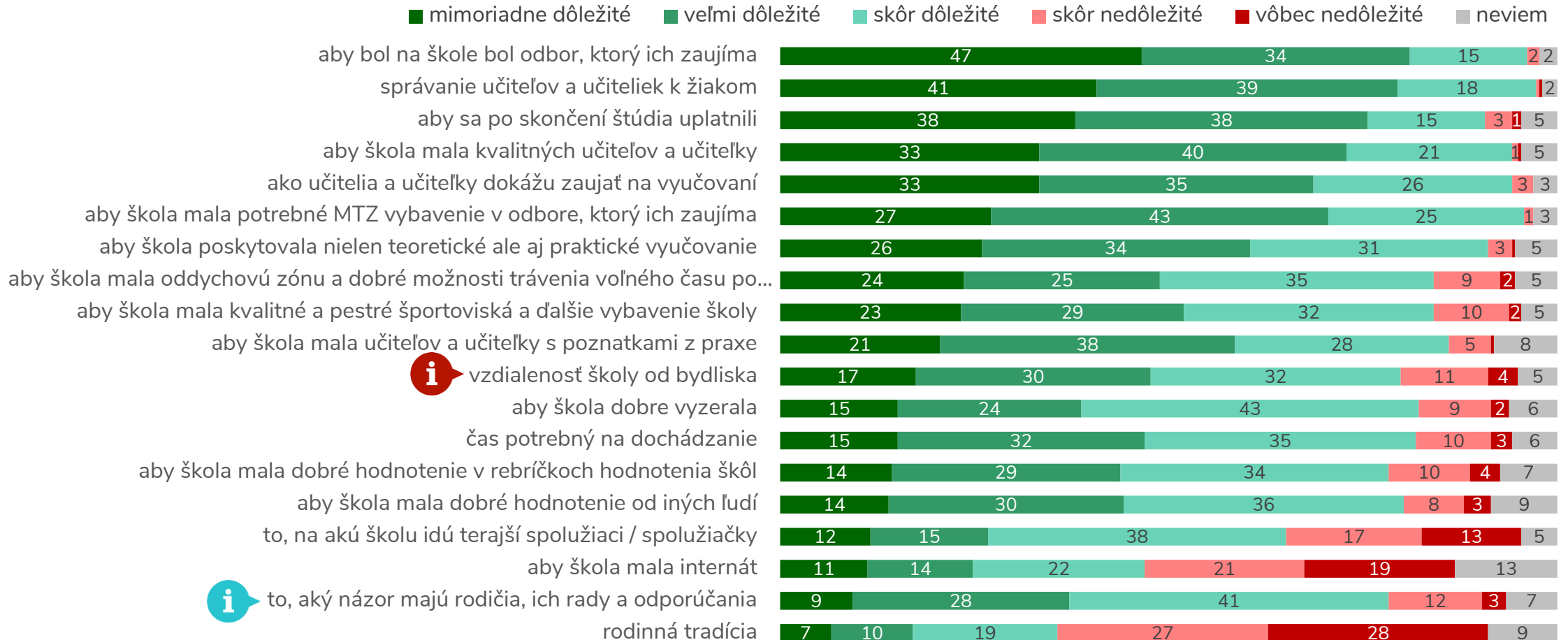
v %; n = 258

Q5. Označte pri každom atribúte, do akej miery je podľa vás dôležitý alebo nedôležitý pri výbere strednej školy.

(Ne)dôležitosť atribútov výberu SŠ – žiaci a žiačky ZŠ

Žiaci/čky ZŠ najviac vyzdvihujú aby mohli študovať to, čo ich zaujíma a správanie sa učiteľov k nim.

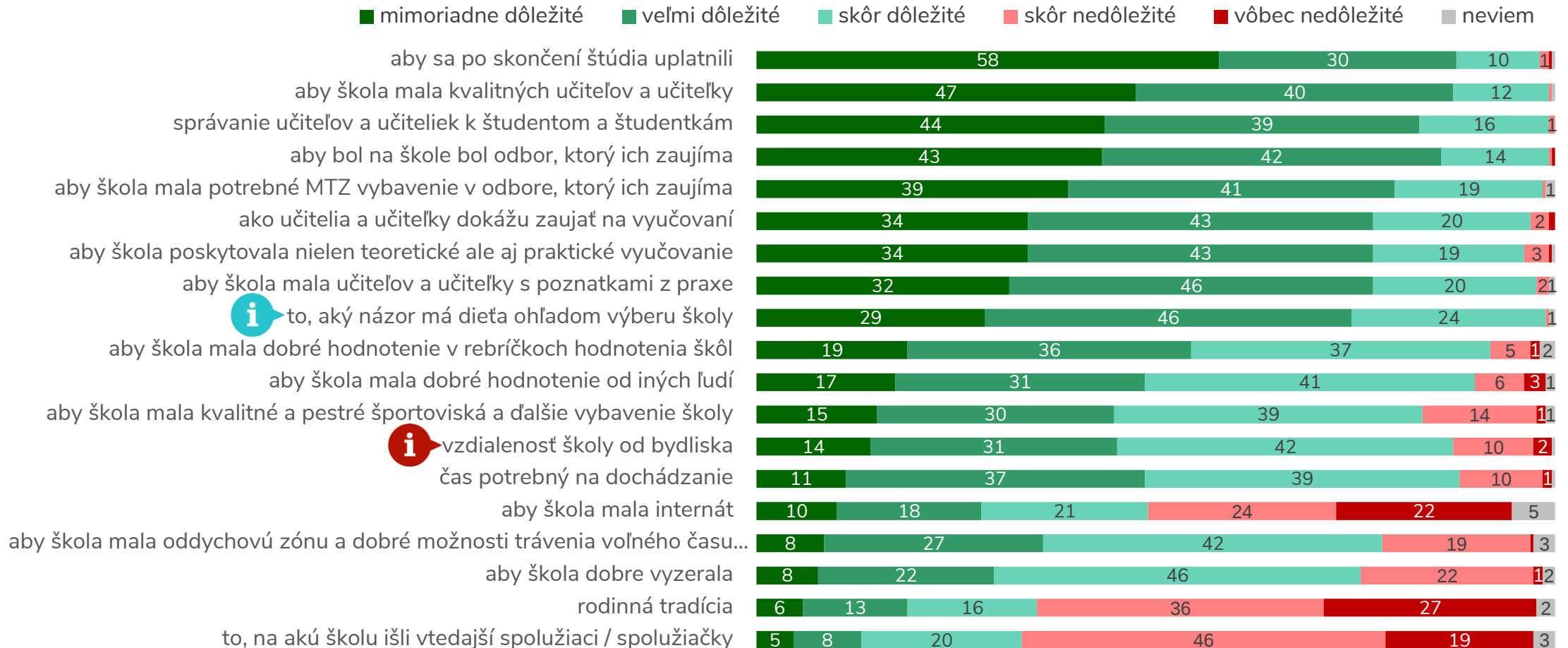
v %; n = 258

Q5. Označte pri každom atribúte, do akej miery je podľa vás dôležitý alebo nedôležitý pri výbere strednej školy.

(Ne)dôležitosť atribútov výberu SŠ – rodičia detí SŠ

Rodičia stredoškolákov dávajú najväčší dôraz na uplatnenie svojich detí, kvalitu pedagogického zboru a na záujem svojho dieťaťa (aby ich daný odbor bavil).

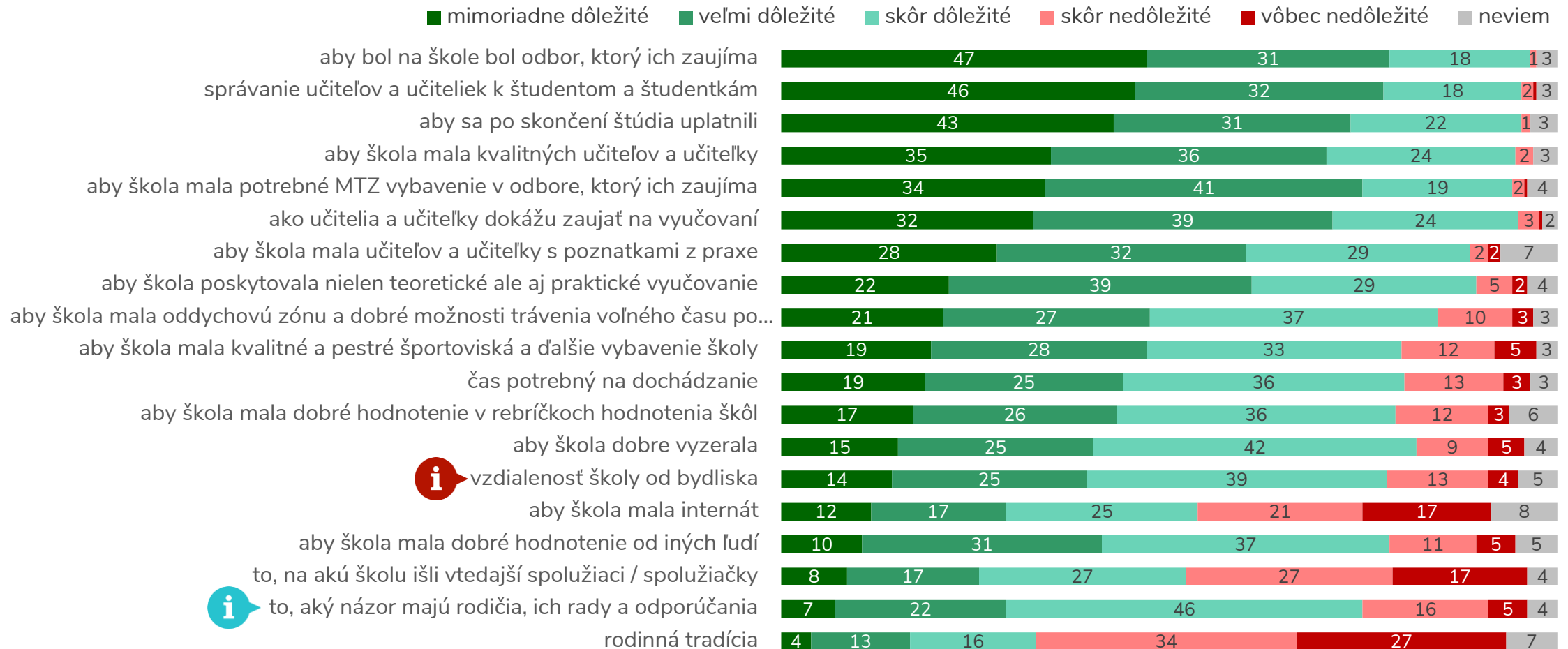
v %; n = 259

Q5. Označte pri každom atribúte, do akej miery je podľa vás dôležitý alebo nedôležitý pri výbere strednej školy.

(Ne)dôležitosť atribútov výberu SŠ – študenti/čky SŠ

Stredoškoláci/čky považujú za najdôležitejšie, aby bol na ich škole odbor, ktorý ich zaujíma – aby ich učili kvalitní a adekvátne sa správajúci učitelia a učiteľky a aby sa uplatnili po ukončení štúdia. Najmenej dôležitá je rodinná tradícia.

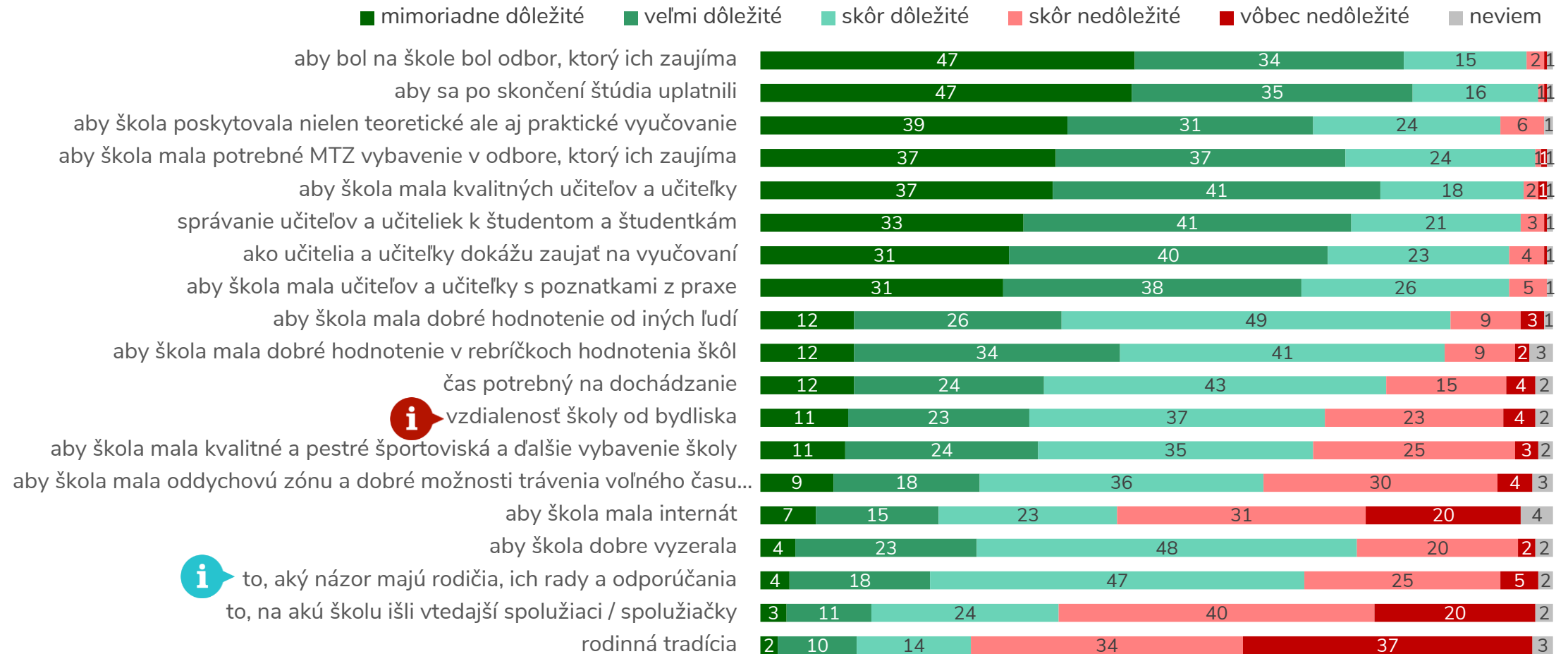
v %; n = 259

Q5. Označte pri každom atribúte, do akej miery je podľa vás dôležitý alebo nedôležitý pri výbere strednej školy.

(Ne)dôležitosť atribútov výberu SŠ – absolventi/tky SŠ

Absolventi/tky za najdôležitejšie vnímajú, aby škola mala odbor, ktorý ich zaujíma a aby sa uplatnili po škole, pričom dávajú významný dôraz aj na praktické vyučovanie. Najmenej dôležitú vnímajú rodinnú tradíciu.

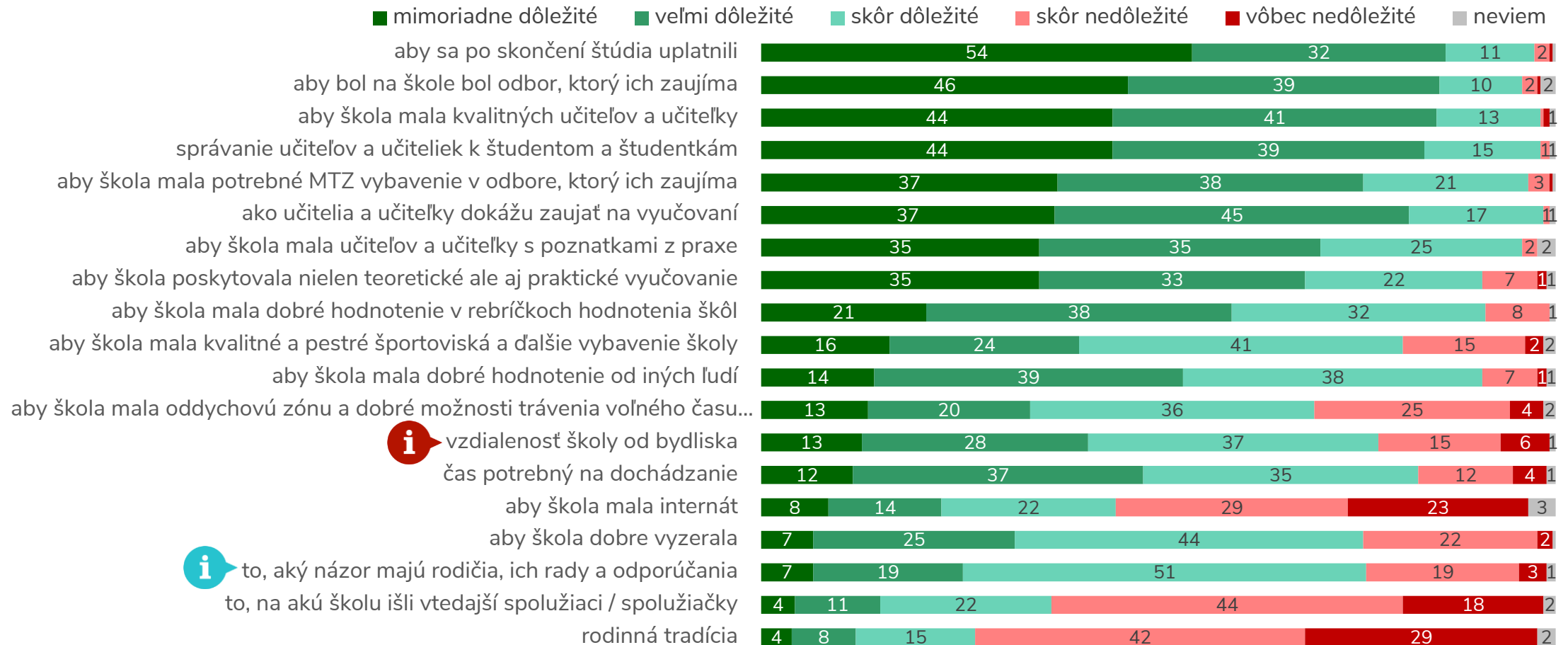
v %; n = 271

Q5. Označte pri každom atribúte, do akej miery je podľa vás dôležitý alebo nedôležitý pri výbere strednej školy.

(Ne)dôležitosť atribútov výberu SŠ – študenti/ky VŠ

Vysokoškooláci/čky za najdôležitejší atribút považujú uplatniteľnosť a odbor, ktorý ich zaujímal ako uchádzačov, pričom kvalitu pedagogického zboru považujú taktiež za dôležitú. Najmenej dôležitá je rodinná tradícia.

v %; n = 260

Q5. Označte pri každom atribúte, do akej miery je podľa vás dôležitý alebo nedôležitý pri výbere strednej školy.

Obsah

1. **Postoje žiakov ZŠ a ich rodičov k výberu strednej školy**
2. **Spätné zhodnotenie rozhodnutia výberu SŠ**
3. **Spokojnosť s navštevovanou školou**
4. **Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ - sumarizácia**
5. **Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ – jednotlivé skupiny**
6. **Vnímanie uplatniteľnosti a praxe**
7. **Duálne vzdelávanie**
8. **Ochota cestovať do SŠ**
9. **Motivátori a bariéry v dochádzaní dlhšie**
10. **Hodnotenie konceptu veľkej školy**
11. **Sumárne hodnotenie (ne)výhod konceptu veľkej strednej školy**
 - 11.1. **Výhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.2. **Výhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
 - 11.3. **Nevýhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.4. **Nevýhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
12. **Postoje k potenciálnemu zníženiu počtu SŠ, ak by sa zvýšila ich kvalita**
13. **Demografia**

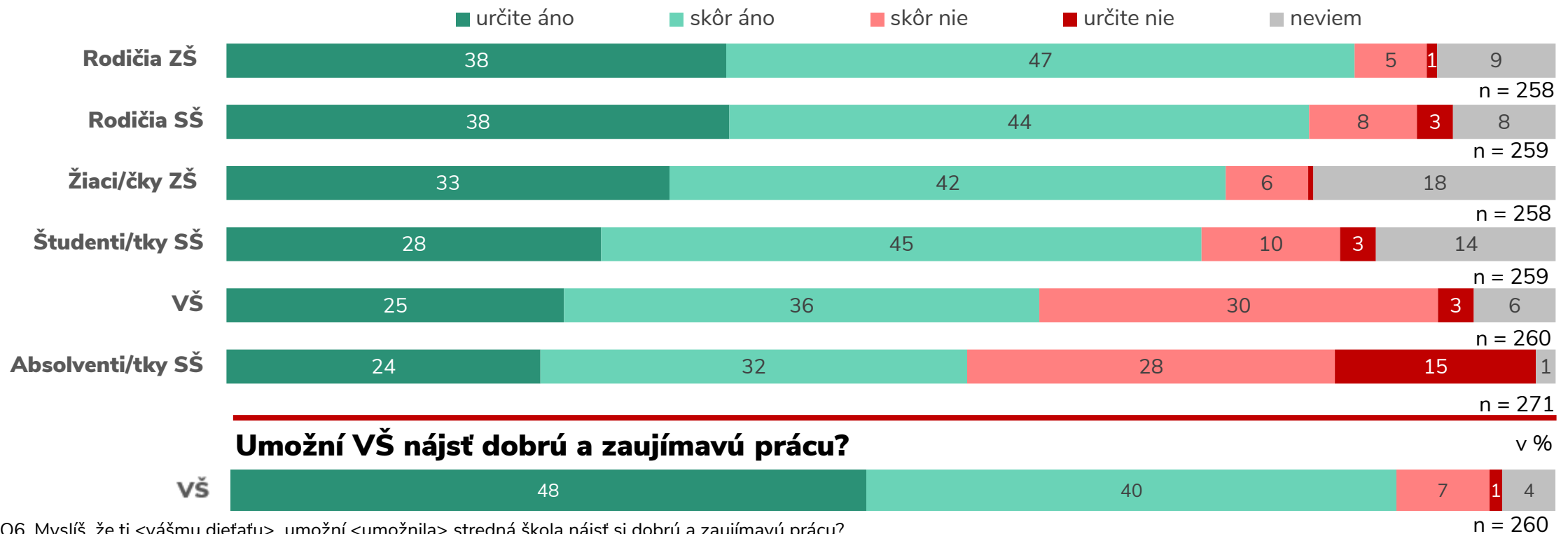
Umožní stredná škola nájsť dobrú a zaujímavú prácu?

Rodičia veria slovenskému stredoškolskému vzdelávaniu (a snahám ich detí) v kontexte nájdenia dobrej a zaujímavej práce pre ich deti.

Mladí ľudia (študenti a študentky), ktorí ešte študujú (ZŠ a SŠ) sú trochu skeptickejší v porovnaní s ich rodičmi, avšak taktiež uvádzajú, že im stredná škola umožní nájsť dobrú a zaujímavú prácu.

Absolventi/tky SŠ, ktorí už zažívajú realitu a nástrahy pracovného trhu až v 43% (kumulatívne) spochybňujú, že by im SŠ umožnila nájsť dobrú a zaujímavú prácu.

Vysokoškoláci/čky si vybrali štúdium na VŠ s cieľom zvýšenia svojej kvalifikácie (nestačila im SŠ), čo ponúka plauzibilné objasnenie prečo 1/3 z nich nesúhlasí s tým, že by SŠ umožnila nájsť dobrú a zaujímavú prácu.

Q6. Myslíš, že ti <vášmu dieťaťu> umožní <umožnila> stredná škola nájsť si dobrú a zaujímavú prácu?

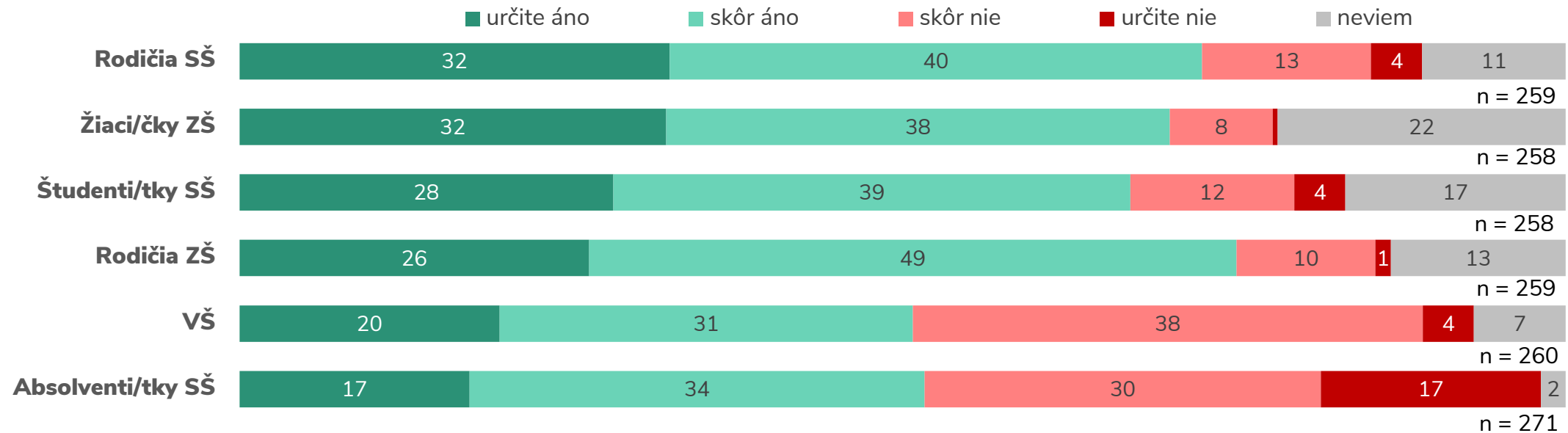
Q6b_VŠ. Myslíte si, že vám vysoká škola umožní nájsť si dobrú a zaujímavú prácu?

Umožní stredná škola nájsť dobre platenú prácu?

Výsledky odpovedí a ich interpretácie sú veľmi **podobné s predchádzajúcou otázkou** (umožní SŠ nájsť dobrú a zaujímavú prácu?).

Rodičia v to dúfajú, **žiaci/čky** ešte úplne nevedia, ale dúfajú v dobré uplatnenie. **Absolventi/tky** zažívajú „džunglu pracovného trhu“ v kontexte vysokej inflácie a súťažia o prácu a plácu nielen so Slovákmi (občania EÚ + migranti z krajín mimo EÚ), čo môže vysvetliť ich horšie hodnotenie (42% nesúhlasí). **Vysokoškoláci/čky** šli na VŠ s cieľom zvýšenia svojej kvalifikácie a preto hodnotia uplatnenie SŠ slabšie – v spodnej časti môžeme vidieť, **že hodnotia uplatnenie z vysokej školy výrazne lepšie** než uplatnenie zo SŠ.

Umožní VŠ nájsť dobre platenú prácu?

Q7. Myslíš, že ti <vám / vášmu dieťaťu> umožní <umožnila> stredná škola nájsť si dobre platenú prácu?

Q6b_VŠ. Myslíte si, že vám vysoká škola umožní nájsť si dobrú a zaujímavú prácu?

Q7b_VŠ. Myslíte si, že vám vysoká škola umožní nájsť si dobre platenú prácu?

Korelácie eM indexu a dôvery v uplatnenie sa vďaka SŠ

Čím viac ľudia hodnotili prostredníctvom eM indexu svoje skúsenosti so svojimi školami ako pozitívne, tým intenzívnejšie deklarovali presvedčenie, že im ich škola umožní nájsť dobrú, zaujímavú a dobre platenú prácu.

Inak povedané – čím pozitívnejšie skúsenosti so školou, tým pozitívnejšie očakávanie uplatnenia sa.

Pričom najintenzívnejší vzťah badať u absolventov/tiek SŠ, študujúcich SŠ a rodičov študujúcich SŠ. Z opačnej strany interpretácie to môže znamenať, že demotivovaní, sklamaní a nespokojní študenti/tky zároveň neočakávajú dobré uplatnenie – čo môže viesť k pasívnemu a inhibujúcemu správaniu (zacyklenie sa v negatívosti a pasivite).

**Myslíte si, že <vám / vášmu dieťaťu>
stredná škola umožní nájsť si dobrá a
zaujímavú prácu?**

Rodičia ZŠ - EM INDEX	Žiaci ZŠ - EM INDEX	Rodičia SŠ - EM INDEX	Žiaci SŠ - EM INDEX	Absolventi - EM INDEX	VŠ - EM INDEX
0,23 ↑	0,26 ↑	0,41 ↑	0,51 ↑	0,62 ↑	0,23 ↑

**Myslíte si, že stredná škola umožní
<vám / vášmu dieťaťu> nájsť si dobre
platenú prácu?**

Rodičia ZŠ - EM INDEX	Žiaci ZŠ - EM INDEX	Rodičia SŠ - EM INDEX	Žiaci SŠ - EM INDEX	Absolventi - EM INDEX	VŠ - EM INDEX
0,23 ↑	0,14	0,43 ↑	0,44 ↑	0,55 ↑	0,26 ↑

↑↓ štatistická signifikancia , p<.05

vzťah medzi premennými je relevantný, ak je štatisticky signifikantný (šipka pri čísle), pričom čím väčšie číslo tým významnejší vzťah

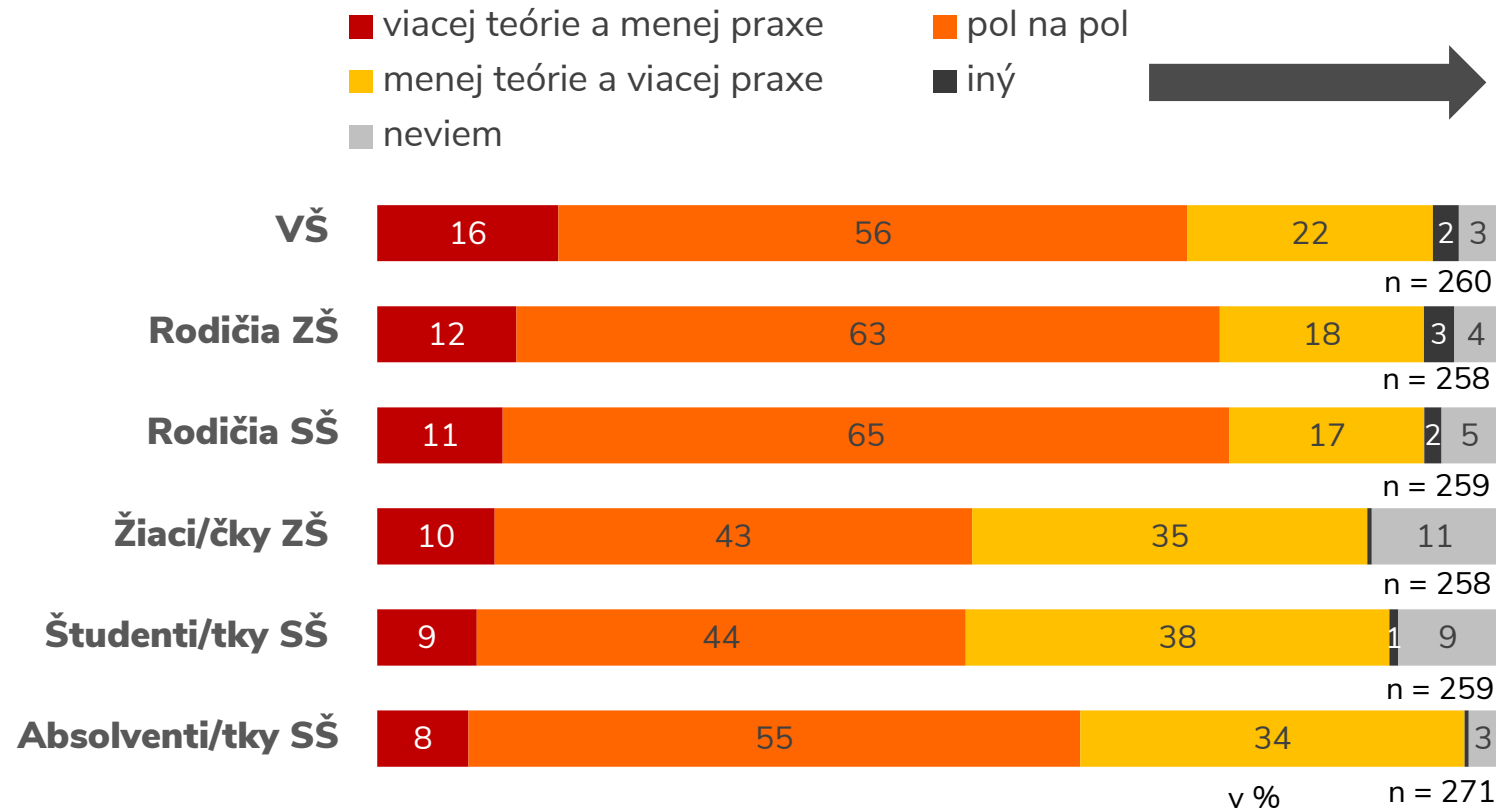
Q6. Myslíš, že ti <vášmu dieťaťu> umožní <umožnila> stredná škola nájsť si dobrú a zaujímavú prácu?

Q7. Myslíš, že ti <vám / vášmu dieťaťu> umožní <umožnila> stredná škola nájsť si dobre platenú prácu?

Pomer teoretického vzdelávania a praxe na strednej škole

Fakticky väčšina ľudí **preferuje vyvážený pomer teórie a praxe**. Kvalitatívne zistenia by sa dali zhrnúť do výstižného výroku: „cez teóriu získať návod ako to robiť a na praxi zažiť ako to robiť. Jedno bez druhého sa nedá, malo by to byť vyvážené“

„zo začiatku treba naučiť teoretické vedomosti a potom pomaličky ukazovať, ako to funguje v praxi, malo by to byť podľa okolností“

„záleží od typu SŠ, napr. na odborných školách treba veľa praxe, na gymnáziu stačí menej“

„podľa potreby oboru“

„3 ku 1“

„2 ku 1“

„záleží od vybraného oboru“

„60% praktickej, 40% teória“

„45 ku 55“

„70% pre prax“

Q8. Aký by mal byť podľa vás <teba> pomer teoretického vzdelávania a praxe na strednej škole?

Obsah

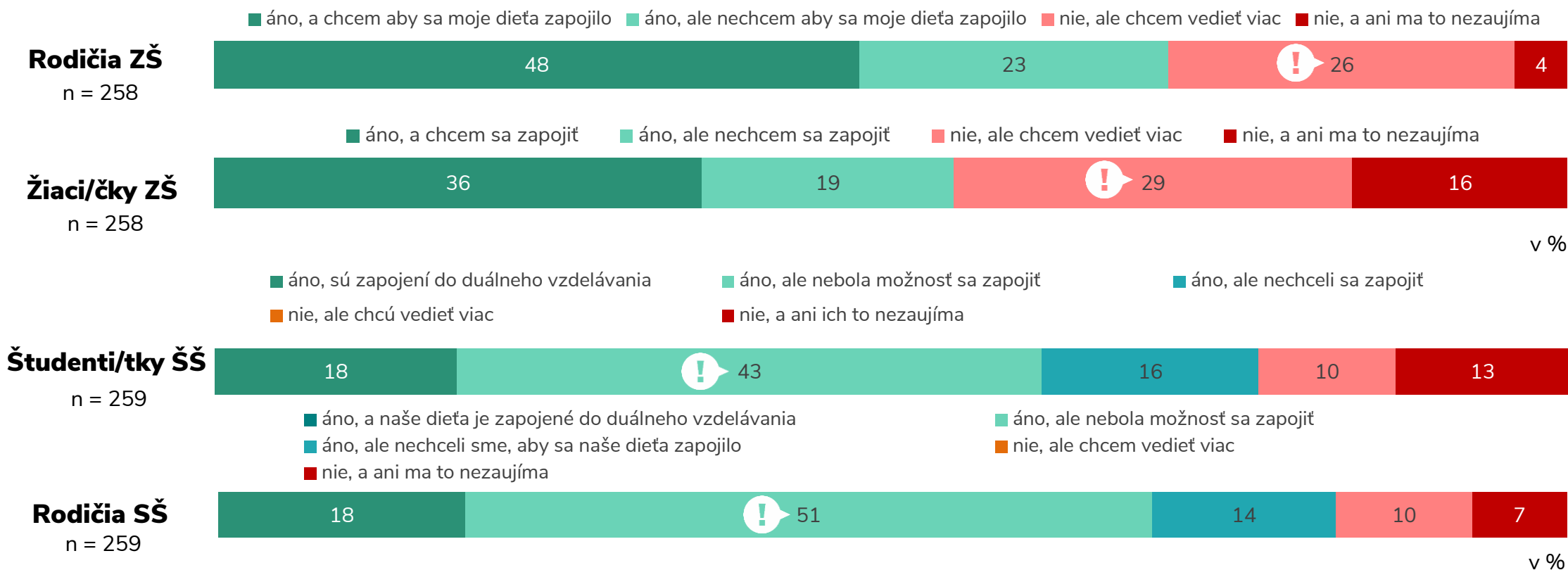
1. **Postoje žiakov ZŠ a ich rodičov k výberu strednej školy**
2. **Spätné zhodnotenie rozhodnutia výberu SŠ**
3. **Spokojnosť s navštevovanou školou**
4. **Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ - sumarizácia**
5. **Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ – jednotlivé skupiny**
6. **Vnímanie uplatniteľnosti a praxe**
7. **Duálne vzdelávanie**
8. **Ochota cestovať do SŠ**
9. **Motivátori a bariéry v dochádzaní dlhšie**
10. **Hodnotenie konceptu veľkej školy**
11. **Sumárne hodnotenie (ne)výhod konceptu veľkej strednej školy**
 - 11.1. **Výhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.2. **Výhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
 - 11.3. **Nevýhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.4. **Nevýhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
12. **Postoje k potenciálnemu zníženiu počtu SŠ, ak by sa zvýšila ich kvalita**
13. **Demografia**

Počuli o duálnom vzdelávaní?

Rodičia a ich deti väčšinou o duálnom vzdelávaní počuli, poznajú ho a významná časť v ňom je zapojená, alebo by chcela byť. Dáta naznačujú, že by mohla byť užitočná informačná kampaň o existencii, možnostiach a výhodách duálneho vzdelávania, keďže existuje pomerne veľa mladých ľudí (aj ich rodičov), ktorí buď o duálnom vzdelávaní nepočuli, alebo v nich nevyvolalo také zaujatie, aby do neho chceli byť zapojení. Taktiež existuje mnoho detí (43% stredoškolákov), ktorí o ňom počuli, ale nebola možnosť sa zapojiť(!)

Q9. Počuli ste o duálnom vzdelávaní?

Počuli absolventi a študenti VŠ o duálnom vzdelávaní?

Poznatelnosť duálneho vzdelávania je relatívne vysoká aj v cieľovej skupine absolventov/tiek SŠ i vysokoškolákov. Prakticky $\frac{3}{4}$ z nich duálne vzdelávanie pozná, avšak buď nemali možnosť sa zapojiť, alebo sa z rôznych dôvodov odmietali zapojiť a zaangažovať.

- áno, a boli zapojení do duálneho vzdelávania
- áno, ale nebola možnosť sa zapojiť
- áno, ale nechceli sa zapojiť
- nie, ale chcú vedieť viac
- nie, a ani ich to nezaujíma

Absolventi/tky SŠ

n = 271

v %

- áno, a boli zapojení do duálneho vzdelávania
- áno, ale nebola možnosť sa zapojiť
- áno, ale nechceli sa zapojiť
- nie, ale chcú vedieť viac
- nie, a ani ich to nezaujíma

Študenti/tky VŠ

n = 260

v %

Q9. Počuli ste o duálnom vzdelávaní?

Prečo sa **nehcú** zapojiť do duálneho vzdelávania? - rodičia

Rodičia, ktorí verbalizovali zdôvodnenia uvádzali, že DV je náročné, ich deti by to možno nezvládli, alebo by ich to nebavilo. Vidia štúdium viac tradične a nechcú, aby ich deti pracovali už počas štúdia. Niektorí uvádzali, že majú málo informácií o DV, prípadne mu nedôverujú, či majú referencie o tom, že by išlo zväčša o manuálnu prácu, kde by boli ich deti iba použité ako lacná pracovná sila a nie rozvíjané. Objavila sa aj kritika na jednostranné zameranie (firma si vychováva pre seba nie pre konkurenciu), čo je užitočné síce z pohľadu firmy, ale nie z pohľadu rozvoja mladého človeka. Iní rodičia spomínali, že chcú aby ich deti išli na VŠ a DV neponúka prax vo vedeckých smeroch.

Rodičia, ktorí uviedli, že DV poznajú, ale **nehcú** aby sa ich dieťa zapojilo:

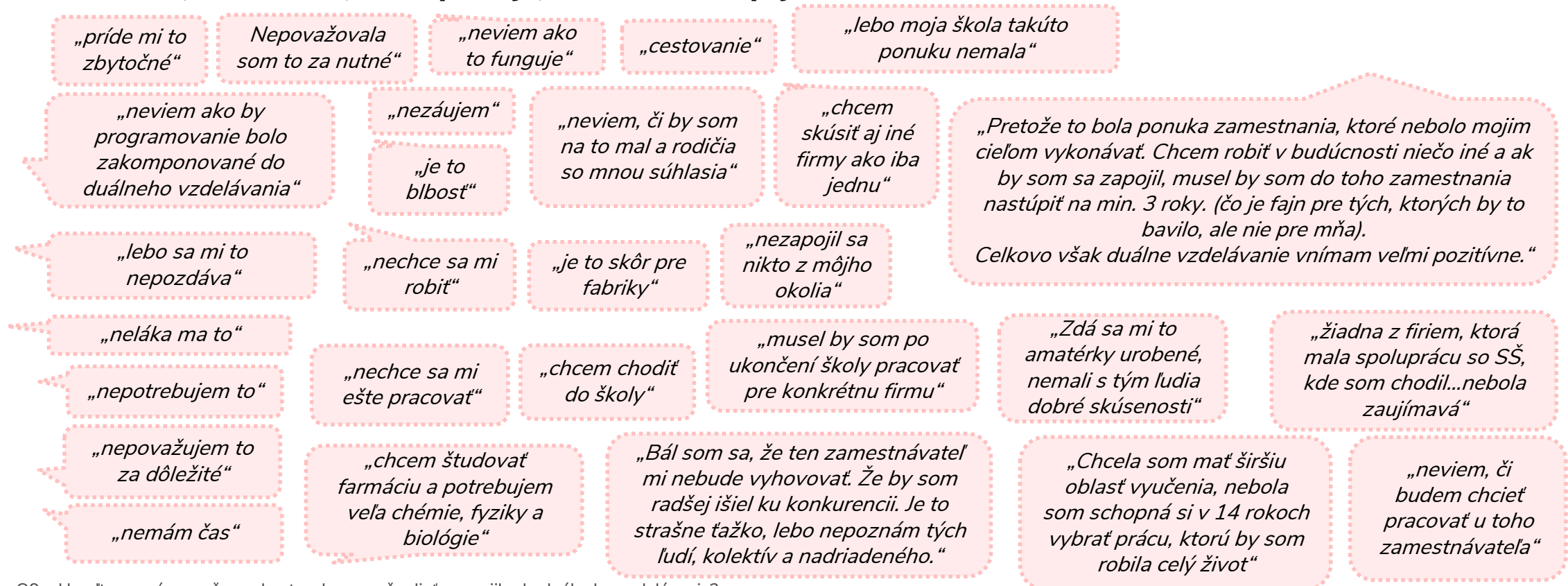
Q9o. Uveďte, prosím, prečo nechcete, aby sa vaše dieťa zapojilo do duálneho vzdelávania?

Prečo sa **nechcú** zapojiť do duálneho vzdelávania? – mladí ľudia

Mladí ľudia zdôvodňovali odmietanie duálneho vzdelávania hlavne zo subjektívnych dôvodov – že ich DV nezaujíma, nepotrebujú to, prípadne celkovo mu pripisovali nižšiu dôležitosť. Niektorí uvádzali, že nechcú vo svojom mladom veku ešte pracovať, ale študovať. Výčitky smerovali aj na ponuky praxe, ktorá je v očiach mladých jednotvárna, pričom sa mladí ľudia nechceli „upísať“ jednej firme. Niektorí vidia svoju budúcnosť v špecifických smeroch, v ktorých DV údajne neponúka prax (programovanie, farmácia,...)

Mladí ľudia, ktorí uviedli, že DV poznajú, ale nechcú sa zapojiť:

Q9o. Uveďte, prosím, prečo nechcete, aby sa vaše dieťa zapojilo do duálneho vzdelávania?

Obsah

1. **Postoje žiakov ZŠ a ich rodičov k výberu strednej školy**
2. **Spätné zhodnotenie rozhodnutia výberu SŠ**
3. **Spokojnosť s navštevovanou školou**
4. **Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ - sumarizácia**
5. **Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ – jednotlivé skupiny**
6. **Vnímanie uplatniteľnosti a praxe**
7. **Duálne vzdelávanie**
8. **Ochota cestovať do SŠ**
9. **Motivátori a bariéry v dochádzaní dlhšie**
10. **Hodnotenie konceptu veľkej školy**
11. **Sumárne hodnotenie (ne)výhod konceptu veľkej strednej školy**
 - 11.1. **Výhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.2. **Výhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
 - 11.3. **Nevýhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.4. **Nevýhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
12. **Postoje k potenciálnemu zníženiu počtu SŠ, ak by sa zvýšila ich kvalita**
13. **Demografia**

Dochádzanie a internát – mladí ľudia

Mladí, ktorí sú zvyknutí dochádzať - sú ochotní dochádzať, za kvalitou dokonca aj dlhšie než doteraz.
Mladí, ktorí nedochádzajú – sa nevedia s dochádzaním tak ľahko identifikovať.

Mladí ľudia (ZŠ a SŠ), ktorí dochádzajú aj teraz do škôl – sú **ochotní cestovať do pol hodiny, maximálne do hodiny**. Avšak boli by ochotní investovať **aj viac času do dochádzania, ak by za to škola naozaj stála**. Ide však iba o podmieňujúcu deklaráciu. Názor žiakov na školu sa prirodzene mení v čase a to čo sa raz páčilo a boli ochotní akceptovať – už o pár mesiacov môže omrzieť.

- „Ja si dochádzanie neviem vôbec predstaviť... Ja som zvyknutá, že teraz idem peško 9 minút a nie tu zrazu ísť niekde na autobus, tie meškajú... niekde hodinu tam a hodinu naspäť?“
- „Ráno mi to až tak nevadí, ale po obede je to už fakt strata času.“
- „Ak by kamaráti mohli ísť von hneď po škole, ale ja by som sa musel hodinu a pol ešte len trepať domov, tak by mi to vadilo.“
- „Ak by to malo byť viac než hodinu...tak asi by som si skôr internát vybrala“ - „tie internáty sú ale v strašnom stave.“
- „Ak by škola začínala o 7 tak by mi vadilo dochádzať asi by som zvolil internát. Keby ale škola začína o 9, tak v pohode vstanem a budem cestovať.“

V kontexte internátu mladí ľudia vo svojom živote **doposiaľ zažívali plný servis domácnosti („mama hotel“)** a preto majú očakávania, ktoré sa nemusia stretnúť s ekonomickou a infraštruktúrnou realitou.

Internát by mal podľa nich ponúkať všetko **do 80 eur**:

- „Dobrá strava, dobré ubytovanie, aby bolo za dostupnú cenu a boli tam hygienické štandardy – nikde žiadna pleseň.“
- „Žiadne spoločné sprchy. Nevie si predstaviť mať zdieľané 3 sprchy a 3 wécka na celé poschodie!“
- „Ak by bola škola ďaleko, tak by som intrák zvažoval iba ak by bol funkčný a mal by všetko čo pre bývanie treba.“

Za **nevýhody** vnímajú diaľku od rodiny i stratu domáceho komfortu:

- „Ak sa niečo udeje – tá diaľka nás delí a nedá sa byť hneď k dispozícii rodine.“
- „Ja som mala veľa výberov, ale tie školy boli mimo Bystrice a ja som nechcela ísť na internát, takže som ostala v Bystrici.“

V doterajšom živote zažívajú rôzne pravidlá, ktorým sa musia neustále prispôbovať a preto **citlivo vnímajú, „internátny režim“**, ktorý viacerí vnímajú ako prísny a obmedzujúci. **Prijali by benevolentnosť.**

- „Pre ľudí mimo mesta je intrák určite super, ale mne by tam vadil ten režim – že v stredu iba do 19tej vychádzky. Musíš si riešiť priepustky a tak...“

Dochádzanie a internát - rodičia

Dochádzanie míňa čas a preto je rodičmi preferované čo najkratšie (do 30-40 minút ideál, max do hodiny).

Dochádzanie je individuálne a súvisí s miestom bydliska. Rodiny, ktoré žijú vo veľkých mestách, v ktorých deti aj navštevujú školy – zvažujú dochádzanie inou optikou, než ľudia, ktorí denne cestujú za prácou a školou z dedínok a okolitých satelitov do väčších miest.

Ak sú deti (i rodičia) naučení na komfort, že škola je vzdialená **do 30 minút**, tak sú ťažšie ochotní pripustiť dlhšie dochádzanie, než na ktoré sú navyknutí.

Ak sú deti i rodičia zvyknutí tráviť čas cestovaním a považujú to za bežnú súčasť pracovno-školského dňa, tak takýto ľudia sú ochotní dochádzať **do hodiny**. Čím sú deti staršie, tým sú aj rodičia ochotnejší tolerovať dlhšie dochádzanie ich detí.

Čokoľvek nad hodinu je pre väčšinu rodičov (vo fokusových skupinách) **už neprijateľné**, pričom pre niektorých je už 40 minút dlho. Ide o individuálne aspekty každej rodiny.

- „10 – 15 minút u nás“
- „20 minút“, „pol hodina“
- „čokoľvek do 45 minút je akceptovateľné, lebo aj zápchy aj čokoľvek...“
- „z hľadiska financií majú električku, ktorú im tak či tak kúpime“ (BA)

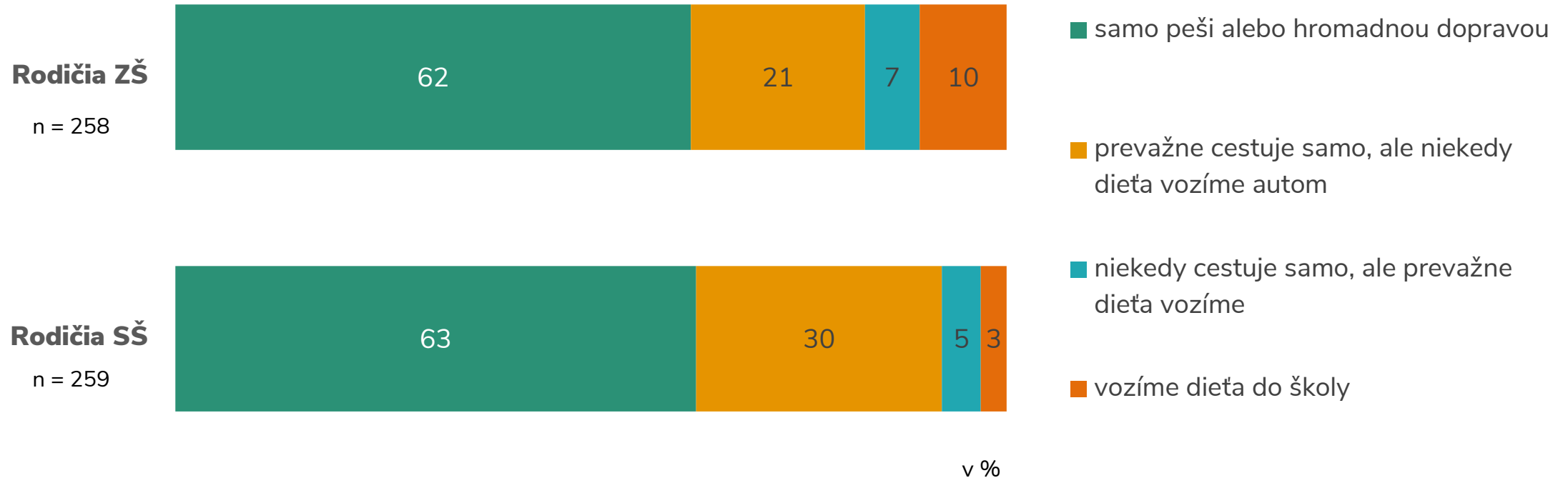
Rodičia uvádzali, že **ak by dochádzanie presahovalo hodinu času, tak sú ochotní zvažovať aj internát** – i keď o tom majú rôznu mienku. Prevažne spochybňujú adekvátnosť vybavenia internátov a taktiež majú **obavu z negatívnych externalít**, ktoré by mohli vplývať na ich deti bez ich dozoru.

- *Dlhšie dochádzanie ako 40 a hodina ... **to je už na internát**. A ten je škola života, naučia sa.“*
- *„**V dnešnom svete plnom všelijakých drog...** dostane sa tam do nejakej partie, neviem mu tam nijako pomôcť. Nemá chuť sa ma doma niečo opýtať, ja nebudem mať chuť sa ho opýtať, prečo je taký divný...náhoda je blbec. Neviem, intráky v tej dnešnej dobe...“*
- *„Pokiaľ by sa našiel, komunikoval by, výsledky by mal dobré... tak v pohode, ale myslím, že na internátoch majú večierky a dozor“.*
- *„Keby boli zabezpečené spoje, tak ja nemám problém s tým, že by dieťa dochádzalo aj dlhšie“.*
- *„**Keby tá škola naozaj stála za to, tak som ochotná tolerovať aj dlhšie dochádzanie**“.*

Spôsob prepravy detí do školy

Takmer 2/3 detí dochádza do svojej školy samostatne peši, alebo hromadnou dopravou. Čím je dieťa staršie, tým menej je dieťa sprevádzané rodičmi (odviezť autom).

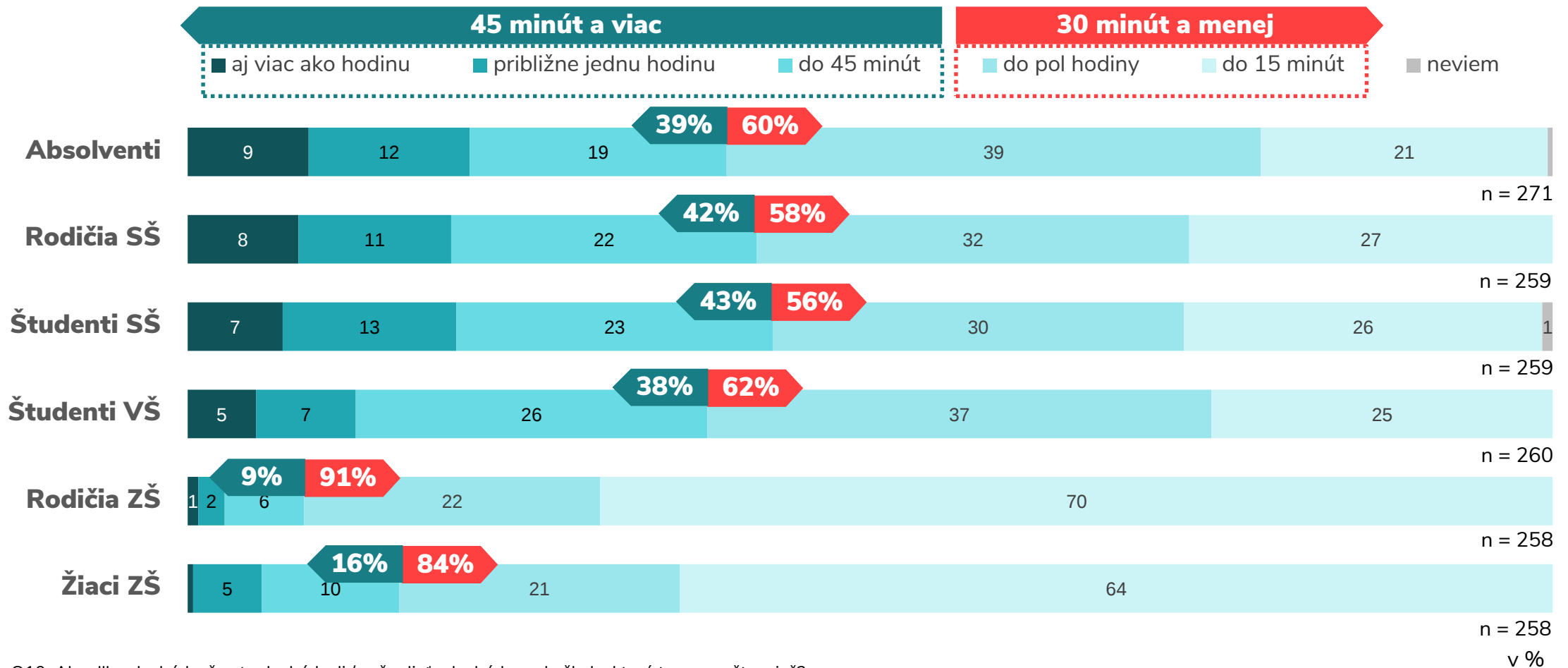

Q10a. Ako dochádza vaše dieťa do školy?

Ako dlho dochádzajú žiaci do školy?

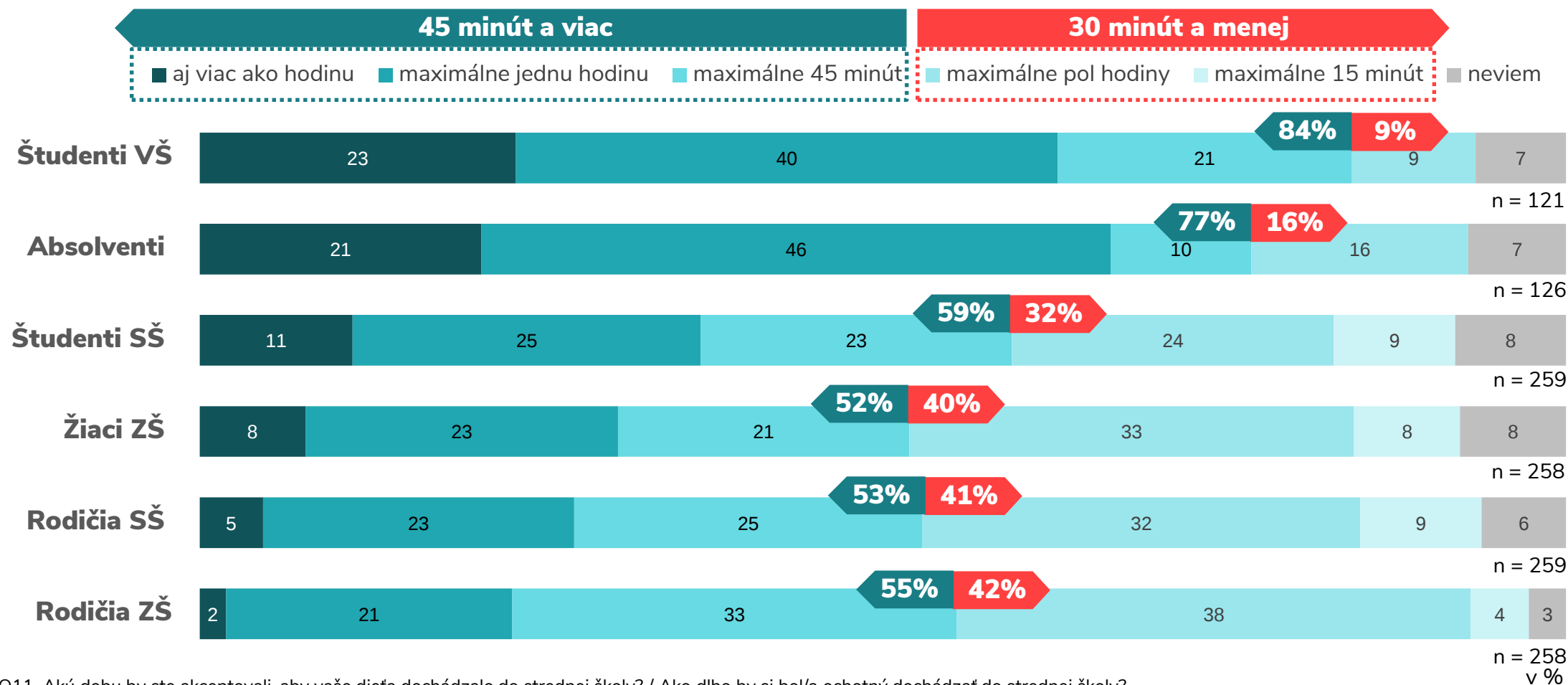
Väčšina žiakov dochádza na základnú školu do pol hodiny. Stredoškooláci cestujú oproti žiakom ZŠ viac a do pol hodiny cestuje približne 60 %.

Ochota cestovať do SŠ?

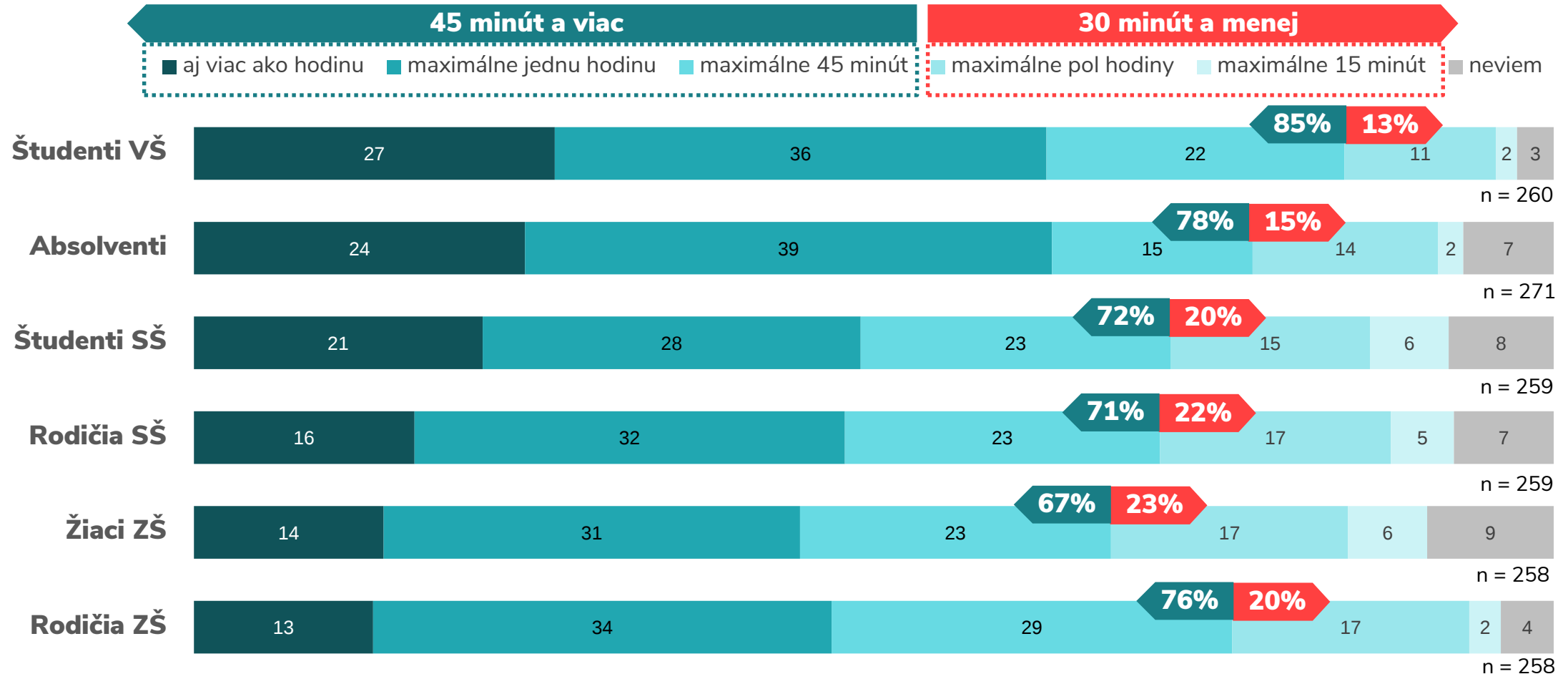
Všeobecne žiaci a študenti deklarujú väčšiu ochotu cestovať do strednej školy dlhší čas. Viac ako polovica žiakov ZŠ a SŠ je ochotná cestovať 45 minút a viac. Rodičia v zásade akceptujú hranicu 45 minút v podobnej miere.

Ochota cestovať do SŠ ak by škola stála za to?

Keby škola stála za to, všetky cieľové skupiny deklarujú ochotu cestovať dlhšie.

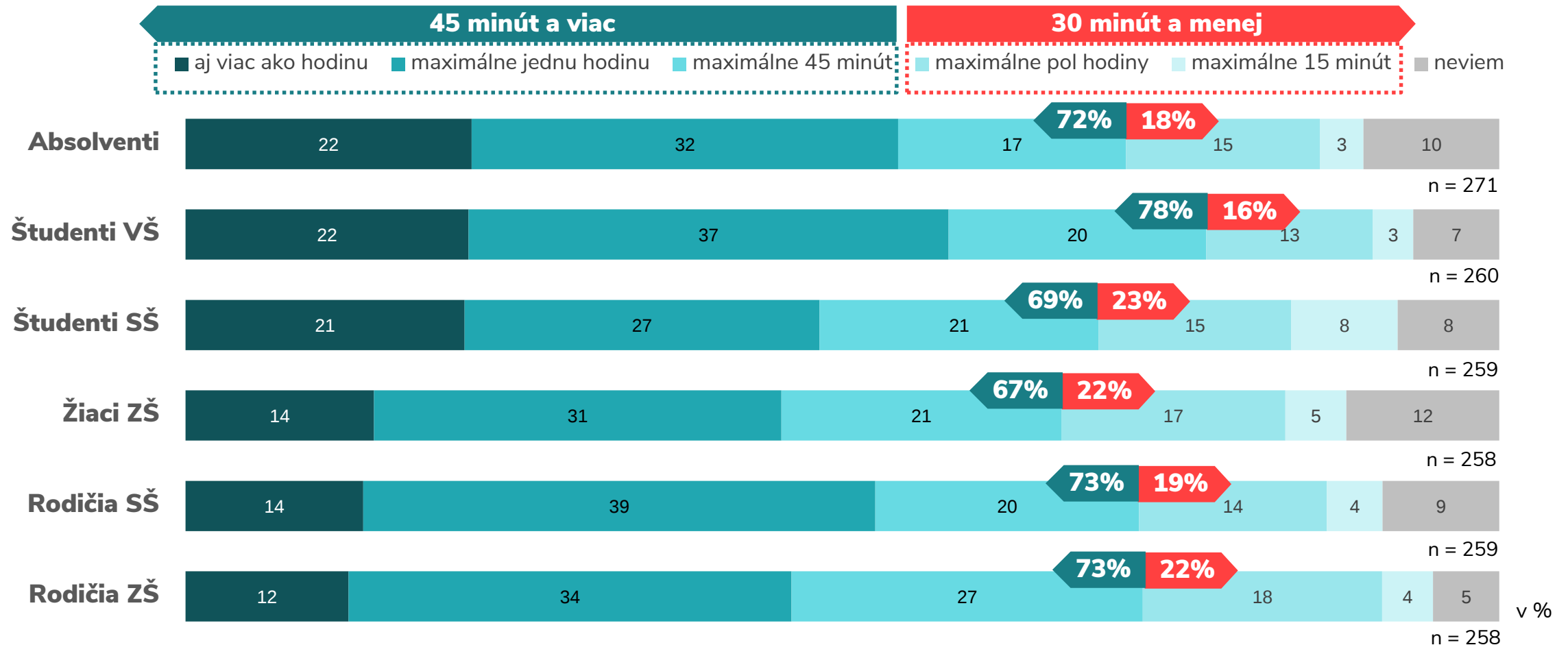
Q12. A keby škola naozaj stála za to, koľko by si ste akceptovali aby vaše dieťa dochádzalo? / A keby škola naozaj stála za to, koľko by si bol/a ochotný do nej dochádzať?

v %

Aká je ochota cestovať do veľkej školy?

Po predstavení konceptu veľkej školy zostala ochota cestovať do strednej školy medzi žiakmi ZŠ a SŠ a aj ich rodičmi vo vyššej miere ako pôvodne deklarovaná ochota cestovať. Viac ako dve tretiny žiakov akceptuje čas 45 minút.

Q24. Akú dobu by ste akceptovali, aby vaše dieťa dochádzalo do takejto strednej školy, ktorú sme vám predstavili? / Ako dlho by si bol/a ochotný dochádzať do takejto strednej školy, ktorú sme ti predstavili?

RÚZ – výber strednej školy, záverečná správa, 13.12.2023, 2muse

Obsah

1. **Postoje žiakov ZŠ a ich rodičov k výberu strednej školy**
2. **Spätné zhodnotenie rozhodnutia výberu SŠ**
3. **Spokojnosť s navštevovanou školou**
4. **Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ - sumarizácia**
5. **Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ – jednotlivé skupiny**
6. **Vnímanie uplatniteľnosti a praxe**
7. **Duálne vzdelávanie**
8. **Ochota cestovať do SŠ**
9. **Motivátori a bariéry v dochádzaní dlhšie**
10. **Hodnotenie konceptu veľkej školy**
11. **Sumárne hodnotenie (ne)výhod konceptu veľkej strednej školy**
 - 11.1. **Výhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.2. **Výhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
 - 11.3. **Nevýhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.4. **Nevýhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
12. **Postoje k potenciálnemu zníženiu počtu SŠ, ak by sa zvýšila ich kvalita**
13. **Demografia**

Sumarizácia: čo by motivovalo cestovať dlhšie do školy?

Vo všeobecnosti to, na čom žiakom, študentom a ich rodičom či absolventom záleží pri výbere, je pre nich aj motivátorom pre dlhšie dochádzanie. Absolventi a študenti VŠ vyzdvihujú najviac uplatnenie sa po škole.

Ktoré z nasledovných dôvodov by motivovali jednotlivé cieľové skupiny dochádzať na SŠ dlhšie?

(zobrazené % ľudí, ktorí daný dôvod označili ako motivátor)

	Rodičia ZŠ	Žiaci ZŠ	Rodičia SŠ	Žiaci SŠ	Absolventi SŠ	Študenti VŠ
TOP motivátory						
ak by škola vzdelávala v odbore, ktorý zaujíma dieťa	48	38	39	40	39	42
ak by sa vďaka tej škole dieťa uplatnilo, t.j. našlo by si dobré zamestnanie	39	30	40	36	49	48
ak by škola mala kvalitných učiteľov a učiteľky	32	23	31	21	26	33
ak by škola mala potrebné materiálne-technické vybavenie v odbore, ktorý zaujíma dieťa	30	23	27	24	29	26
ak by sa učitelia a učiteľky správali rešpektujúco k žiakom	17	22	14	23	14	18
aby škola poskytovala dostatok hodín praktického vyučovania	11	12	15	12	20	17
ak by škola mala dobré hodnotenie v rebríčkoch hodnotenia škôl	17	9	17	8	15	17
ak by škola mala aj učiteľov a učiteľky s poznatkami z praxe	15	13	11	12	11	10
ak by tam boli spolužiaci / spolužiačky dieťaťa	5	21	5	17	10	7
ak by škola mala kvalitné a pestré športoviská a ďalšie vybavenie školy	9	15	5	10	9	7
ak by škola mala dobré hodnotenie od iných ľudí (rodina, známi, niekto kto tam študuje ...)	9	8	7	5	6	9
ak by škola mala oddychovú zónu a dobré možnosti trávenia voľného času po škole	5	16	3	12	4	2
ak by rodičia chceli, aby dieťa dochádzalo do takej školy	7	9	8	4	7	6
ak by škola dobre vyzerala	3	9	2	7	2	0
ani jedno z uvedených	4	5	9	7	8	10
	n = 258	n = 258	n = 259	n = 259	n = 271	n = 260

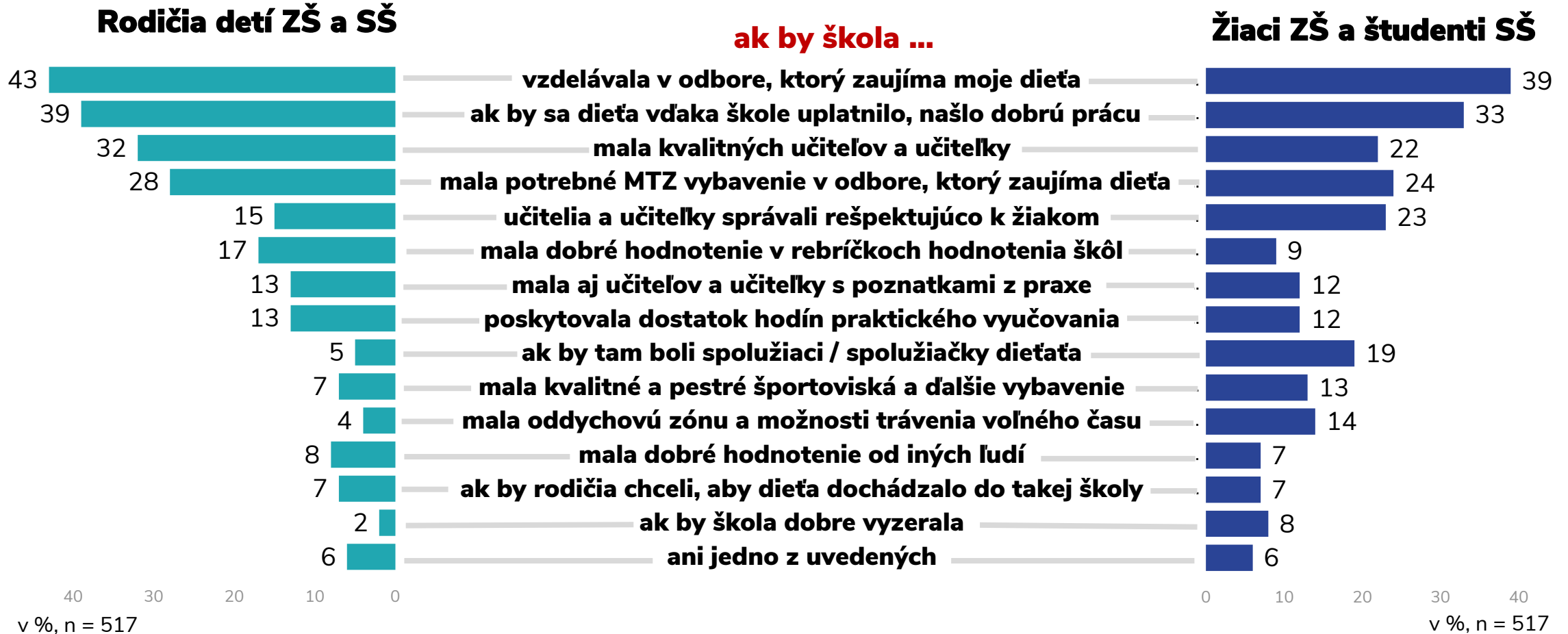
v %

Q15. Ktoré z nasledovných dôvodov by ťa/vás najviac motivovali, dochádzať na strednú školu aj dlhšie ako cestuje teraz/ako ste vtedy cestovali? Môžete uviesť maximálne tri dôvody, ktoré by vás najviac motivovali.

Rodičia vs. deti: čo by motivovalo cestovať dlhšie do školy?

Rodičia a deti sa v prioritách nelíšia, mierne len v intenzite ako ich uvádzajú. Žiaci oproti rodičom prirodzene častejšie spomínajú ako motivátory ich spolužiakov a oddychovú zónu.

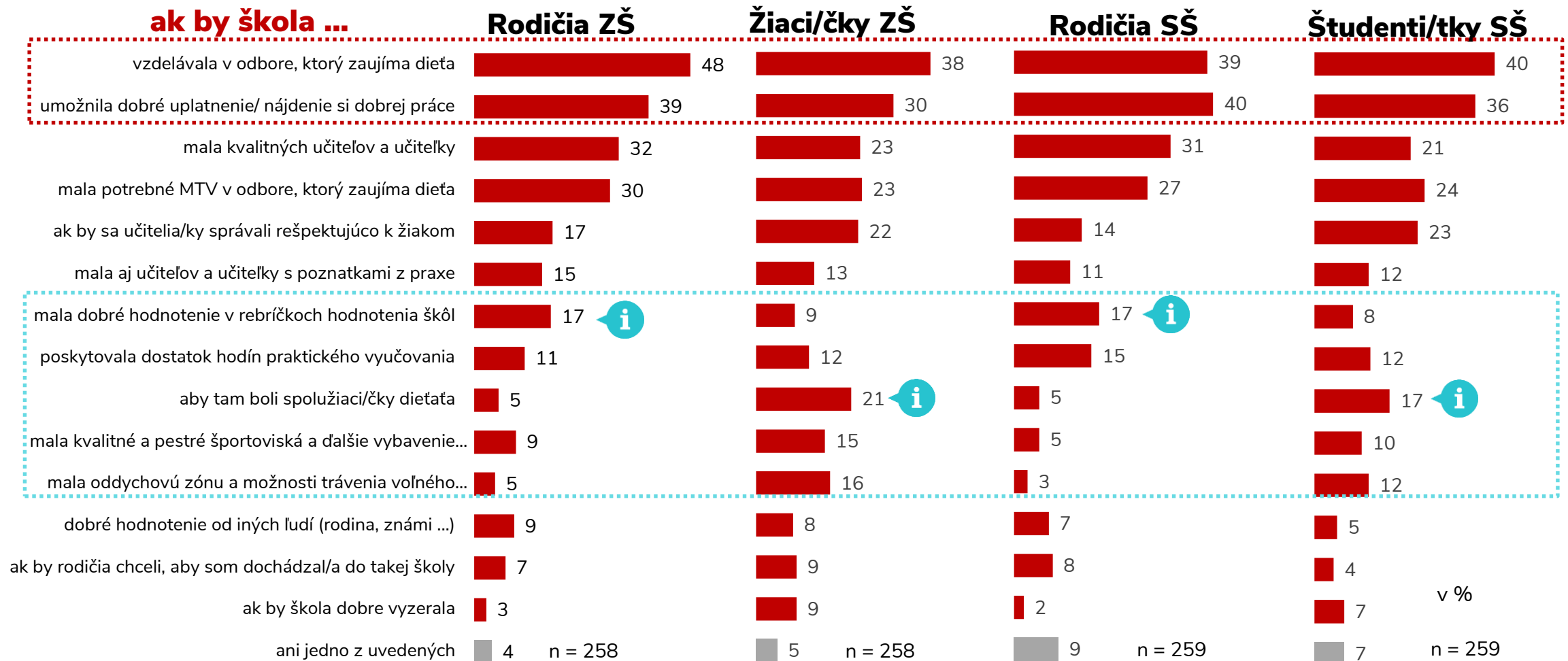

Q15. Ktoré z nasledovných dôvodov by vás najviac motivovali, aby ste akceptovali, že vaše dieťa dochádza na strednú školu aj dlhšie ako cestuje teraz? Môžete uviesť maximálne tri dôvody, ktoré by vás najviac motivovali.

Čo by motivovalo rodičov a deti cestovať dlhšie do školy?

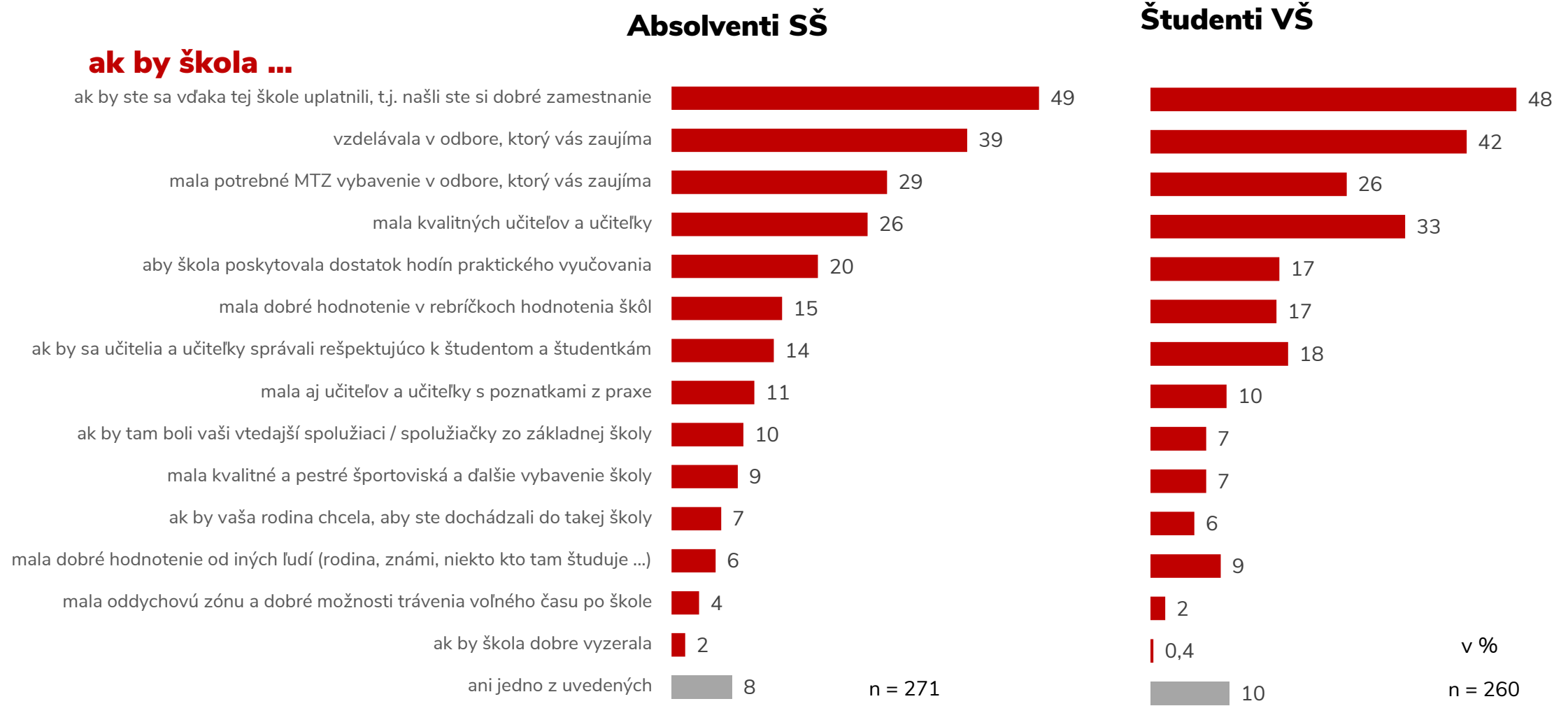
Deti i ich rodičia by akceptovali dlhšie cestovanie do školy – ak by išlo o obor, ktorý zaujíma deti a ktorý ponúka dobré uplatnenie po škole. Deti dávajú väčší dôraz na spolužiakov/čky a kvalitné mimoškolské aktivity. Rodičia si všímajú rebríčky viac ako deti.

Q15. Ktoré z nasledovných dôvodov by vás najviac motivovali, aby ste akceptovali, že vaše dieťa dochádza na strednú školu aj dlhšie ako cestuje teraz.

Čo by motivovalo absolventov a VŠ študentov cestovať dlhšie do školy?

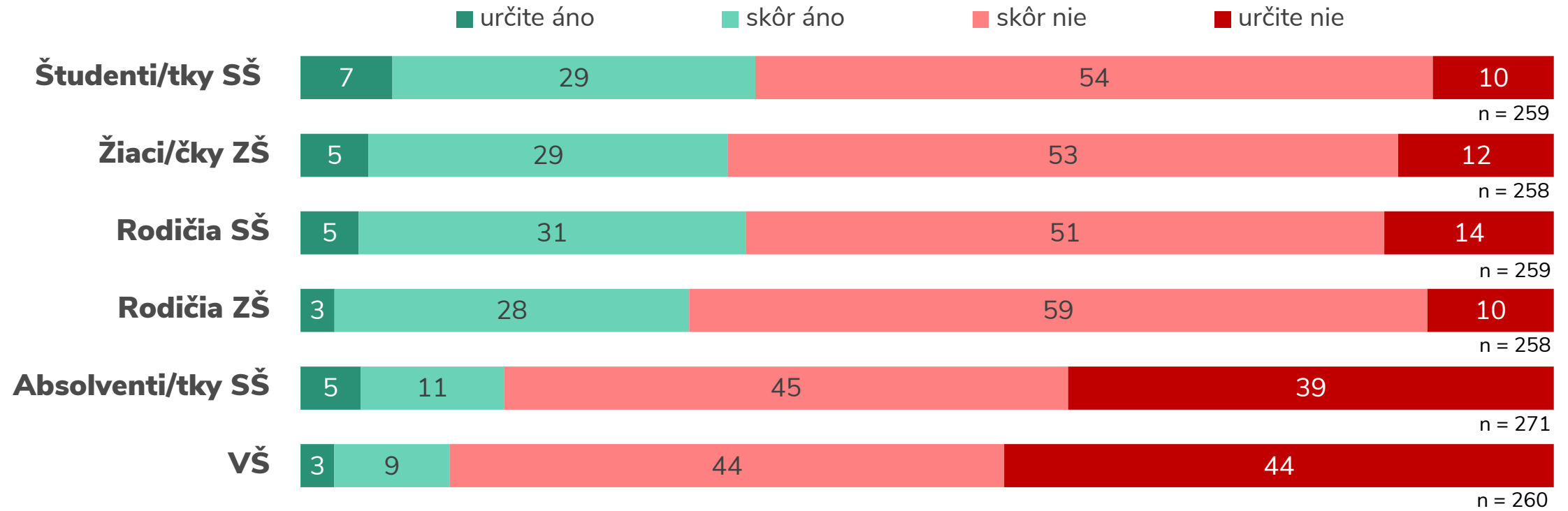

Q15. Ktoré z nasledovných dôvodov by vás najviac motivovali, aby ste akceptovali, že vaše dieťa dochádza na strednú školu aj dlhšie ako cestuje teraz.

Mali alebo majú prekážky dochádzať dlhšie?

2/3 ľudí deklarujú, že nevidia prekážky, či bariéry v dlhšom dochádzaní do školy (starší a teda samostatnejší absolventi a vysokoškoláci dokonca ešte viac) v porovnaní s tým ako dochádzajú dnes. Ide však iba o počiatočný deklaratívny úsudok pri *predstave*. Ak by človek *denne zažíval predĺžené* dochádzanie – je možné, že by nová kumulovaná skúsenosť postupne prešla do postoja, že prekážky vnímajú.

Q13. Myslíš si, že by mohli byť nejaké prekážky, pre ktoré by si nemohol/a dochádzať do školy dlhšie?

v %

Aké prekážky bránia dochádzať dlhšie?

V populácii je zhruba štvrtina cieľovej skupiny, ktorej v dlhšom dochádzaní na školu bránia zdravotné dôvody, náklady na cestovanie alebo aj zlá dopravná dostupnosť. Prirodzene u rodičov dominuje strach o bezpečnosť dieťaťa spojená s cestovaním.

Ktoré z nasledovných prekážok dochádzať do školy dlhšie sa týkajú jednotlivých cieľových skupín?

(zobrazené % ľudí, ktorí danú prekážku označili)

	Rodičia ZŠ	Žiaci ZŠ	Rodičia SŠ	Študenti SŠ	Absolventi SŠ	Študenti VŠ
strach rodičov alebo dieťaťa o bezpečnosť	50	28	35	20	10	8
bývanie v lokalite so zlou dopravnou dostupnosťou	22	22	21	27	20	20
drahé cestovanie	23	24	25	29	13	12
rodičia nemôžu voziť dieťa do školy	17	25	16	24	14	18
zdravotné dôvody	12	14	16	14	8	4
iné	5	3	2	5	6	3
neviem	9	12	10	14	12	11
určite nemali prekážky dochádzať dlhšie	10	12	14	10	39	44
	n = 258	n = 258	n = 259	n = 259	n = 271	n = 260

v %

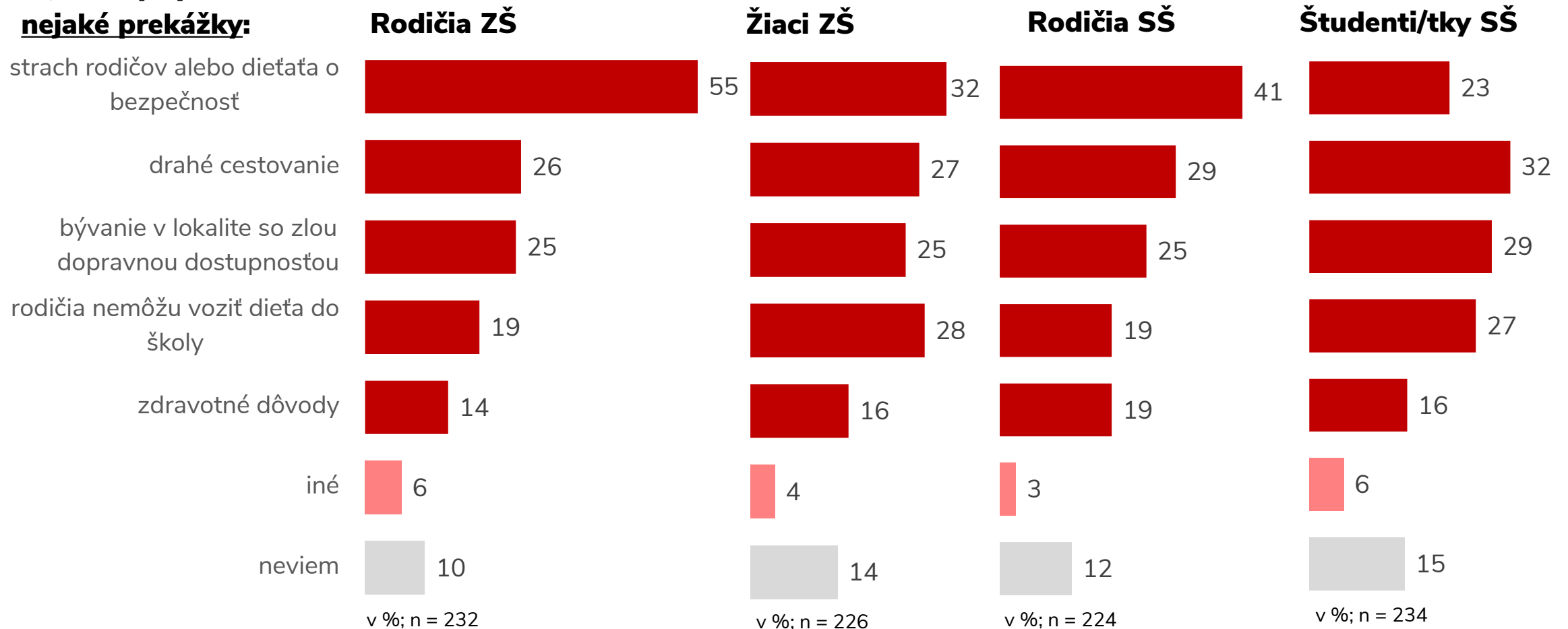

Aké prekážky bránia dochádzať dlhšie?

Rodičia sa obávajú o svoje ratolesti, čo si uvedomujú aj ich deti. Cieľové skupiny reflektujú aj finančný rozmer dlhšieho dochádzania, či externé dôvody ako zlá dopravná dostupnosť, či nemožnosť rodičov voziť deti do školy.

Tí, ktorí pripúšťali

nejaké prekážky:

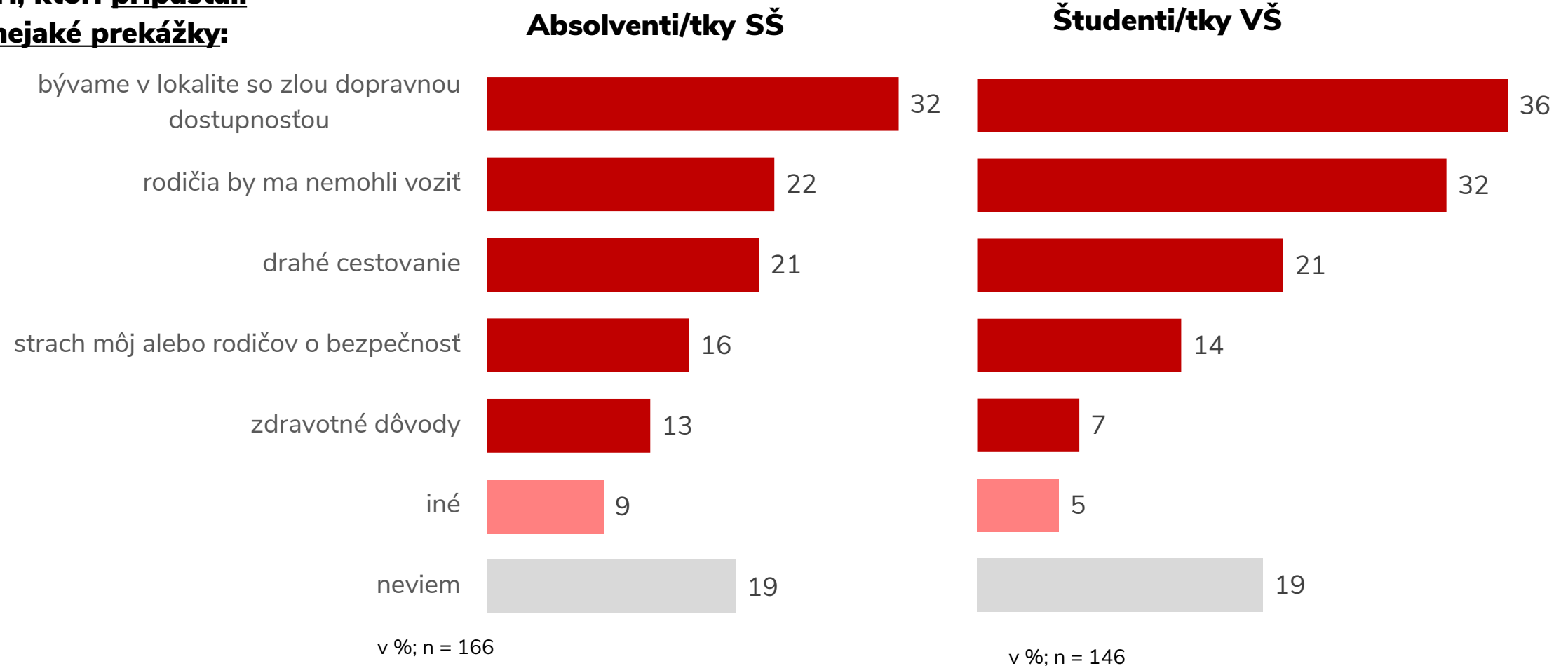
Q14. Ktoré z nasledovných prekážok vnímaš/vnímate, že by sa ťa/vás/vášho dieťaťa mohli týkať?

Aké prekážky bránili absolventom a vysokoškolákom dochádzať dlhšie?

Absolventi/tky a vysokoškoláci/čky sa už nemôžu spoliehať na rodičov, že by ich vozili a tretina z nich uvádza, že bývajú v lokalite so zlou dopravnou dostupnosťou.

Tí, ktorí pripúšťali nejaké prekážky:

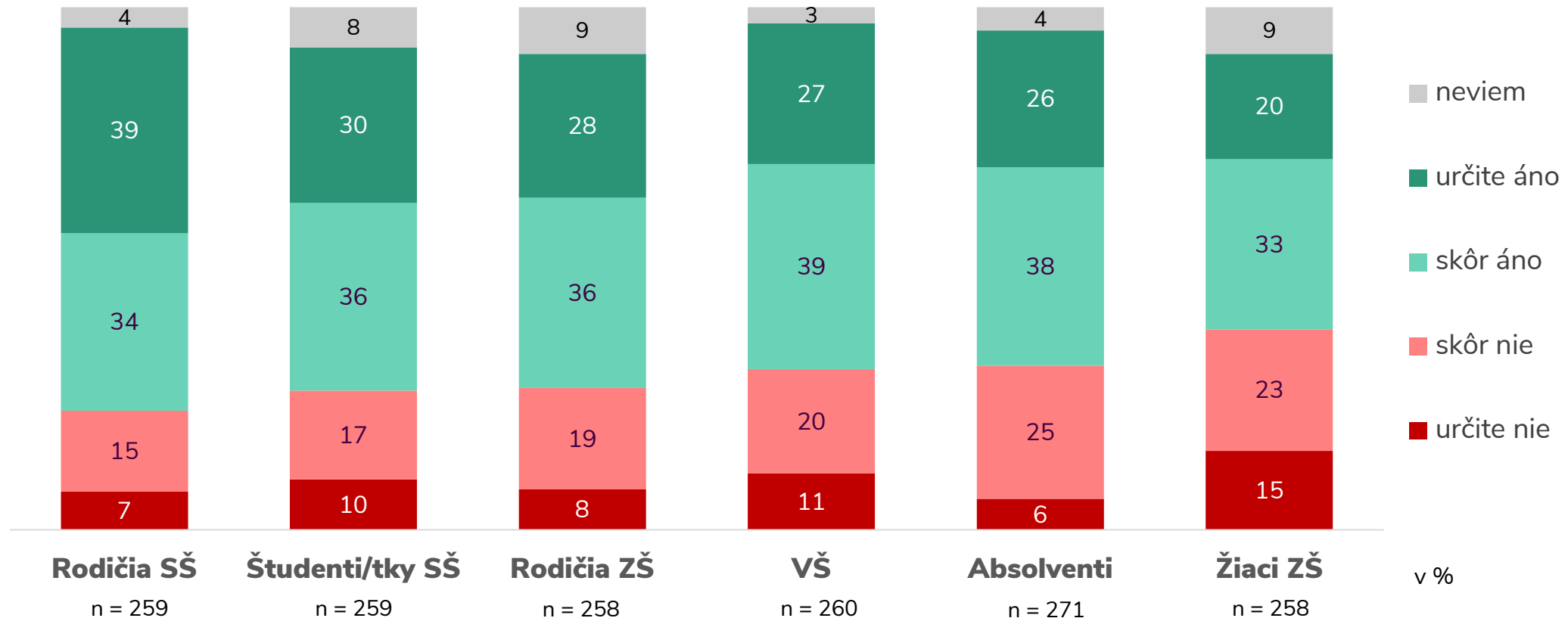

Q14. Ktoré z nasledovných prekážok vnímaš/vnímate, že by sa ťa/vás/vášho dieťaťa mohli týkať?

Ochota bývať na internáte, ak by bola SŠ ďaleko

V podstate v každej cieľovej skupine takmer 2/3 ľudí uviedli, že by boli ochotní bývať na internáte, ak by bola stredná škola ďaleko. Výnimka sú žiaci/čky ZŠ, kde by s tým súhlasilo 53% z nich, čo zrejme súvisí s ich vekom a vývinovým obdobím, v ktorom nie sú ešte tak samostatní a nevedia si zatiaľ detailne vizualizovať odpútanie sa od domova.

Q16.Využili by ste bývanie na internáte pre vaše dieťa ak by sa stredná škola, ktorú si vyberie nachádzala ďaleko od vášho bydliska?

Obsah

1. **Postoje žiakov ZŠ a ich rodičov k výberu strednej školy**
2. **Spätné zhodnotenie rozhodnutia výberu SŠ**
3. **Spokojnosť s navštevovanou školou**
4. **Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ - sumarizácia**
5. **Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ – jednotlivé skupiny**
6. **Vnímanie uplatniteľnosti a praxe**
7. **Duálne vzdelávanie**
8. **Ochota cestovať do SŠ**
9. **Motivátori a bariéry v dochádzaní dlhšie**
10. **Hodnotenie konceptu veľkej školy**
11. **Sumárne hodnotenie (ne)výhod konceptu veľkej strednej školy**
 - 11.1. **Výhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.2. **Výhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
 - 11.3. **Nevýhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.4. **Nevýhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
12. **Postoje k potenciálnemu zníženiu počtu SŠ, ak by sa zvýšila ich kvalita**
13. **Demografia**

Predstavenie konceptu respondentom/tkám

Za chvíľu vám ukážeme obrázky nového typu strednej školy. Chceme vám predstaviť koncept veľkej školy, ktorý skôr poznáte z filmov a na Slovensku sa také v súčasnosti nenachádzajú.

Takéto veľké školy by združovali viacero odborov z rôznych oblastí, vrátane tých potrebných pre daný región. Školy by boli vybudované ako jeden areál, v ktorom sa nachádzajú viaceré objekty na vyučovanie, športoviská, oddych či internát.

Veľké školy by mali prirodzene viac žiakov ako dnešné bežné stredné školy. Dnešné stredné školy majú od 200 do 400 žiakov a veľké školy by mali do 1500 žiakov. Školy by mali potrebné a moderné materiálno-technické vybavenie pre zabezpečenia kvalitného vyučovanie a praxe.

Veľké školy umožnia oveľa efektívnejšie využívať verejné zdroje, ktoré môžu byť následne investované do zvýšenia kvality poskytovaného vzdelávania a ďalších služieb.

Vizuálne podnety 1

- 1) Toto je ilustratívny vizuál veľkej strednej školy aj s areálom, ktorý je inšpirovaný zahraničím. Športoviská by boli prispôsobené športom, ktoré sú preferované na Slovensku (futbal, basketbal, volejbal, posilňovne)

Vizuálne podnety 2

2) Pohľad na areál rakúskej veľkej strednej školy

Vizuálne podnety 3

3) V plánovanom koncepte veľkej strednej školy, by bolo vybavenie interiéru učební podobné ilustratívnemu príkladu z fínskej strednej školy Omnia

Vizuálne podnety 4

4) Dôraz by bol kladený na interaktívne vyučovanie

Vizuálne podnety 5

5) Žiaci a žiačky prirodzene popri štúdiu potrebujú aj priestory na oddych a nadväzovanie vzťahov. Ilustratívne zábery na „chillout“ oddychové zóny, ktoré majú vo Fínsku v podobne zameranej škole Omnia

Vizuálne podnety 6

6) Príklad učebne, či spoločenskej miestnosti pre skupinové aktivity

Vizuálne podnety 7

7) Ilustratívne príklady prednáškových učební

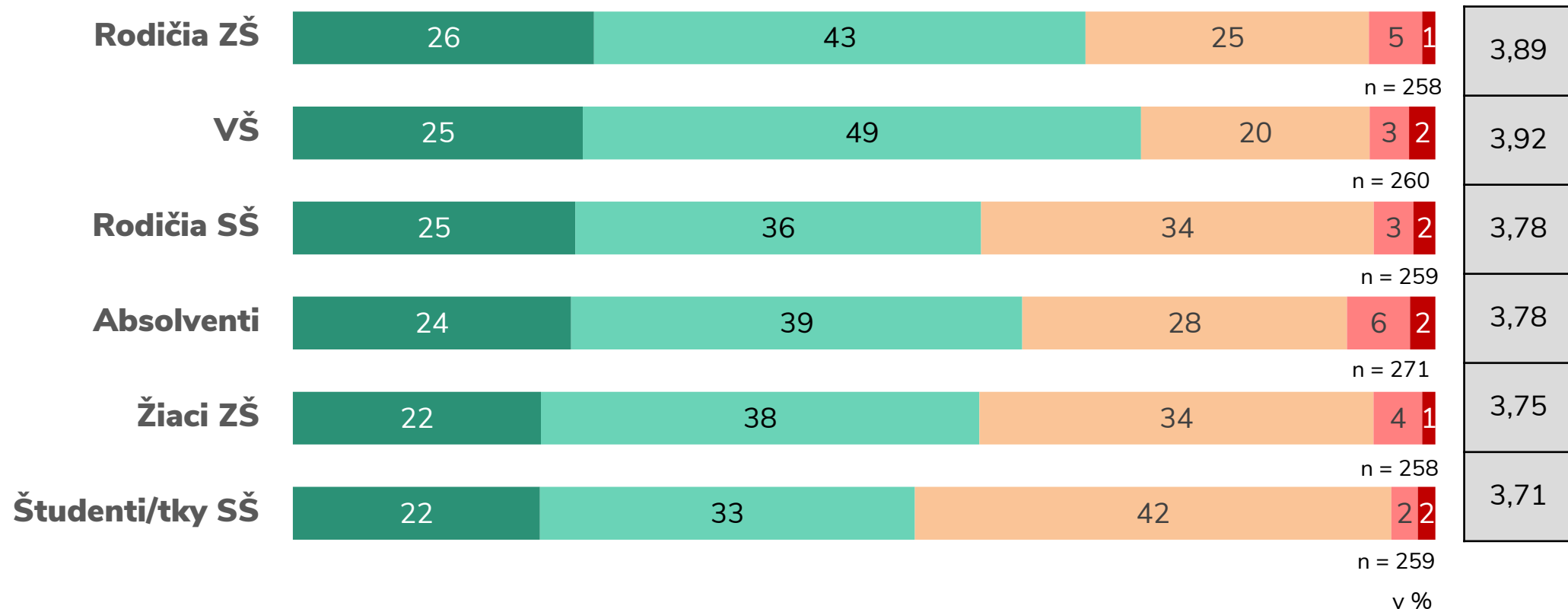
Celkové hodnotenie konceptu veľkej školy

Koncept veľkej strednej školy je hodnotený relatívne veľmi dobre naprieč cieľovými skupinami.

Priemer

3,00 = stredová
hodnota

■ 5 = vynikajúci ■ 4 = veľmi dobrý ■ 3 = dobrý ■ 2 = dostatočný ■ 1 = zlý

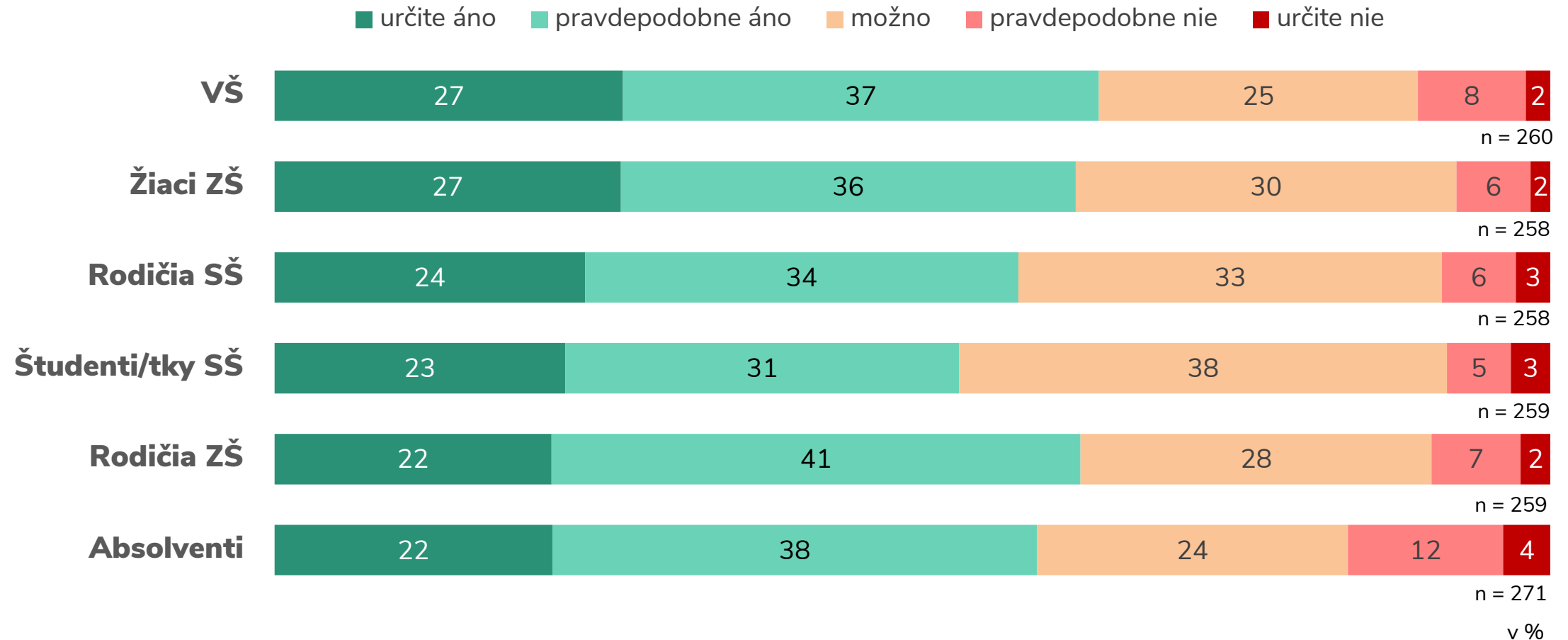

PM1. Ako by ste celkovo hodnotili predstavený koncept veľkej strednej školy?

Záujem o štúdium na veľkej škole

Väčšina ľudí vo všetkých cieľových skupinách deklarovala záujem o štúdium na veľkej škole, ktorú sme predstavili v koncepte.

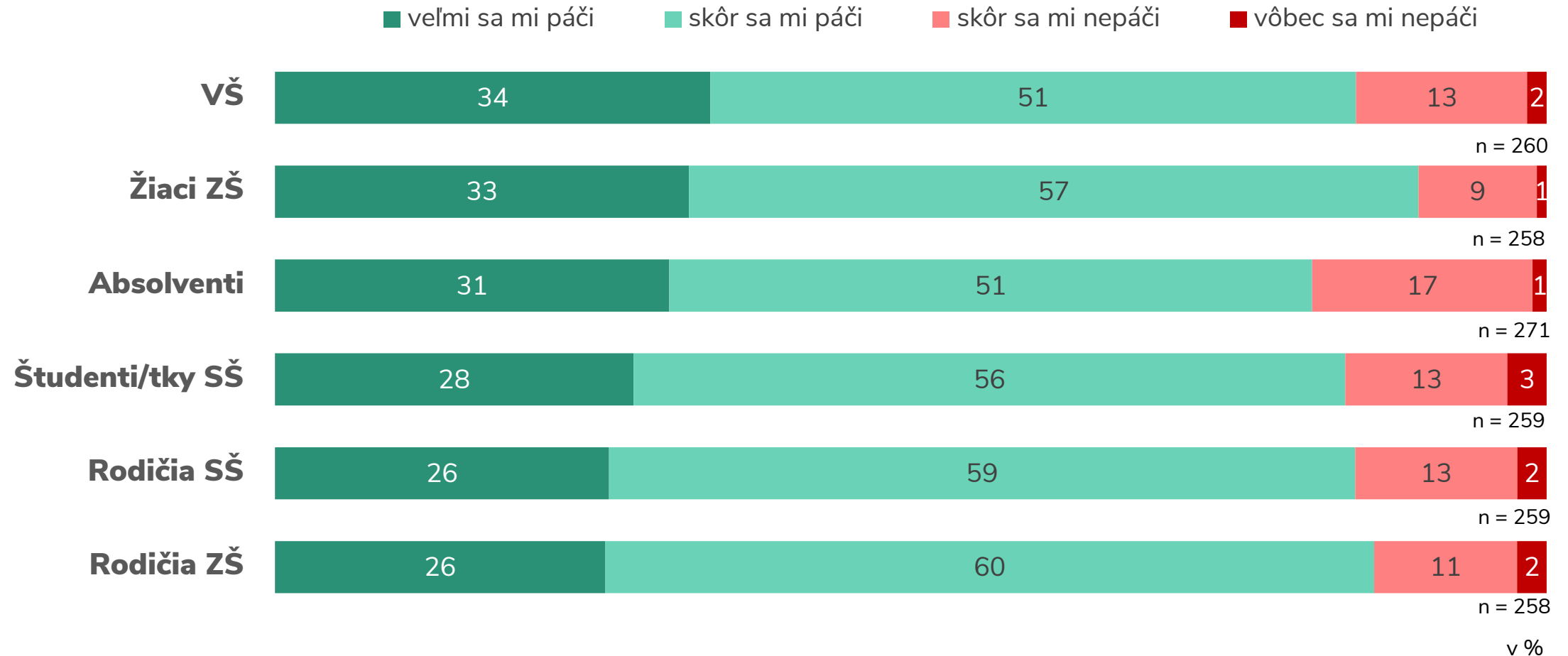

PM3. Mali by ste záujem o štúdium na takejto strednej škole, keby existovala v čase vášho výberu strednej školy?

Atraktívnosť konceptu

Vo svojej podstate je predstavený koncept vnímaný ako atraktívny.

Q19. Do akej miery sa vám páči alebo nepáči predstavený koncept veľkej strednej školy?

Obsah

1. **Postoje žiakov ZŠ a ich rodičov k výberu strednej školy**
2. **Spätné zhodnotenie rozhodnutia výberu SŠ**
3. **Spokojnosť s navštevovanou školou**
4. **Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ - sumarizácia**
5. **Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ – jednotlivé skupiny**
6. **Vnímanie uplatniteľnosti a praxe**
7. **Duálne vzdelávanie**
8. **Ochota cestovať do SŠ**
9. **Motivátori a bariéry v dochádzaní dlhšie**
10. **Hodnotenie konceptu veľkej školy**
11. **Sumárne hodnotenie (ne)výhod konceptu veľkej strednej školy**
 - 11.1. **Výhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.2. **Výhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
 - 11.3. **Nevýhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.4. **Nevýhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
12. **Postoje k potenciálnemu zníženiu počtu SŠ, ak by sa zvýšila ich kvalita**
13. **Demografia**

Koncept veľkej strednej školy – optika mladých ľudí

Mladým ľuďom i niektorým rodičom sa koncept vo svojej podstate páči, i keď skepticky pochybujú o jeho prevedení

Mladí ľudia i rodičia dávali najavo **nespokojnosť so svojou čerstvou skúsenosťou so slovenským školstvom (ZŠ + SŠ)**, tým ako je nastavené, akí sú učitelia, ako školy pripravujú na život. Tieto negatívne skúsenosti vyvolávajú u detí skepsu a všeobecnú nechuť voči štúdiu a vzdelávaniu. U rodičov vyvolávajú nostalgiu za bývalým režimom.

Koncept veľkej strednej školy sa im vo svojej podstate páči, avšak uvedomujú si, že oni už také nezažijú (výstavba a plné fungovanie potrvá ešte roky, viď výstavba nemocníc a diaľnic). Napriek tomu **spontánne opisovali viaceré výhody** a potenciálne benefity:

- „Určite by som niečo takéto zvážil, vyzerá to ako zaujímavé prostredie.“ (koncept zaujal)
- „Bolo by to lepšie na údržbu a na peniaze. Lebo je rozdiel platiť jedno okolie a udržiavať všetko.“
- „Ak by sa tam podarilo dostať kvalifikovaných ľudí, tak by to mohlo fungovať.“
- „Podľa mňa by bolo dobré to, že by sa mohli stretávať ľudia z rôznych oborov a rozprávať sa o tom – napríklad elektrikári a gastro – niečo by sa naučili aj od toho druhého.“ (synergický efekt)
- „Dobrý nápad, ale muselo by to byť v takej lokalite, aby to bolo plus mínus dostupné všetkým.“

Po diskusii **mladí ľudia radili**: Precízne nájsť lokality, kvalifikovaný personál, vyskúšať na pilotnom projekte, zabezpečiť dostatok prostriedkov pre všetky obory, aby nebol žiadny menejcenný, motivovať študentstvo cez štipendiá a vybavenie.

- „Nájsť **správnú lokalitu**, mať veľké kapacity na internátoch, mať zaangažovaných **učiteľov** a aby to bola **verejná škola**. Dobré vybavenie.“
- „**Najskôr** než to pôjde naostro to **otestovať** na nejakom pilotnom projekte.“
- „Možno kebyže to robí viac firiem, tak tam bude vidieť viac nápadov, než kebyže iba jedna“ (**synergický efekt**)
- „**Organizácia** a systém vedenia, lebo viem že u nás býva v tom celkom chaos.“
- „Aby mal **každý odbor dostatok prostriedkov** na to, aby sa dobre naučil ten odbor.“
- „Aby boli bežné počítače v každej triede, aby neboli iba obyčajné lavice. Lebo my sa napríklad musíme veľmi presúvať len kvôli tomu do učebne.“
- „**Štipendiá** a študentská športová liga.“

Koncept veľkej strednej školy - optika rodičov

Niektorí rodičia boli skeptickejší ku konceptu veľkej strednej školy, než mladí ľudia.

Niektorí rodičia deklarovali obavu z **motivácií** a intencií ľudí, ktorí takýto koncept presadzujú. Pramení to zo všeobecnej **dlhodobonaakumulovanej nedôvery a skepsy obyvateľstva** SR. Kríza nedôveryhodnosti k čomukoľvek sa popri rôznych politických kauzách prehĺbila počas pandémie COVID19, vojny na Ukrajine, inflácii,... (nedôvera k vedcom, lekárom, médiám, politikom, čomukoľvek externému čo chce modifikovať život bežných ľudí).

- **otvorene komunikovali obavu**, že niekto externý chce prevychovať ich deti k obrazu svojmu. Obávajú sa kolonizácie psychiky a vývinu mladej generácie, obávajú sa indoktrinácie rôznymi ideológiami zo západu. Otvorene komunikovali, že „zo západu prišlo cez kapitalizmus do bývalých socialistických krajín veľa zla“
- Niektorí rodičia poukazovali na zámery niektorých slovenských aktérov: „je to **zrejme záujem nejakej J&T a Penty** a potrebujú si overiť, či sa to vôbec oplatí do toho investovať. Lebo toto je v prvom rade výstavba, na ktorej sa zarobia obrovské peniaze. Štát to zaplatí – **MY TO ZAPLATÍME** a niekto na tom nechutne setsakramentsky zbohatne a mám pocit, že **to vôbec nie je pre naše deti.**“
- „To speje pomaly k tomu, že **zdraví a vyštudovaní... budú len tí bohatí.** Chudobným školy a nemocnice porušia“

- „**Naháňa mi strach ten zámer...** že prečo? Čo z toho? Prečo? Čo so starými budovami? Vychovávame si všetky deti narovna? “
- „To je **ako Penta a nemocnice**, poskupovať, zničiť školy a urobiť takéto objekty, potom už sa vrátiť späť nebude dať, pretože tie staré školy budú zbúrané – budú tam nové domy, alebo v tých školách bude niečo úplne iné“.
- „Za posledných 30 rokov v rámci zdravotníctva... kam sme sa posunuli? V rámci školstva? **A toto má byť ten posun? To je pravý opak.** Tu už bude úplne chýbať ten vzťah učiteľ-žiak a že sa tam vytvorí mesto v meste, z čoho nikdy nič dobré nekukalo“ (človek čo presadzoval veľa malých škôl s kvalitnými učiteľmi a individuálnym prístupom)
- „Akože vyzerá to fajn...ale kde by to bolo? **Kto** by to postavil?“ (pochybovačne, skepticky)

2muse
radí:

Ide o **kvalitatívne** zistenia z 2 fokusových skupín zameraných na rodičov. Pre exaktnú empirickú **generalizáciu** na celú populáciu by bol potrebný **kvantitatívny** prieskum zameraný čisto na reputáciu a vnímanie vplyvu veľkých zamestnávateľov na verejné politiky a bežný život bežných ľudí.

Dochádzanie do veľkej strednej odbornej školy

Ak by za to škola naozaj stála, boli by ochotní dochádzať do hodiny, prípadne sa uchádzali o internát

Vo všeobecnosti mladí ľudia i rodičia uvádzali, že **sú ochotní cestovať o niečo dlhšie do predstaveného konceptu veľkej strednej školy v porovnaní s aktuálnymi školami**. Ide však len o deklarácie ku konceptu s náznakom skepsy „*ktovie ako by to vyzeralo naozaj, predsa len sme na Slovensku*“. Vedia si väčšinou predstaviť dochádzanie „**do hodiny**“, prípadne „*hodina a možno viac*“, ale to sa blíži **k tendencii uchádzať sa o internát**, i keď do istej miery reflektovali, že tam sa zase nemusia dostať všetci.

- „*tá škola by za to musela stáť, ak niečo takéto (koncept), tak to by som si dal ten čas, to dochádzanie hodinu*“

Niektorí mladí ľudia reflektovali, že **cesta hodina tam a hodina naspäť by im odtrhla veľký kus inak voľného času**. „*hodinu a pol už nie... veď to keď skončíš o 16tej školu, tak si doma o pol šiestej a to kedy sa máš učiť a žiť?*“ – je možné, že aj ľudia, ktorí by deklarovali prvé nadšenie zo školy, by časom nadšenie opadlo / povädlo práve kvôli stereotypnému cestovaniu.

- **Modelový príklad:** pri cestovaní 1,5 hodiny denne tam a späť = 3 hodiny denne * 5 dní v týždni = 60 hodín mesačne „*zabitého času*“, ktorý by bol v konečnom dôsledku negatívne asociovaný práve s konceptom veľkej školy kde „*musia cestovať*“.
- Časom by za to vinili školu a celý koncept a **vznikali by negatívne konotácie a naratívy**.

Niektorí pragmaticky zvažovali, že by cestu strávili produktívne napríklad učením, avšak v realite sú často vlaky / autobusy plné a človek je po celom dni, kedy podával kognitívny výkon a centroval pozornosť natoľko unavený, že by zrejme *počas* dopravy učenie nezvládol (dlhodobá neudržateľnosť).

V hypotetickom scenári, že by mesto / župa / kraj **zabezpečili školské autobusy** mladí ľudia deklarovali, že by boli ochotní cestovať hodinu a možno aj viac, i keď reflektovali že by to bolo náročné na organizáciu.

- „*Ja si neviem predstaviť pri takej veľkej škole autobusovú zastávku, lebo viem aký je to masaker u nás, čo sme tam asi tri školy každé ráno, tak si neviem predstaviť, čo by bolo tam.*“
- „*Bolo by dosť náročné nájsť niekoho, kto by to vedel zriaďovať.*“
- „*Toto je nereálne na Slovensku. By ma fakt zaujímalo, či sa to stane.*“
- „*Ak by to bolo cez hodinu a pol a nedostal by som intrák, tak by som si hľadal nejaké ubytovanie.*“

Sociálny rozmer konceptu veľkej SŠ

Popri akcente na skvelých učiteľov, mladí deklarovali aj obavu z potenciálnej šikany

Mladí ľudia **nepochybujú** o tom, že by sa v koncepte veľkej strednej školy **objavila šikana**. Ide totiž o ľudsky prirodzený a často sa vyskytujúci akt.

- **Pri šikane** si jedinec, alebo skupina jedincov zvyšuje seba-validizáciu a seba-hodnotu a upevnenie v sociálnej hierarchii tým, že **sa doslova psycho-sociálne kŕmi na ubližovaní iného jedinca**, alebo skupiny ľudí. Ponižovaním, dehumanizovaním a celkovo znižovaním postavenia iných, si subjektívne zvyšujú a upevňujú svoje postavenie s cieľom cítiť sa ako „dominantný/á alfa“. Ide o primitívny animalistický mechanizmus, ktorý je prítomný v nejakej podobe na každej škole, ale i v inštitúcii (**mobbing, bossing**).
- „Plus neviem si predstaviť, byť na jednom mieste s toľkými ľuďmi... **boli by tam zbytočné konflikty.**“
- „Organizácia a udržanie takého kludu a poriadku pri 1500 ľuďoch“
- „Tie ihriská, ale i bazén by boli určite preplnené a **mohli by vznikáť konflikty**“
- „V zahraničí sú takéto veľké školy bežné a tam sú také ochranky, alebo dozor, **ale tak šikana bude vždycky a všade**“

Rodičia taktiež opisovali viaceré potenciálne riziká, ktoré sú vo svojej podstate psycho-sociálnej povahy. Vo svojej podstate **majú obavu o bezpečie a adekvátny vývin a rozvoj ich detí.**

- „Tým, že by tam bolo veľa študentov, by bola **väčšia anonymita a odcudzenie...** neviem či by ich to viedlo k väčšej samostatnosti, kebyže má všetky služby školy na tácke. Musela by tam byť veľká disciplína a muselo by to mať pevný stanovený režim, ale to mladí nemajú radi“ - „mali by mať nejakú organizovaný voľný čas napríklad učiteľmi a vychovávateľmi, aby potom neboli divoké a teraz iba žúrka a idem.“
- „Boli by tam **veľké rozdiely medzi vrstvami pri takej mase ľudí...** ja by som dala uniformy, aby boli všetci rovnakí.“ (návrh proti segregácii a socio-ekonomickom rozdielom)
- „**Díleri drog** budú vo vnútri, to už by bol taký počet mladých ľudí na jednom mieste, že už sa to oplatí, tak ako to vidíte v tých filmoch, len tie filmy majú happyend, len v realite to tak nie je. **Treba veľa malých škôl s kvalitnými učiteľmi, vtedy poznáte žiaka.** Kde učiteľ pozná rodičov, vie z akého je dieťa prostredia a tam môže pristupovať ku každému dieťaťu individuálne.“

Sumarizácia výhod konceptu veľkej školy

Priemerné hodnoty na symetrickej škále: 1 = určite nie; 2 = skôr nie; 3 = skôr áno; 4 = určite áno;

Očakávané výhody konceptu

	Rodičia ZŠ	Žiaci ZŠ	Rodičia SŠ	Študenti SŠ	Abs.	VŠ
lepšie materiálno-technické vybavenie školy pre výučbu odboru	3,46	3,45	3,43	3,44	3,56	3,55
športoviská a ďalšie vybavenie školy, lepšie možnosti trávenia voľného času po škole	3,42	3,45	3,41	3,39	3,44	3,46
viac žiakov a žiačok a tým viac možností sa s niekým spoznať	3,33	3,32	3,24	3,41	3,45	3,39
lepšie prepojenie teórie a praxe	3,30	3,30	3,33	3,25	3,30	3,33
vyššia kvalita výučby	3,14	3,32	3,19	3,15	3,17	3,28
lepších učiteľov a učiteľky	3,16	3,22	3,13	3,14	3,08	3,19
lepší manažment školy	3,15	3,17	3,17	3,12	3,15	3,14
väčšia škola s väčším počtom žiakov a príležitostí by mohla viesť k väčšiemu rozvoju detí aj učiteľov po všetkých stránkach	3,12	3,16	3,12	3,16	3,12	3,22
	n = 258	n = 258	n = 259	n = 259	n = 271	n = 260

Q20. Skúste sa teraz na chvíľu zamyslieť a na základe vašej predstavy o veľkej strednej škole, do akej miery súhlasíte alebo nesúhlasíte, že veľká stredná škola môže mať nasledovné VÝHODY?

RÚZ – výber strednej školy, záverečná správa, 13.12.2023, 2muse

Sumarizácia nevýhod konceptu veľkej školy

Priemerné hodnoty na symetrickej škále: 1 = určite nie; 2 = skôr nie; 3 = skôr áno; 4 = určite áno;

Očakávané nevýhody konceptu

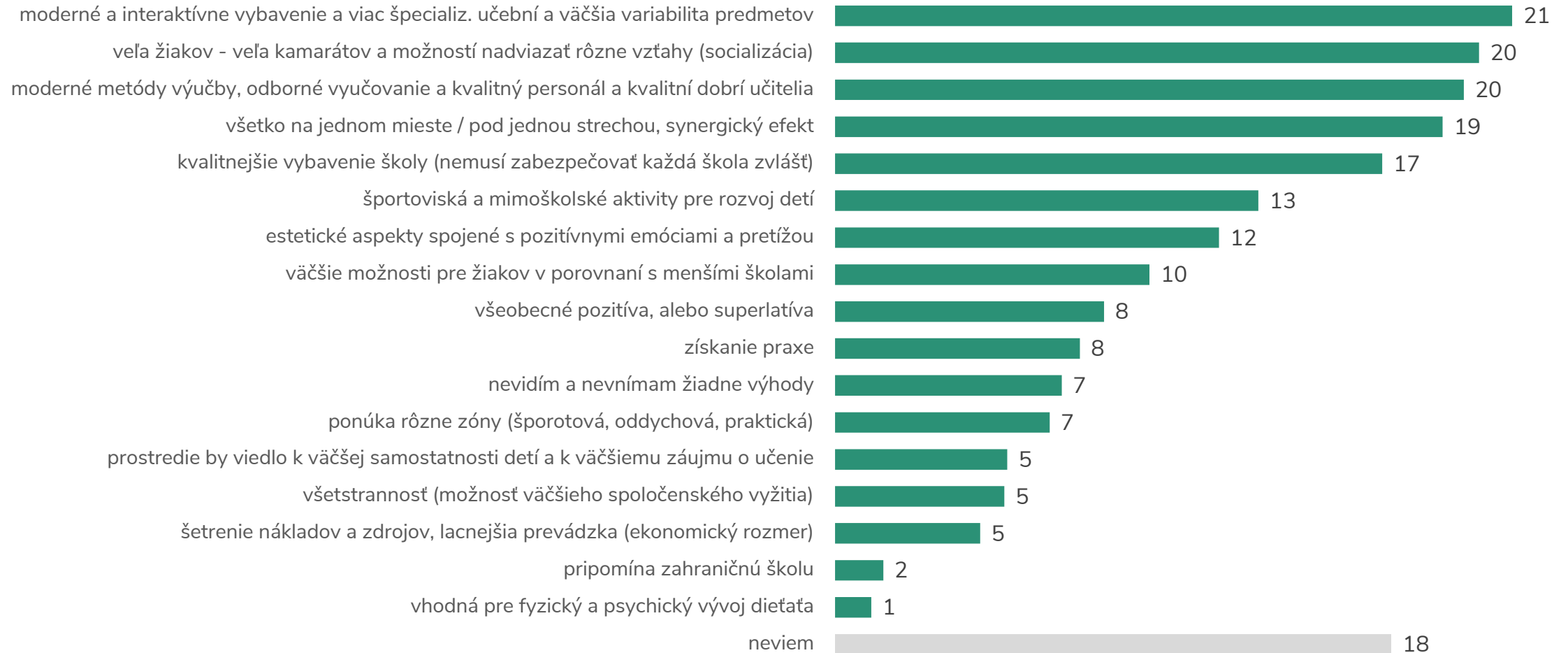
	Rodičia ZŠ	Žiaci ZŠ	Rodičia SŠ	Študenti SŠ	Abs.	VŠ
vznikli by problémy s dopravou do/zo školy	2,98	2,98	2,98	2,99	2,98	2,90
vyššia pravdepodobnosť šikany a ubližujúceho správania	3,03	2,97	3,01	2,87	3,00	2,89
vzťah žiakov a učiteľov by bol menej osobný a blízky	2,96	2,83	2,94	2,96	3,02	2,95
viac žiakov znamená aj väčšiu anonymitu a žiaci/čky by boli viac ľahostajní k sebe navzájom	2,97	2,86	2,95	2,85	2,90	2,82
ak má niekto špecifické požiadavky, nebola by mu venovaná dostatočná pozornosť	2,89	2,86	2,88	2,88	2,85	2,71
na športoviskách a voľnočasových aktivitách by bolo veľa záujemcov a mohli by vznikať konflikty, rivalita až znepriatelené skupiny	2,83	2,85	2,77	2,88	2,88	2,65
vo veľkej škole by bol chaos, zlá organizácia	2,62	2,75	2,53	2,72	2,61	2,61
kvalita výučby by bola nižšia ako na menšej škole	2,42	2,43	2,42	2,39	2,34	2,18
	n = 258	n = 258	n = 259	n = 259	n = 271	n = 260

Q21. Skúste sa teraz na chvíľu zamyslieť a na základe vašej predstavy o veľkej strednej škole, do akej miery súhlasíte alebo nesúhlasíte, že veľká stredná škola môže mať nasledovné NEVÝHODY?

Spontánne spomínané výhody – všetci

Ľudia v podstate najviac opisovali synergické efekty (pedagogické, sociálne, hmotné), ktoré by mohli v takej škole vzniknúť na viacerých úrovniach.

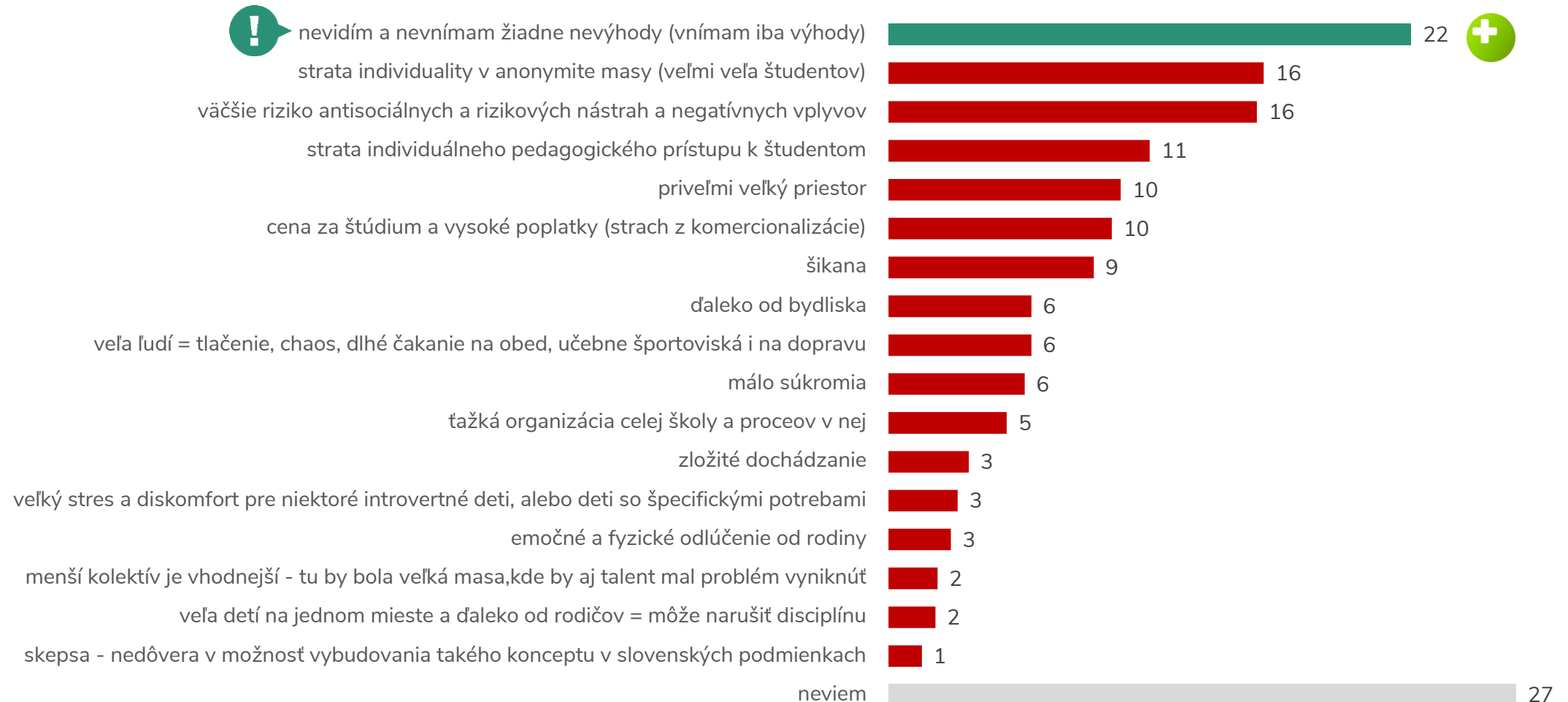
Q17. Uvedte, aké môže mať podľa vás takáto veľká stredná škola výhody a pozitíva?

v %; n = 1565

Spontánne spomínané nevýhody – všetci

Takmer štvrtina ľudí nevníma žiadne nevýhody, inak boli spomínané nástrahy, ktoré sa objavujú pri väčšej koncentrácii ľudí (strata individuality, antisociálne a rizikové externality – krádeže, drogy, šikana, tlačenie, strata disciplíny, ...).

Q17. Uvedte, aké môže mať podľa vás takáto veľká stredná škola nevýhody a negatíva?

v %; n = 1565

Obsah

1. **Postoje žiakov ZŠ a ich rodičov k výberu strednej školy**
2. **Spätné zhodnotenie rozhodnutia výberu SŠ**
3. **Spokojnosť s navštevovanou školou**
4. **Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ - sumarizácia**
5. **Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ – jednotlivé skupiny**
6. **Vnímanie uplatniteľnosti a praxe**
7. **Duálne vzdelávanie**
8. **Ochota cestovať do SŠ**
9. **Motivátori a bariéry v dochádzaní dlhšie**
10. **Hodnotenie konceptu veľkej školy**
11. **Sumárne hodnotenie (ne)výhod konceptu veľkej strednej školy**
 - 11.1. **Výhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.2. **Výhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
 - 11.3. **Nevýhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.4. **Nevýhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
12. **Postoje k potenciálnemu zníženiu počtu SŠ, ak by sa zvýšila ich kvalita**
13. **Demografia**

Vnímanie výhod konceptu veľkej strednej školy

Ľudia sa ľahko identifikujú s preddefinovanými potenciálnymi výhodami.

Z preddefinovaných potenciálnych výhod sa ľudia najviac súhlasne identifikujú s **hlavne 3, ktoré dominujú prakticky u všetkých cieľových skupín:**

- Lepšie materiálo-technické vybavenie školy pre výučbu oboru, ktorí ich baví (alebo ich deti)
- Športoviská a ďalšie vybavenie školy pre lepšie možnosti trávenia voľného času po škole
- Viac žiakov a žiačok a tým viac možností sa s niekým spoznať

Zistenia sa štatisticky významne nelíšia v kvótnych znakoch, respektíve ľudia súhlasia s danými výhodami veľmi podobne.

Rodičia ZŠ a žiaci/čky ZŠ vnímajú výhody veľmi podobne, avšak **rodičia SŠ** dávajú o niečo väčší dôraz na prepojenie praxe, keďže sa ich ratolesti postupne blížia k pracovnému trhu.

Pri hodnotení potenciálnych výhod **študenti/tky SŠ** akcentovali do popredia vzťahové aspekty nad všetko ostatné, čo zdôvodňujeme bližšie v optike stredoškolákov [slajd 102].

Absolventi/tky a vysokoškoláci/čky vnímajú výhody predstaveného konceptu veľmi podobne, pričom aj u nich dominujú hlavne 3 kategórie.

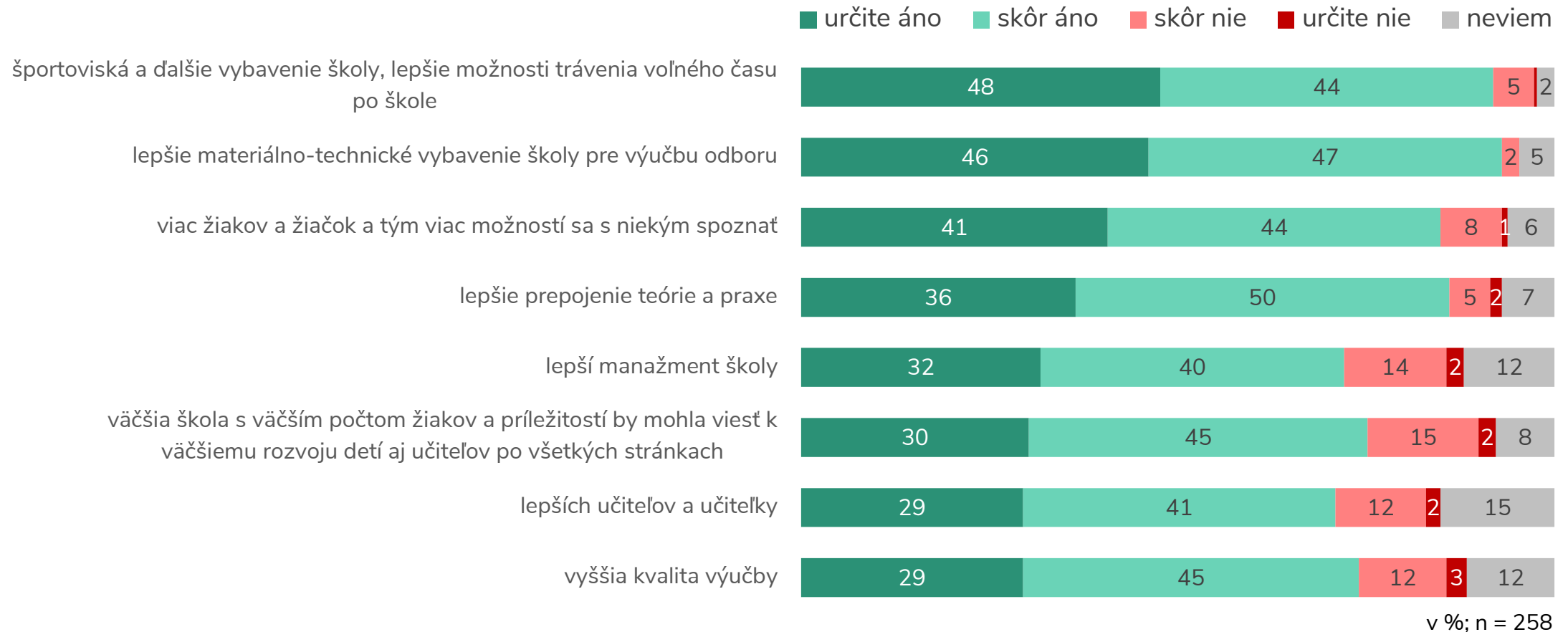
Slabšie hodnotené boli výhody, ktoré poukazovali na „**lepší manažment školy**“, či „**lepších učiteľov a učitelky**“.

Interpretujeme to tým, že v predstavenom koncepte a hlavne jeho vizuáloch pôsobili veľmi atraktívne práve hmotné aspekty, pričom manažérsko-pedagogické (nehmotné, abstraktné) aspekty výhod boli iba textovo spomenuté, nie atraktívne vizuálne znázornené – čo mohlo viesť ľudí k hodnoteniu viditeľných výhod.

Miera súhlasu s výhodami konceptu – rodičia ZŠ

Do akej miery súhlasia, že veľká škola môže mať nasledovné výhody?

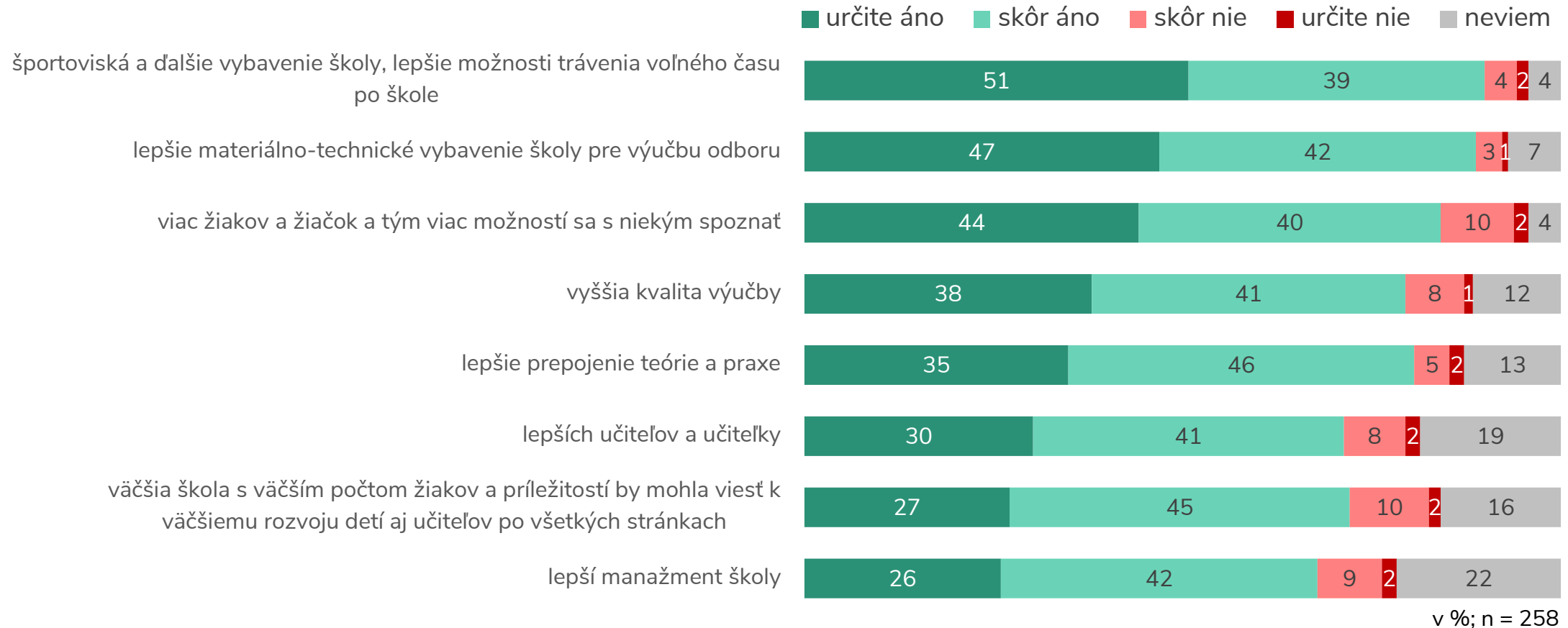

Q20. Skúste sa teraz na chvíľu zamyslieť a na základe vašej predstavy o veľkej strednej škole, do akej miery súhlasíte alebo nesúhlasíte, že veľká stredná škola môže mať nasledovné výhody?

Miera súhlasu s výhodami konceptu – žiaci/čky ZŠ

Do akej miery súhlasia, že veľká škola môže mať nasledovné výhody?

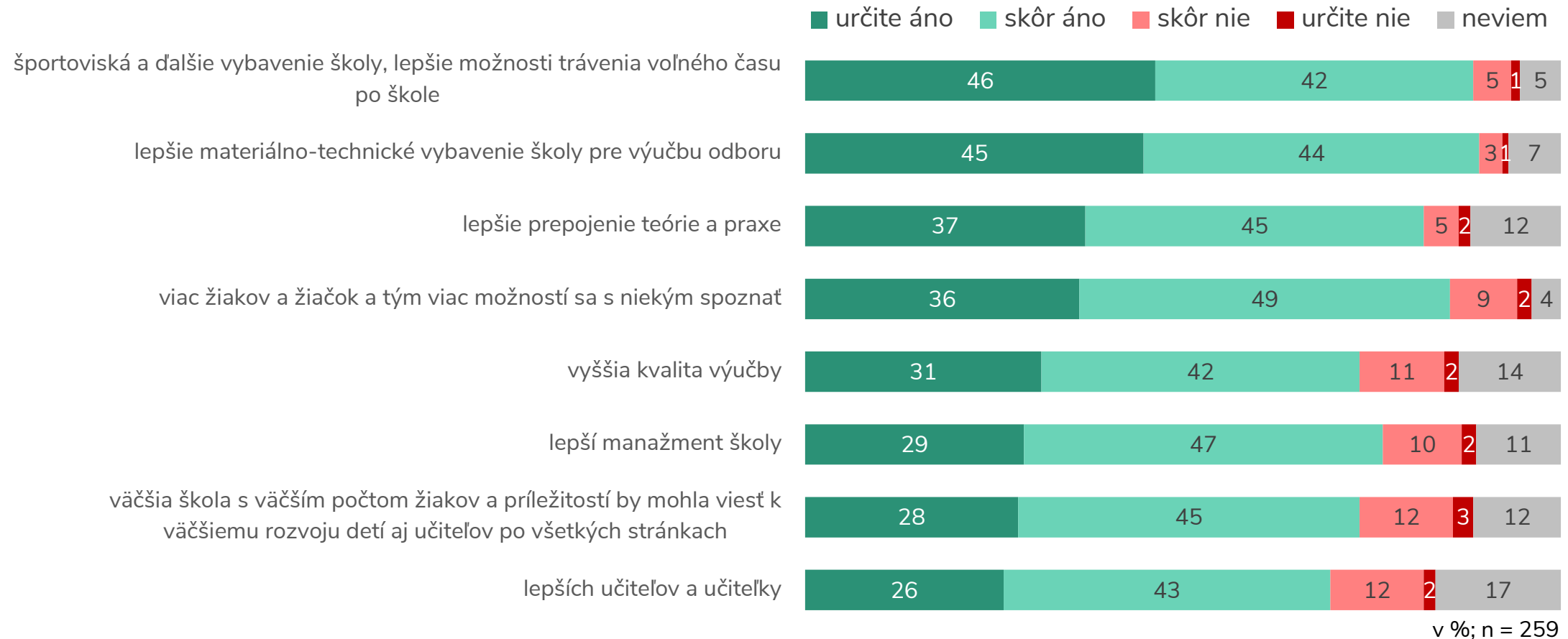

Q20. Skúste sa teraz na chvíľu zamyslieť a na základe vašej predstavy o veľkej strednej škole, do akej miery súhlasíte alebo nesúhlasíte, že veľká stredná škola môže mať nasledovné výhody?

Miera súhlasu s výhodami konceptu – rodičia SŠ

Do akej miery súhlasia, že veľká škola môže mať nasledovné výhody?

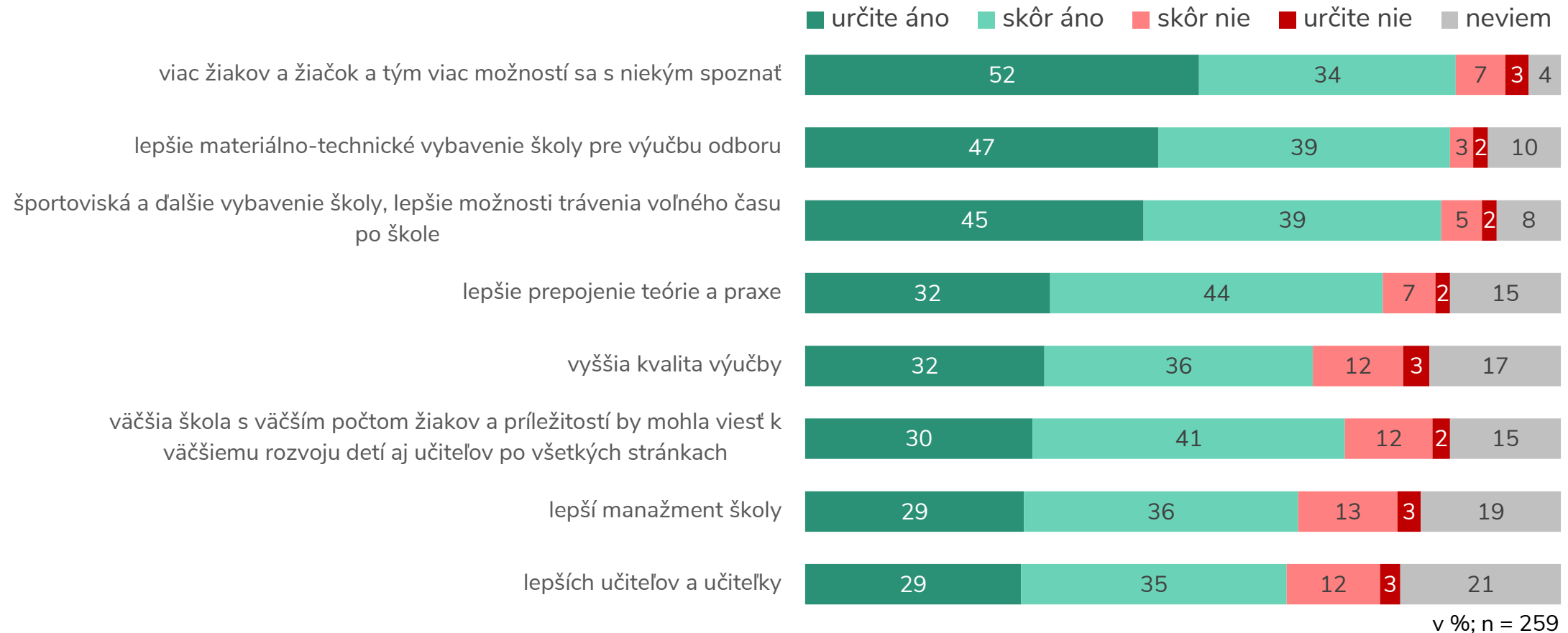

Q20. Skúste sa teraz na chvíľu zamyslieť a na základe vašej predstavy o veľkej strednej škole, do akej miery súhlasíte alebo nesúhlasíte, že veľká stredná škola môže mať nasledovné výhody?

Miera súhlasu s výhodami konceptu – študenti/ky SŠ

Do akej miery súhlasia, že veľká škola môže mať nasledovné výhody?

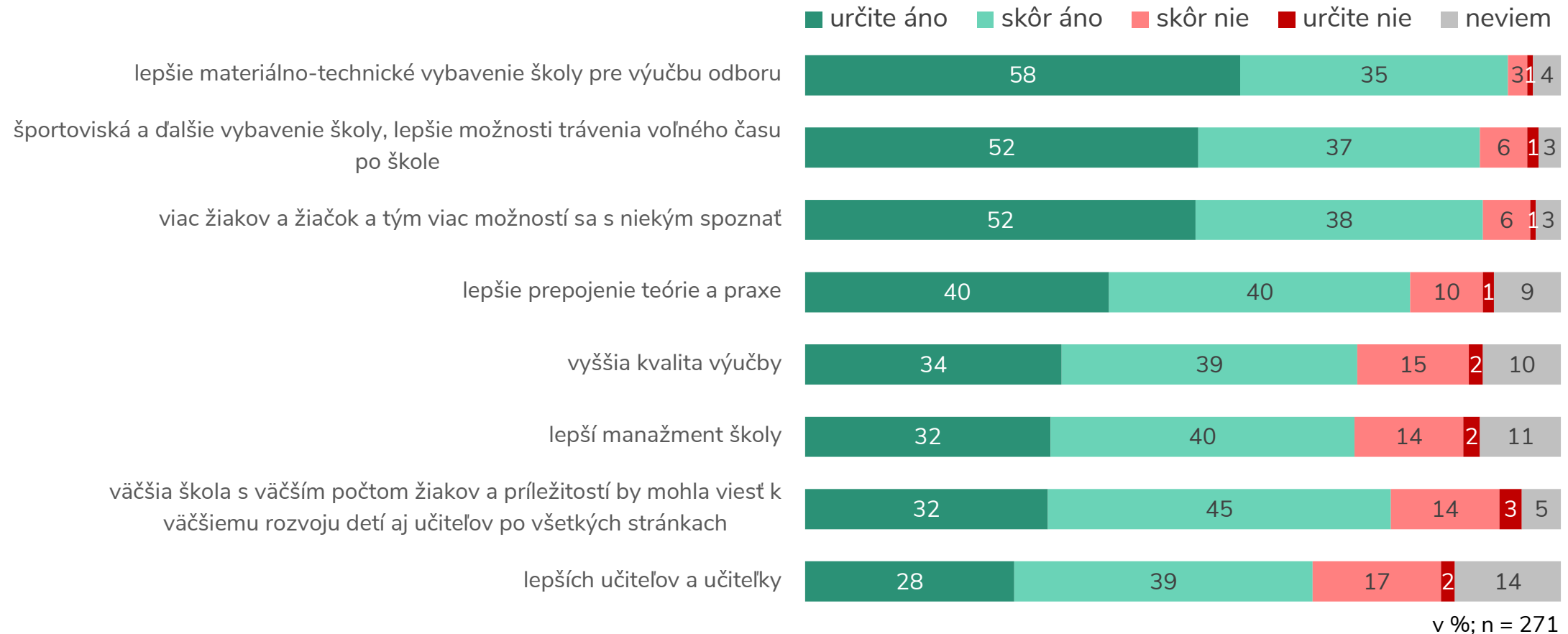

Q20. Skúste sa teraz na chvíľu zamyslieť a na základe vašej predstavy o veľkej strednej škole, do akej miery súhlasíte alebo nesúhlasíte, že veľká stredná škola môže mať nasledovné výhody?

Miera súhlasu s výhodami konceptu – absolventi/ky SŠ

Do akej miery súhlasia, že veľká škola môže mať nasledovné výhody?

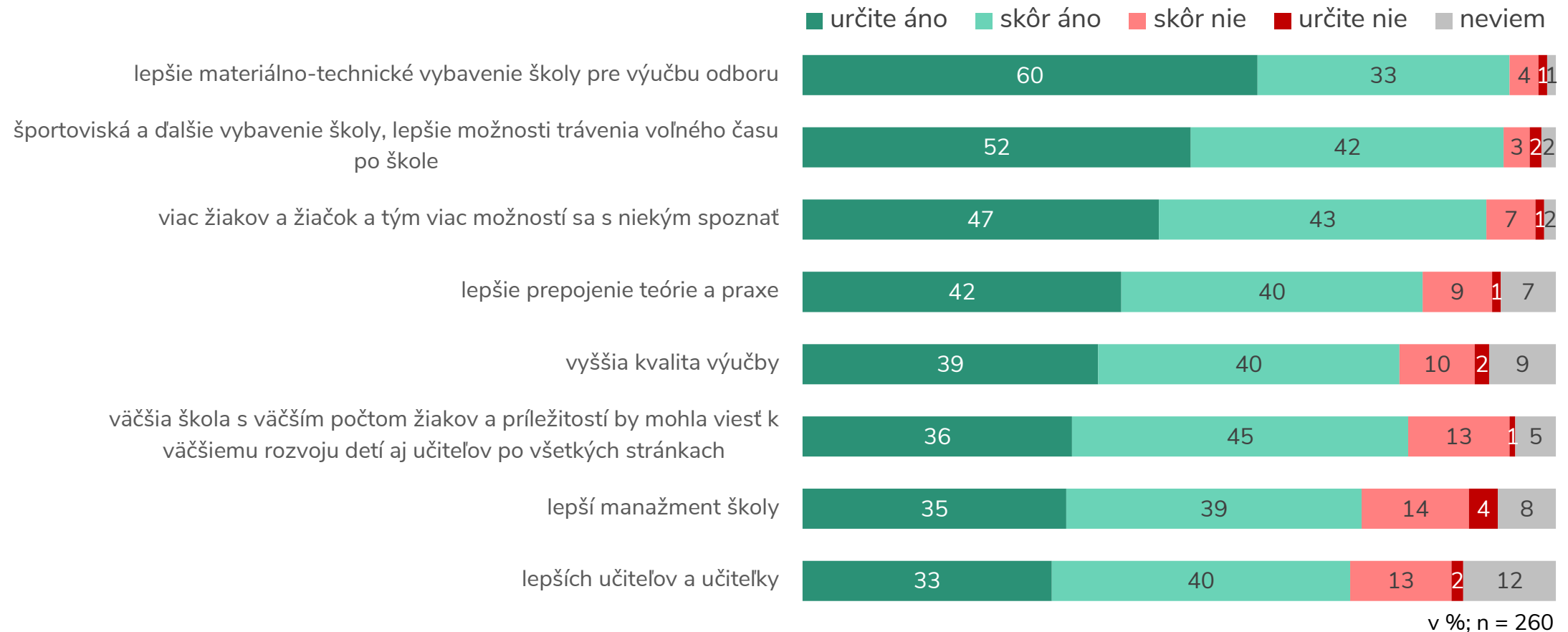

Q20. Skúste sa teraz na chvíľu zamyslieť a na základe vašej predstavy o veľkej strednej škole, do akej miery súhlasíte alebo nesúhlasíte, že veľká stredná škola môže mať nasledovné výhody?

Miera súhlasu s výhodami konceptu – vysokoškoláci/čky

Do akej miery súhlasia, že veľká škola môže mať nasledovné výhody?

Q20. Skúste sa teraz na chvíľu zamyslieť a na základe vašej predstavy o veľkej strednej škole, do akej miery súhlasíte alebo nesúhlasíte, že veľká stredná škola môže mať nasledovné výhody?

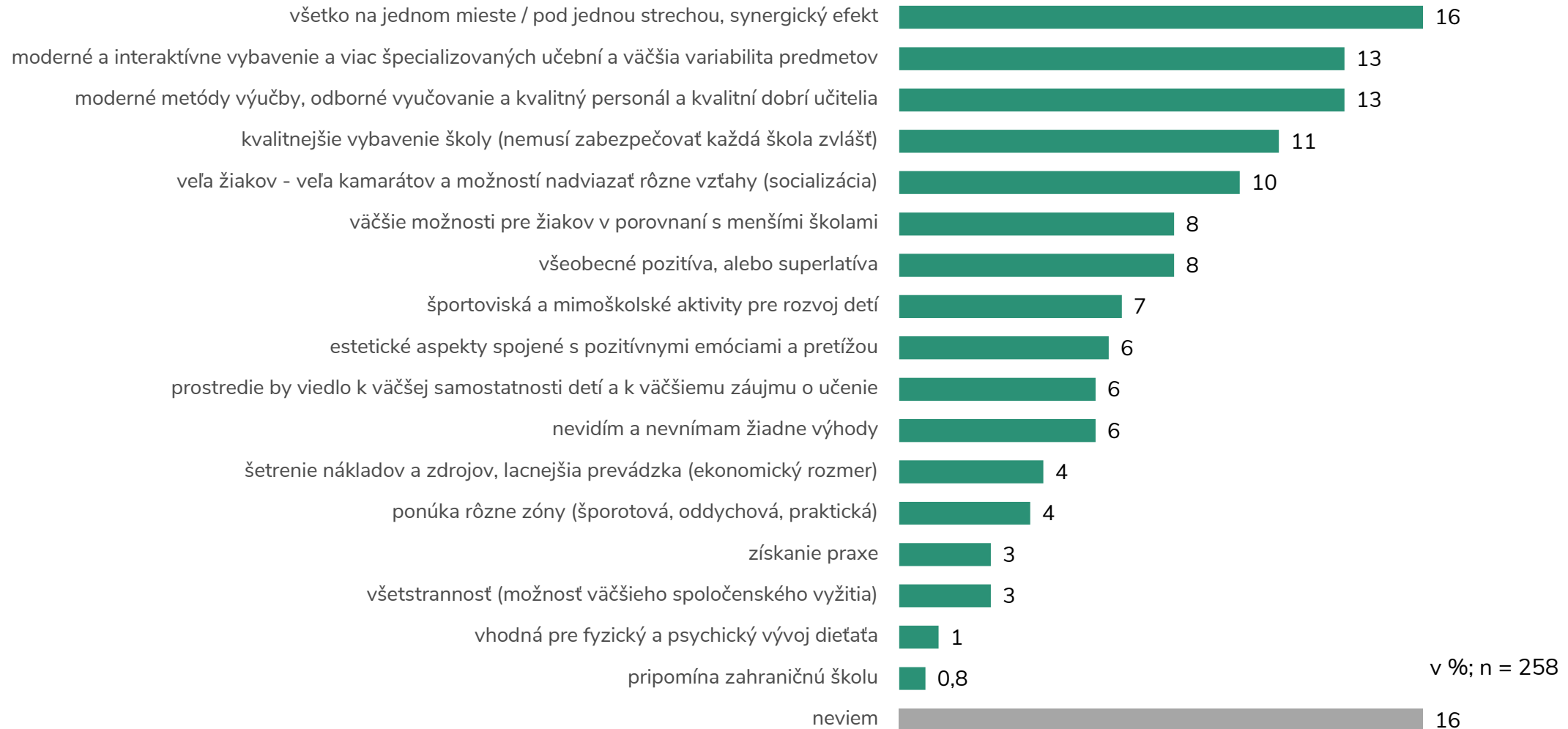
Obsah

1. **Postoje žiakov ZŠ a ich rodičov k výberu strednej školy**
2. **Spätné zhodnotenie rozhodnutia výberu SŠ**
3. **Spokojnosť s navštevovanou školou**
4. **Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ - sumarizácia**
5. **Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ – jednotlivé skupiny**
6. **Vnímanie uplatniteľnosti a praxe**
7. **Duálne vzdelávanie**
8. **Ochota cestovať do SŠ**
9. **Motivátori a bariéry v dochádzaní dlhšie**
10. **Hodnotenie konceptu veľkej školy**
11. **Sumárne hodnotenie (ne)výhod konceptu veľkej strednej školy**
 - 11.1. **Výhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.2. **Výhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
 - 11.3. **Nevýhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.4. **Nevýhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
12. **Postoje k potenciálnemu zníženiu počtu SŠ, ak by sa zvýšila ich kvalita**
13. **Demografia**

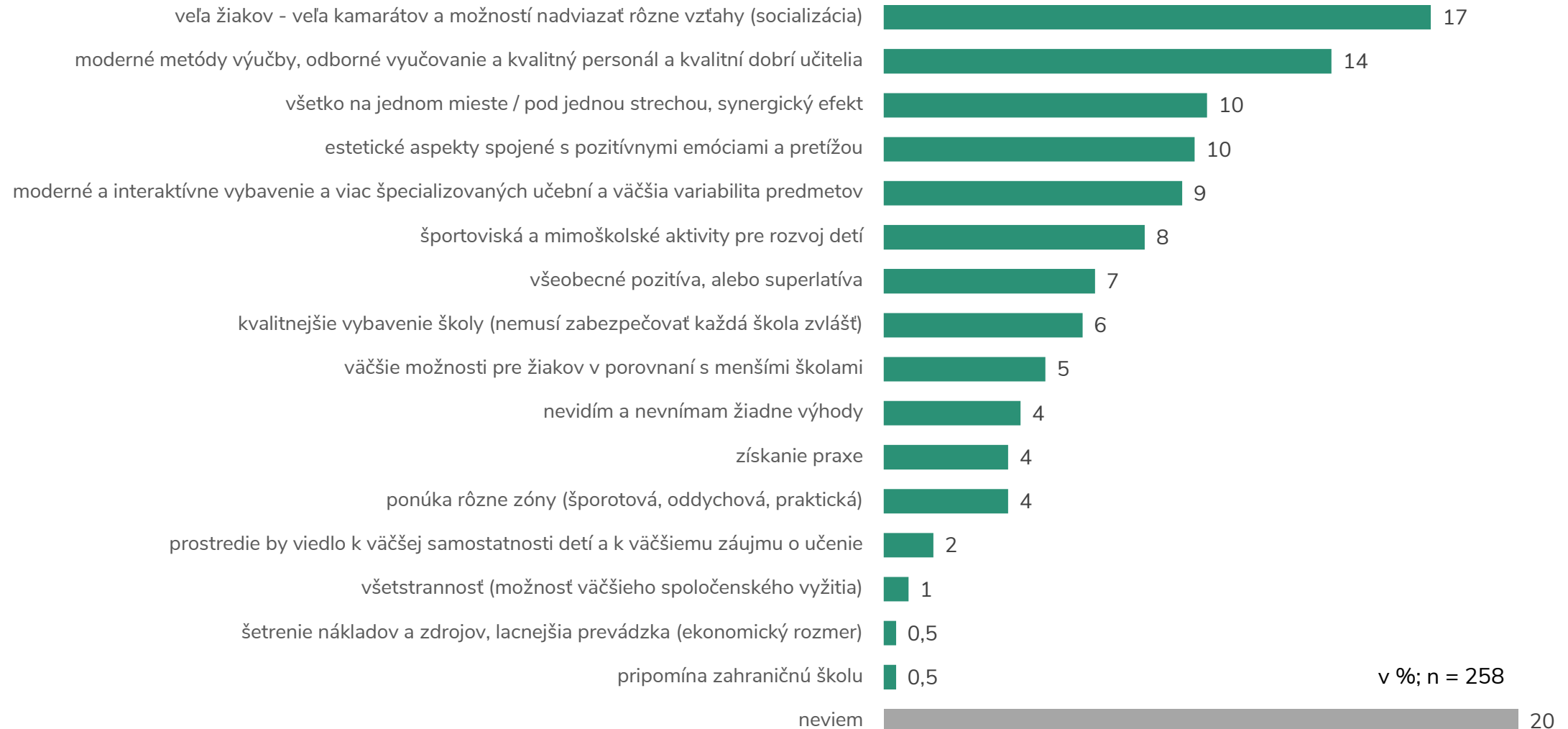
Spontánne spomínané výhody - rodičia ZŠ

Q17. Uvedte, aké môže mať podľa vás takáto veľká stredná škola výhody a pozitíva?

Spontánne spomínané výhody – žiaci/čky ZŠ

Q17. Uvedte, aké môže mať podľa vás takáto veľká stredná škola výhody a pozitíva?

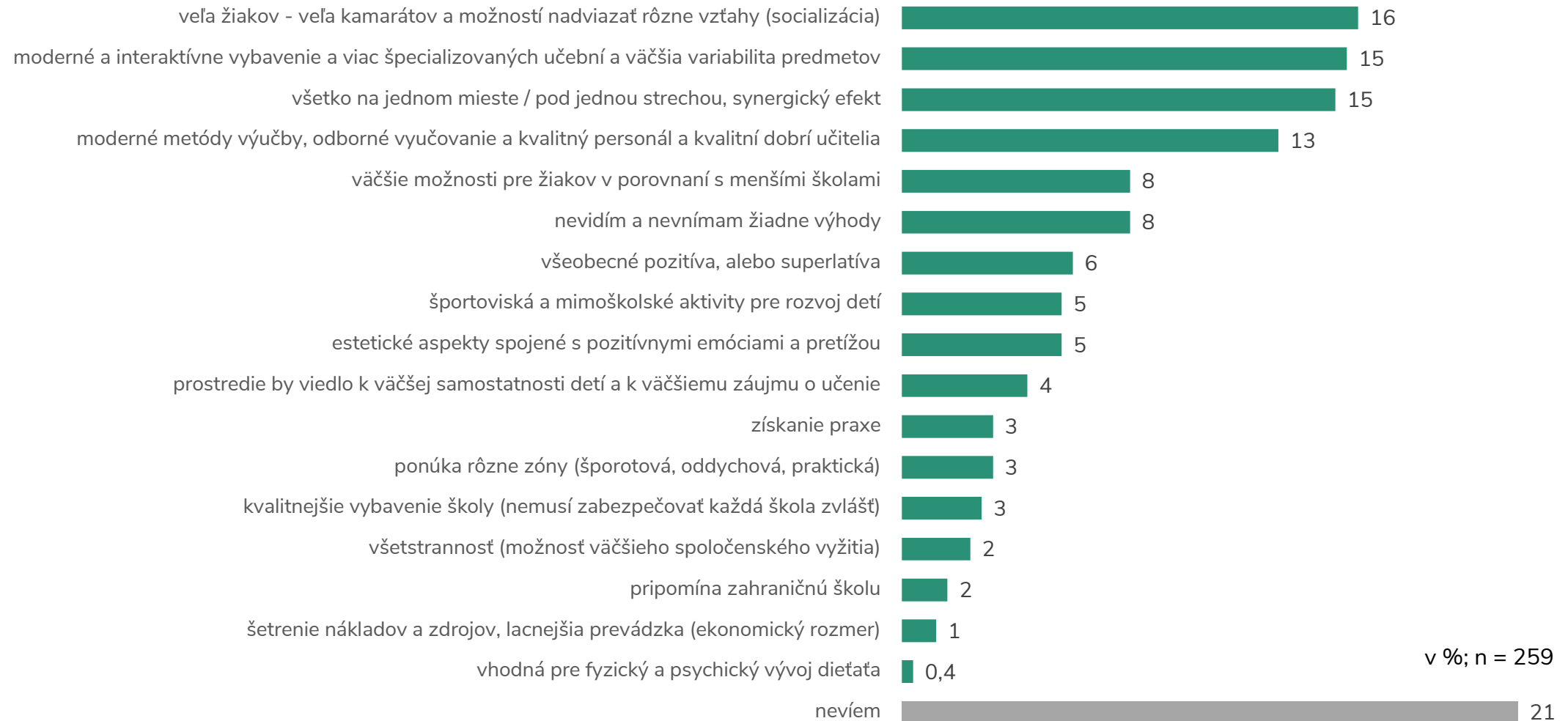
Spontánne spomínané výhody - rodičia SŠ

Q17. Uvedte, aké môže mať podľa vás takáto veľká stredná škola výhody a pozitíva?

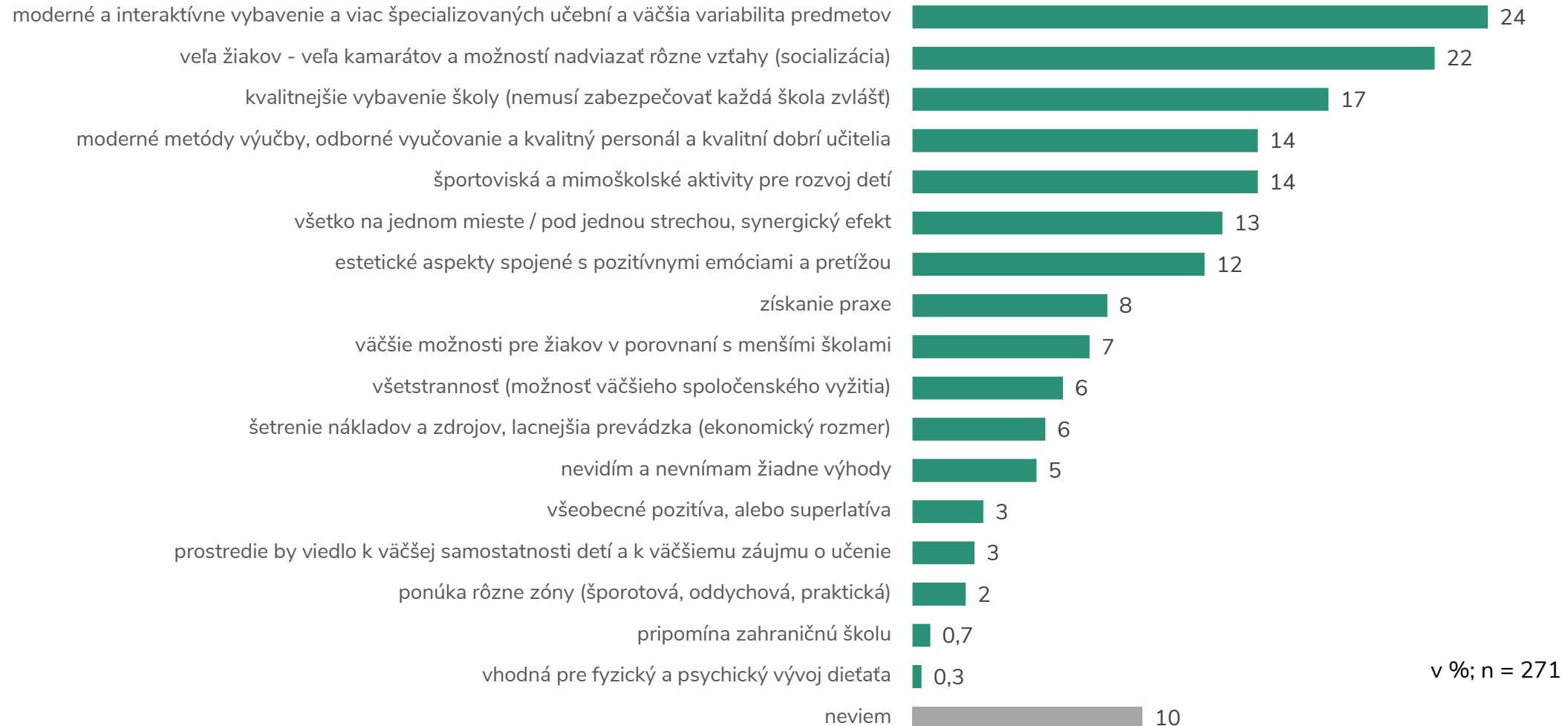
Spontánne spomínané výhody – študenti/tky SŠ

Q17. Uvedte, aké môže mať podľa vás takáto veľká stredná škola výhody a pozitíva?

Spontánne spomínané výhody – absolventi/tky SŠ

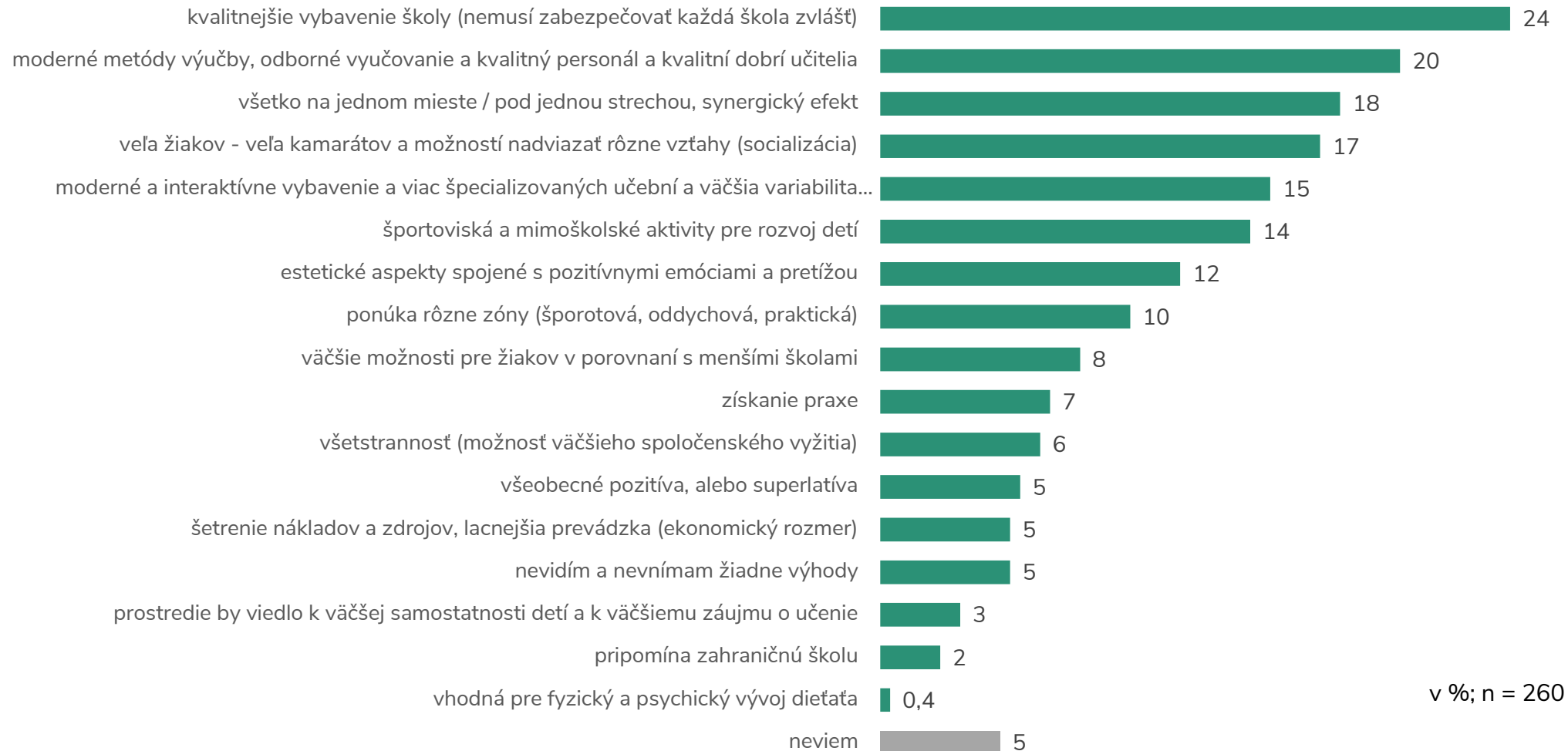

v %; n = 271

Q17. Uvedte, aké môže mať podľa vás takáto veľká stredná škola výhody a pozitíva?

Spontánne spomínané výhody – študenti/tky VŠ

v %; n = 260

Q17. Uvedte, aké môže mať podľa vás takáto veľká stredná škola výhody a pozitíva?

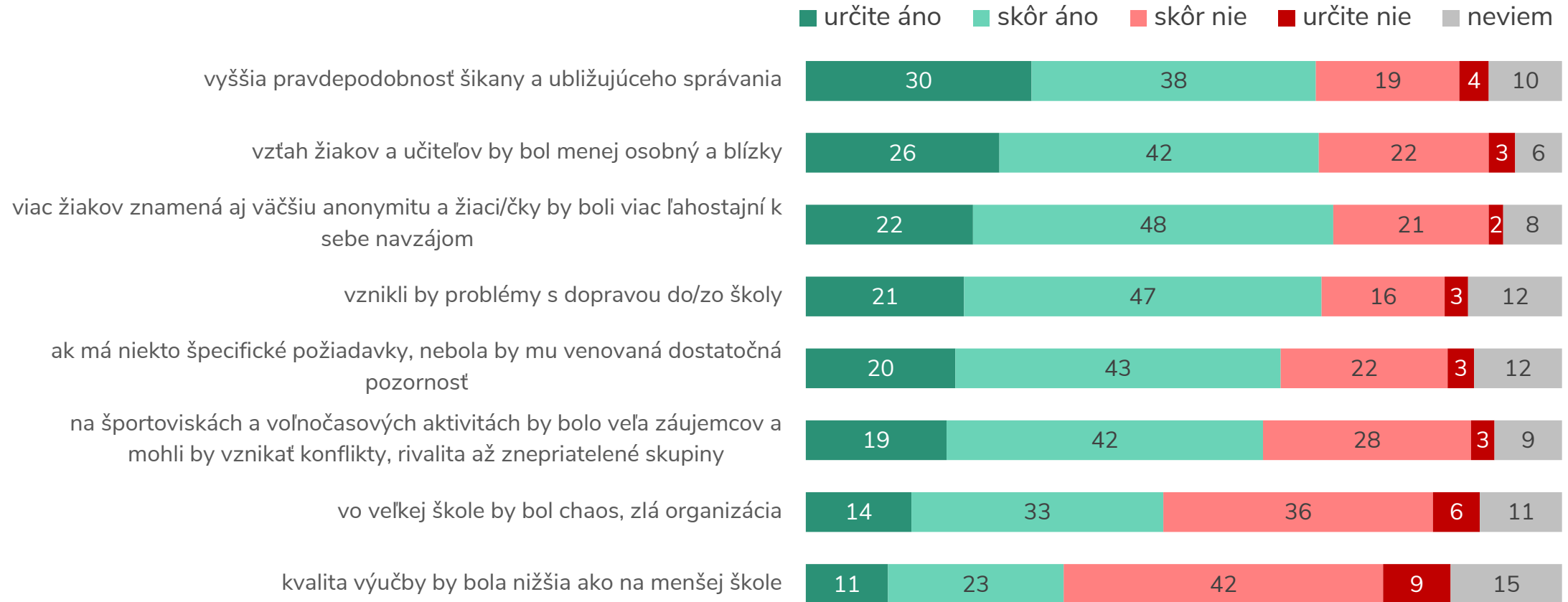
Obsah

- 1. Postoje žiakov ZŠ a ich rodičov k výberu strednej školy**
- 2. Spätné zhodnotenie rozhodnutia výberu SŠ**
- 3. Spokojnosť s navštevovanou školou**
- 4. Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ - sumarizácia**
- 5. Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ – jednotlivé skupiny**
- 6. Vnímanie uplatniteľnosti a praxe**
- 7. Duálne vzdelávanie**
- 8. Ochota cestovať do SŠ**
- 9. Motivátori a bariéry v dochádzaní dlhšie**
- 10. Hodnotenie konceptu veľkej školy**
- 11. Sumárne hodnotenie (ne)výhod konceptu veľkej strednej školy**
 - 11.1. Výhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.2. Výhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
 - 11.3. Nevýhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.4. Nevýhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
- 12. Postoje k potenciálnemu zníženiu počtu SŠ, ak by sa zvýšila ich kvalita**
- 13. Demografia**

Miera súhlasu s nevýhodami konceptu – rodičia ZŠ

Do akej miery súhlasia, že veľká škola môže mať nasledovné nevýhody?

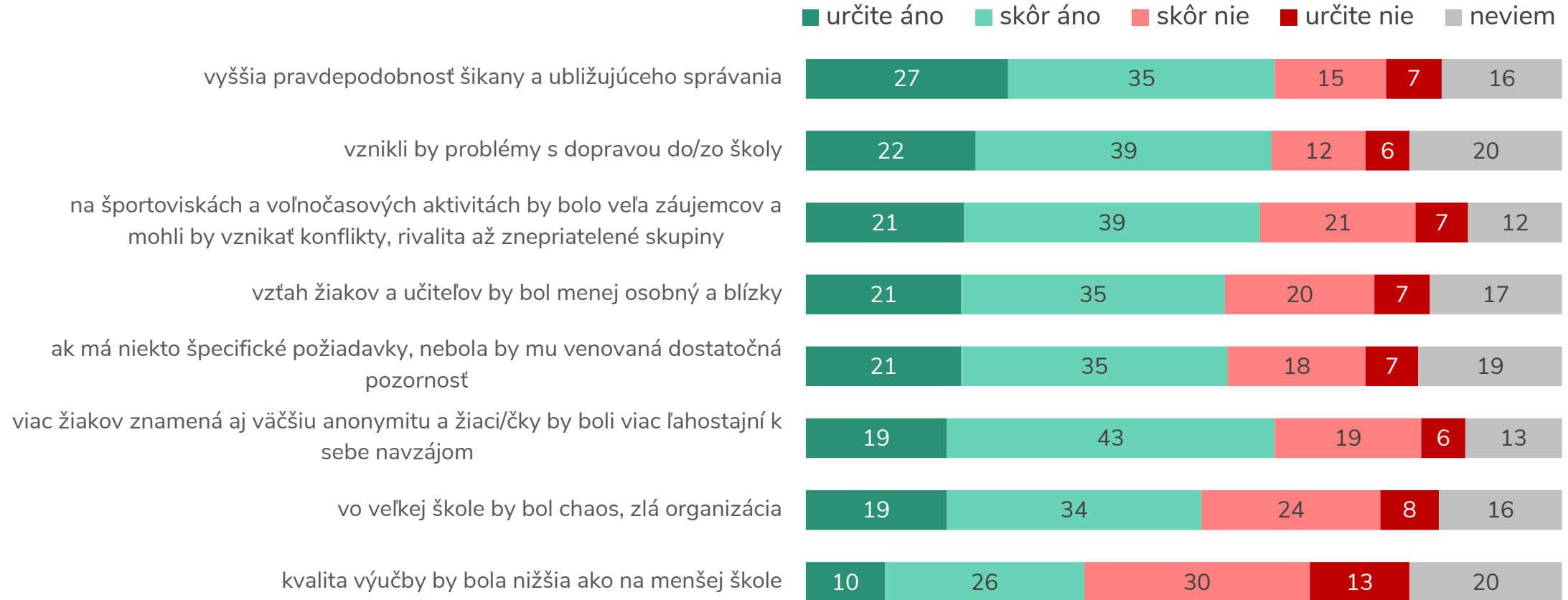
v %; n = 258

Q21. Skúste sa teraz na chvíľu zamyslieť a na základe vašej predstavy o veľkej strednej škole, do akej miery súhlasíte alebo nesúhlasíte, že veľká stredná škola môže mať nasledovné NEVÝHODY?

Miera súhlasu s nevýhodami konceptu – žiaci/čky ZŠ

Do akej miery súhlasia, že veľká škola môže mať nasledovné nevýhody?

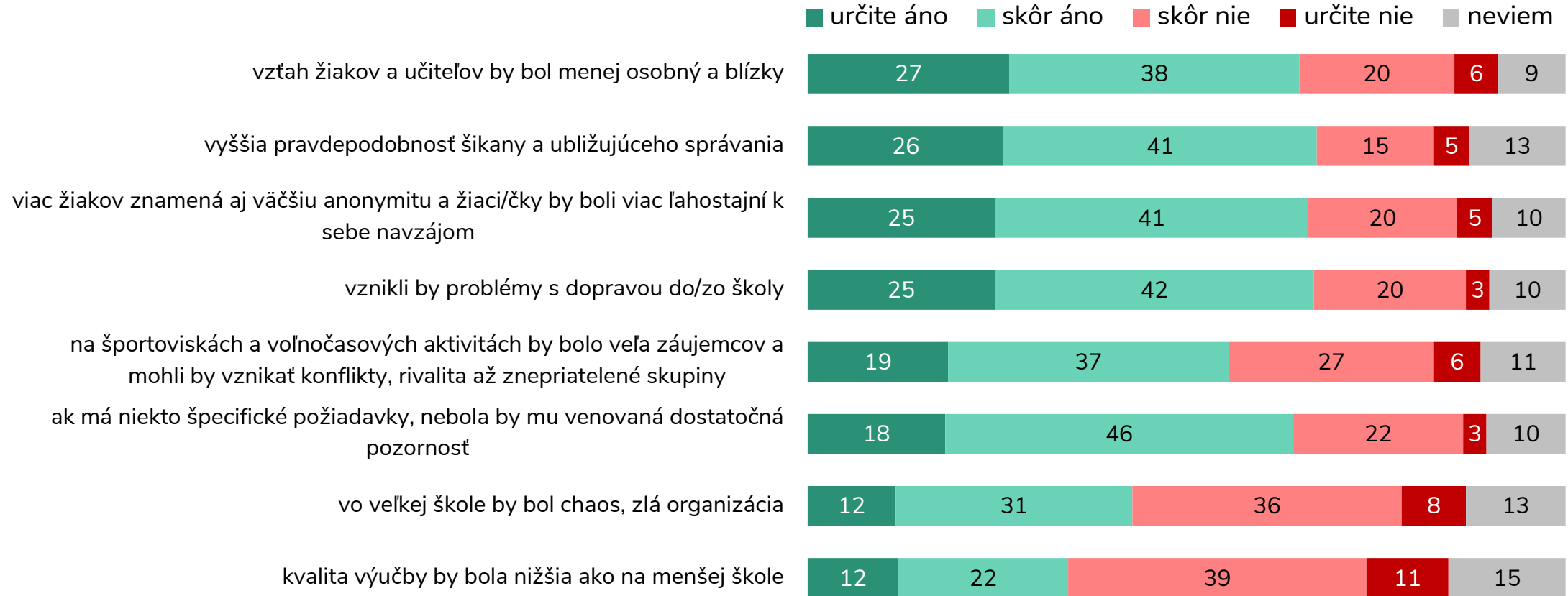
v %; n = 258

Q21. Skúste sa teraz na chvíľu zamyslieť a na základe vašej predstavy o veľkej strednej škole, do akej miery súhlasíte alebo nesúhlasíte, že veľká stredná škola môže mať nasledovné NEVÝHODY?

Miera súhlasu s nevýhodami konceptu – rodičia SŠ

Do akej miery súhlasia, že veľká škola môže mať nasledovné nevýhody?

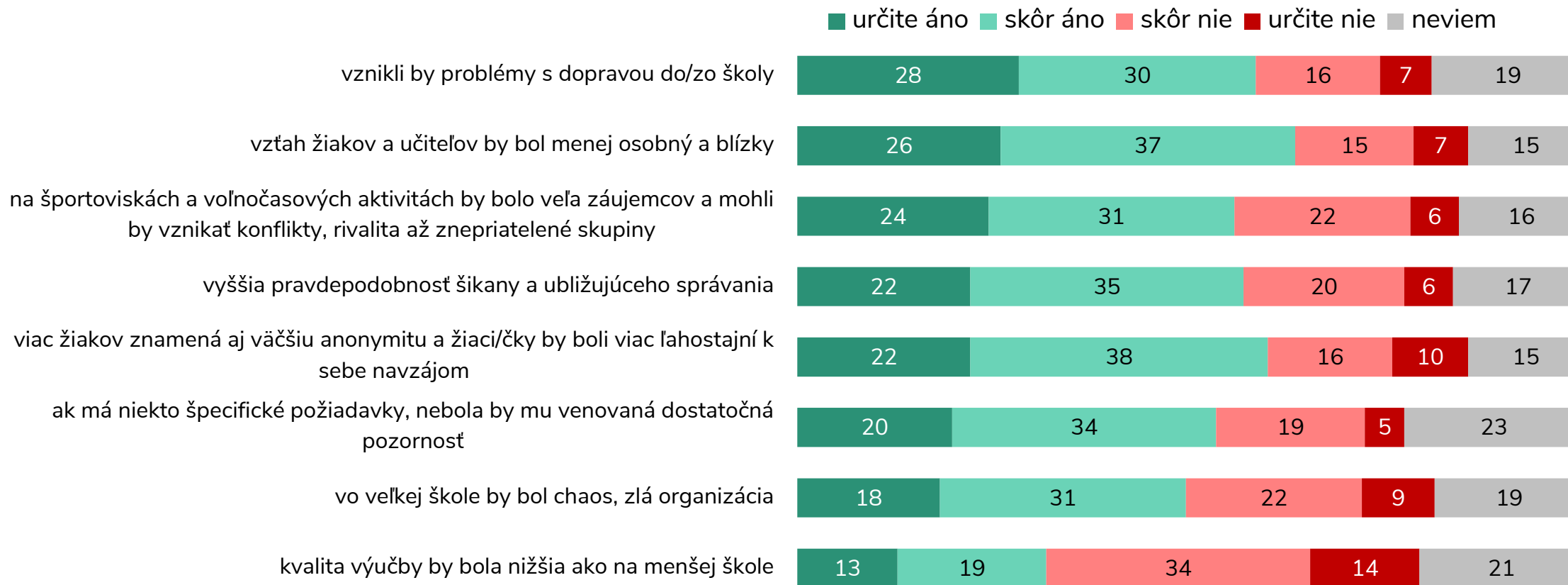
v %; n = 259

Q21. Skúste sa teraz na chvíľu zamyslieť a na základe vašej predstavy o veľkej strednej škole, do akej miery súhlasíte alebo nesúhlasíte, že veľká stredná škola môže mať nasledovné NEVÝHODY?

Miera súhlasu s nevýhodami konceptu – študenti/ky SŠ

Do akej miery súhlasia, že veľká škola môže mať nasledovné nevýhody?

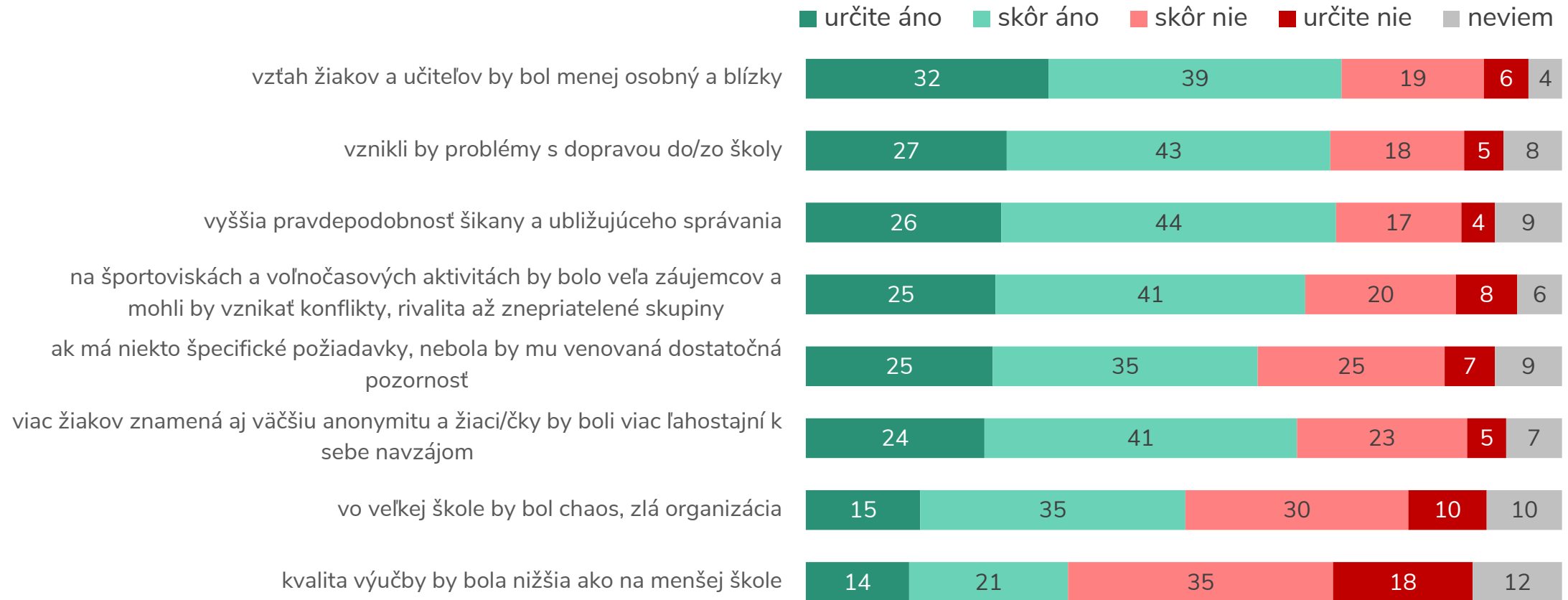
v %; n = 259

Q21. Skúste sa teraz na chvíľu zamyslieť a na základe vašej predstavy o veľkej strednej škole, do akej miery súhlasíte alebo nesúhlasíte, že veľká stredná škola môže mať nasledovné NEVÝHODY?

Miera súhlasu s nevýhodami konceptu – absolventi/tky SŠ

Do akej miery súhlasia, že veľká škola môže mať nasledovné nevýhody?

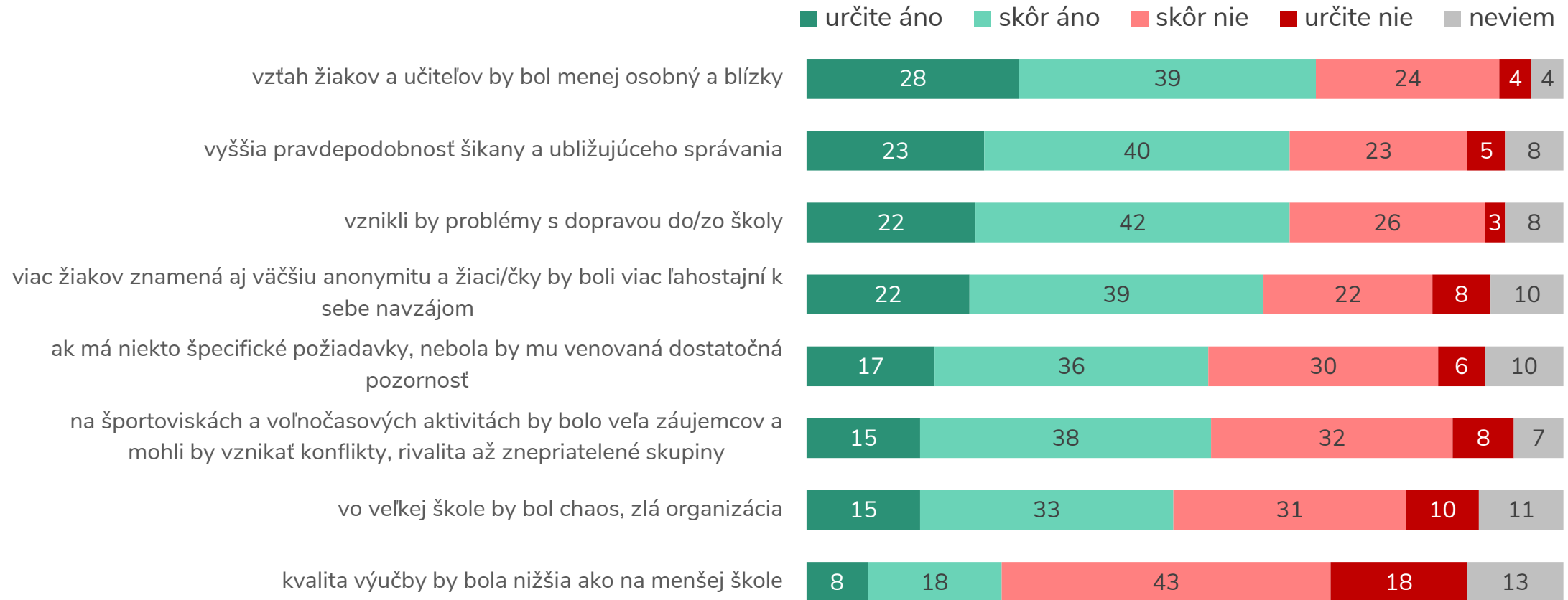
v %; n = 271

Q21. Skúste sa teraz na chvíľu zamyslieť a na základe vašej predstavy o veľkej strednej škole, do akej miery súhlasíte alebo nesúhlasíte, že veľká stredná škola môže mať nasledovné NEVÝHODY?

Miera súhlasu s nevýhodami konceptu – vysokoškoláci/čky

Do akej miery súhlasia, že veľká škola môže mať nasledovné nevýhody?

v %; n = 260

Q21. Skúste sa teraz na chvíľu zamyslieť a na základe vašej predstavy o veľkej strednej škole, do akej miery súhlasíte alebo nesúhlasíte, že veľká stredná škola môže mať nasledovné NEVÝHODY?

Obsah

1. **Postoje žiakov ZŠ a ich rodičov k výberu strednej školy**
2. **Spätné zhodnotenie rozhodnutia výberu SŠ**
3. **Spokojnosť s navštevovanou školou**
4. **Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ - sumarizácia**
5. **Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ – jednotlivé skupiny**
6. **Vnímanie uplatniteľnosti a praxe**
7. **Duálne vzdelávanie**
8. **Ochota cestovať do SŠ**
9. **Motivátori a bariéry v dochádzaní dlhšie**
10. **Hodnotenie konceptu veľkej školy**
11. **Sumárne hodnotenie (ne)výhod konceptu veľkej strednej školy**
 - 11.1. **Výhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.2. **Výhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
 - 11.3. **Nevýhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.4. **Nevýhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
12. **Postoje k potenciálnemu zníženiu počtu SŠ, ak by sa zvýšila ich kvalita**
13. **Demografia**

Spontánne spomínané nevýhody – rodičia ZŠ

Q17. Uvedte, aké môže mať podľa vás takáto veľká stredná škola nevýhody a negatíva?

Spontánne spomínané nevýhody – žiaci/čky ZŠ

Q17. Uvedte, aké môže mať podľa vás takáto veľká stredná škola nevýhody a negatíva?

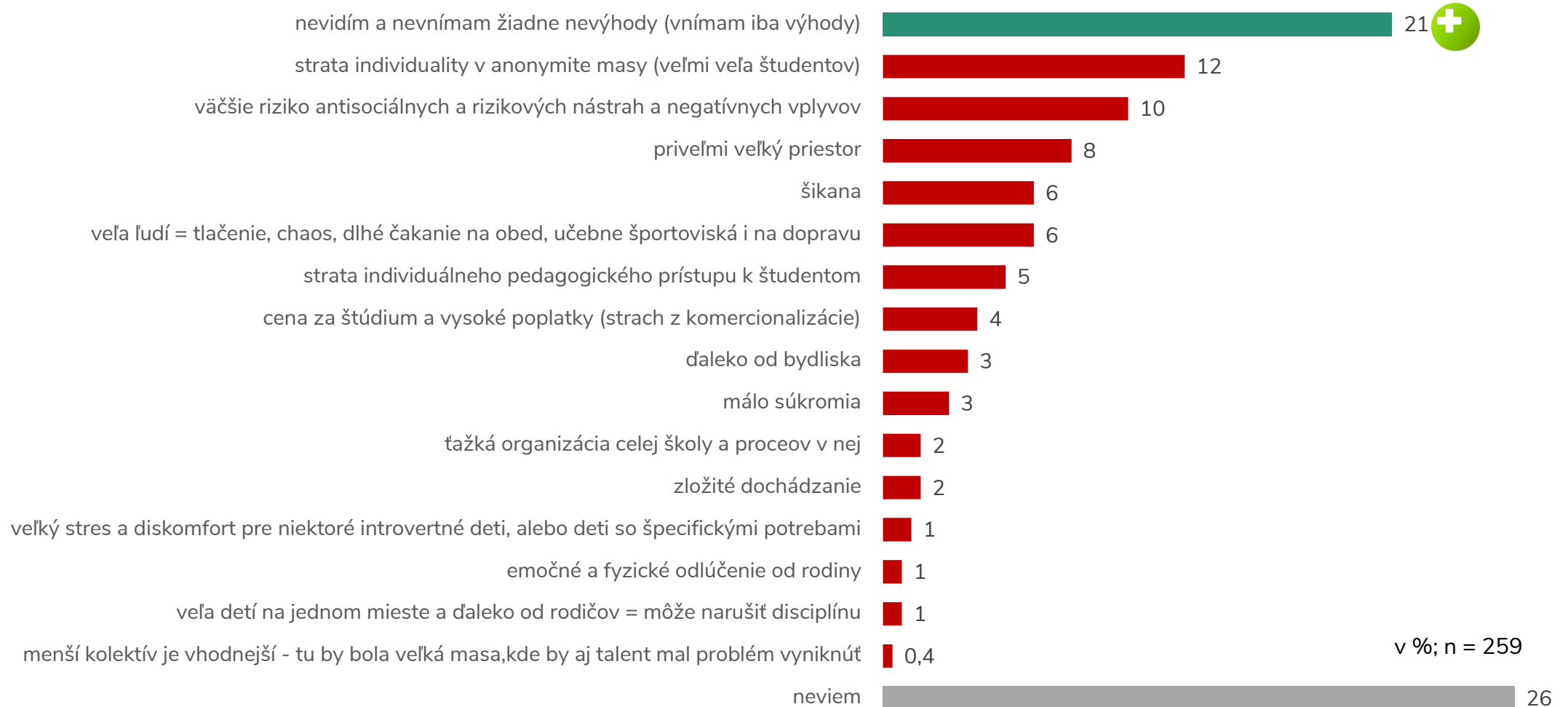
Spontánne spomínané nevýhody – rodičia ŠŠ

Q17. Uvedte, aké môže mať podľa vás takáto veľká stredná škola nevýhody a negatíva?

Spontánne spomínané nevýhody – študenti/tky SŠ

Q17. Uvedte, aké môže mať podľa vás takáto veľká stredná škola nevýhody a negatíva?

Spontánne spomínané nevýhody – absolventi/tky SŠ

Q17. Uvedte, aké môže mať podľa vás takáto veľká stredná škola nevýhody a negatíva?

Spontánne spomínané nevýhody – vysokoškoláci/čky

Q17. Uvedte, aké môže mať podľa vás takáto veľká stredná škola nevýhody a negatíva?

Obsah

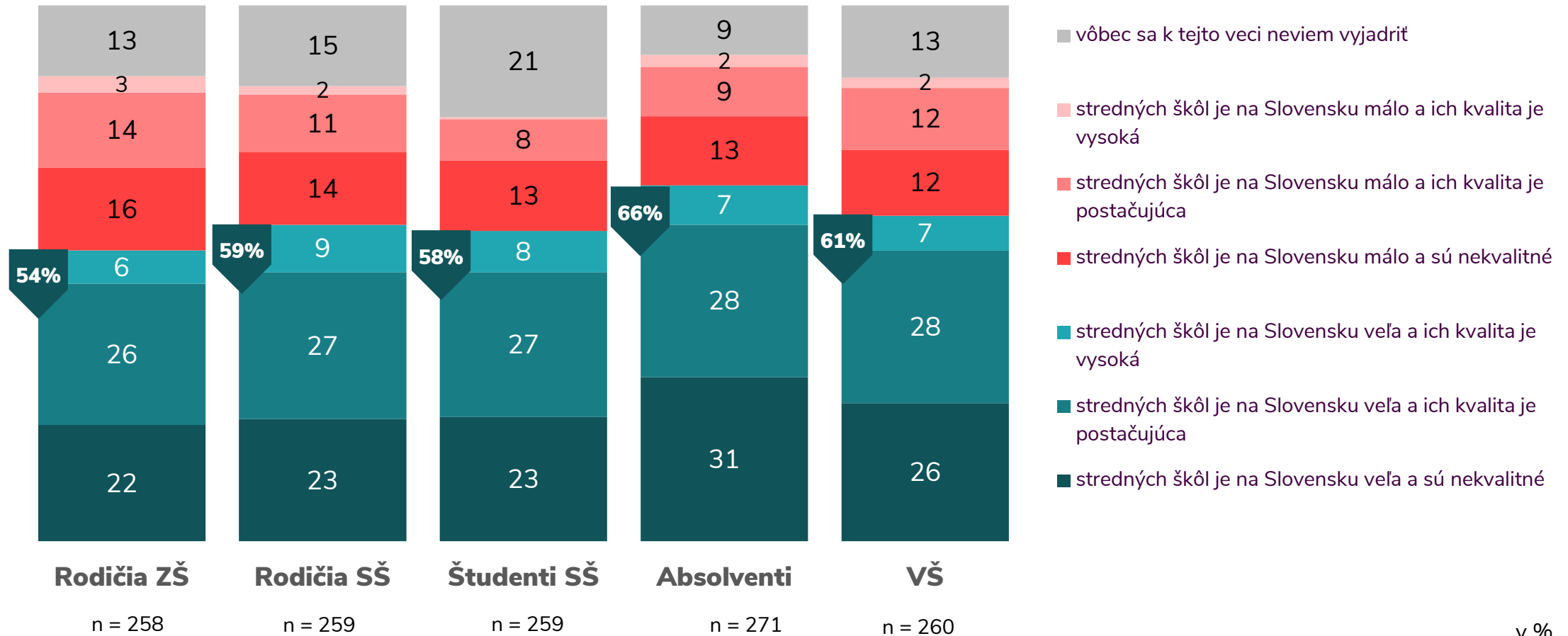
1. **Postoje žiakov ZŠ a ich rodičov k výberu strednej školy**
2. **Spätné zhodnotenie rozhodnutia výberu SŠ**
3. **Spokojnosť s navštevovanou školou**
4. **Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ - sumarizácia**
5. **Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ – jednotlivé skupiny**
6. **Vnímanie uplatniteľnosti a praxe**
7. **Duálne vzdelávanie**
8. **Ochota cestovať do SŠ**
9. **Motivátori a bariéry v dochádzaní dlhšie**
10. **Hodnotenie konceptu veľkej školy**
11. **Sumárne hodnotenie (ne)výhod konceptu veľkej strednej školy**
 - 11.1. **Výhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.2. **Výhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
 - 11.3. **Nevýhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.4. **Nevýhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
12. **Postoje k potenciálnemu zníženiu počtu SŠ, ak by sa zvýšila ich kvalita**
13. **Demografia**

Vnímanie počtu a kvality stredných škôl

Rodičia alebo študenti si skôr myslia, že stredných škôl je veľa a ich kvalita je alebo postačujúca alebo sú nekvalitné. Zároveň viac ako tretina ľudí si myslí, že stredné školy sú nekvalitné.

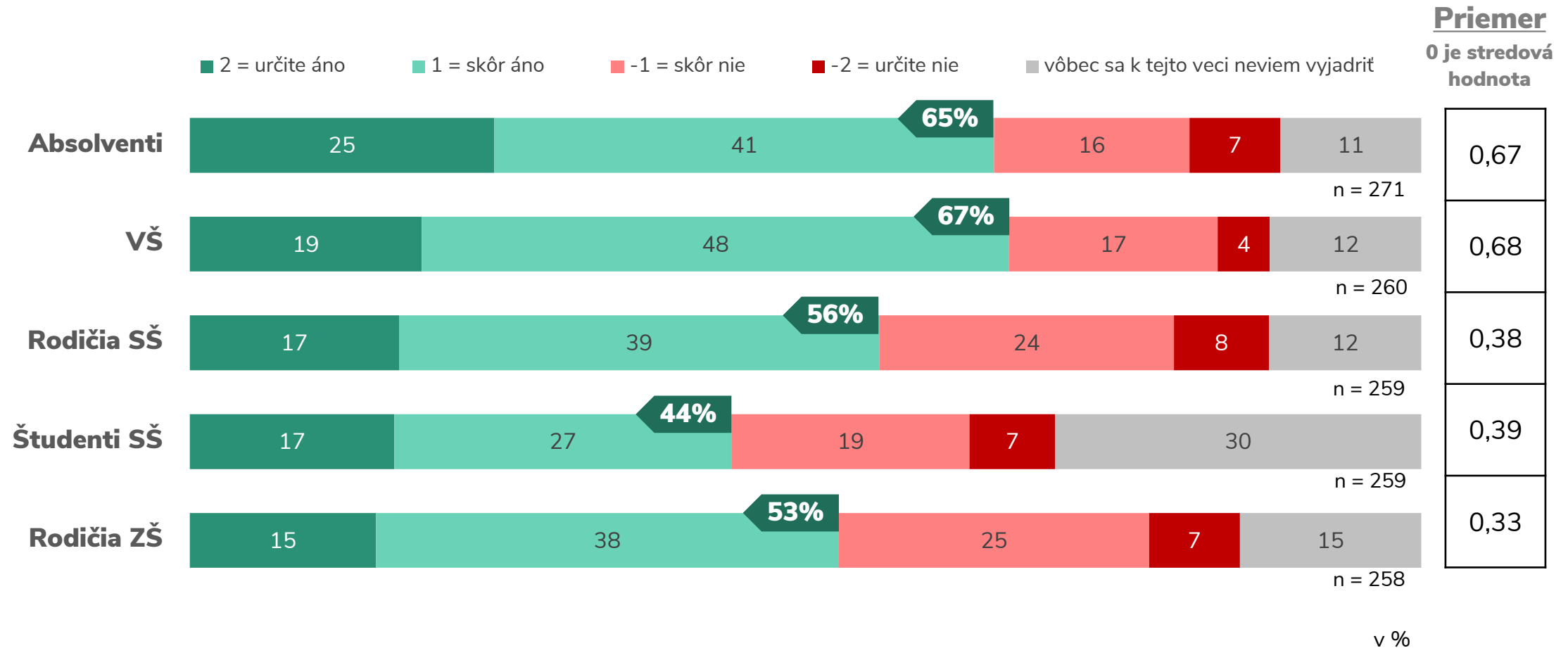

Q22. Ktorý výrok najviac vystihuje váš postoj k stavu stredných škôl?

Postoj k zníženiu počtu SŠ, ak by sa zvýšila ich kvalita

Za zníženie počtu stredných škôl ak by sa zásadne zvýšila ich kvalita sú dve tretiny jej absolventov, ktorí dnes pracujú alebo pokračovali na štúdiu na VŠ. V zásade zníženie počtu škôl má výrazne viac zástancov ako tých, ktorí nesúhlasia.

Q23. Súhlasili by ste so znížením počtu stredných škôl, ak by sa tým zásadne zvýšila ich kvalita?

Postoj k zníženiu počtu SŠ, ak by sa zvýšila ich kvalita

Priemerné hodnoty na symetrickej škále: -2 = určite nie; -1 = skôr nie; 1 = skôr áno; 2 = určite áno; 0 je stredová hodnota

Ľudia **nesúhlasili** so znížením počtu SŠ ak zároveň v predchádzajúcej otázke vnímali, že SŠ je na Slovensku **málo**. Ak vnímali, že je na Slovensku SŠ škôl **veľa** – výrazne **súhlasili** s ich znížením (ak zároveň vnímali SŠ ako **kvalitné**, tak súhlas so znížením bol síce menší, napriek tomu výrazný).

<u>Postoj k stavu SŠ:</u>	Rodičia ZŠ	Rodičia SŠ	Žiaci SŠ	Absolventi	VŠ
SŠ je na Slovensku veľa a sú nekvalitné	0,82	1,20	1,16	1,15	1,16
SŠ je na Slovensku málo a sú nekvalitné	0,12	-0,18	-0,20	0,17	0,38
SŠ je na Slovensku veľa a ich kvalita je vysoká alebo postačujúca	0,32	0,34	0,27	0,55	0,71
SŠ je na Slovensku málo a ich kvalita je vysoká alebo postačujúca	-0,08	-0,38	-0,55	0,00	-0,12
vôbec sa k tejto veci neviem vyjadriť	0,30	0,39	0,76	0,85	0,84

Q23. Súhlasili by ste so znížením počtu stredných škôl, ak by sa tým zásadne zvýšila ich kvalita?

Q22. Ktorý výrok najviac vystihuje váš postoj k stavu stredných škôl?

RÚZ – výber strednej školy, záverečná správa, 13.12.2023, 2muse

Obsah

1. **Postoje žiakov ZŠ a ich rodičov k výberu strednej školy**
2. **Spätné zhodnotenie rozhodnutia výberu SŠ**
3. **Spokojnosť s navštevovanou školou**
4. **Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ - sumarizácia**
5. **Atribúty (ne)dôležitosti výberu SŠ – jednotlivé skupiny**
6. **Vnímanie uplatniteľnosti a praxe**
7. **Duálne vzdelávanie**
8. **Ochota cestovať do SŠ**
9. **Motivátori a bariéry v dochádzaní dlhšie**
10. **Hodnotenie konceptu veľkej školy**
11. **Sumárne hodnotenie (ne)výhod konceptu veľkej strednej školy**
 - 11.1. **Výhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.2. **Výhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
 - 11.3. **Nevýhody konceptu – kvantitatívne, jednotlivé skupiny**
 - 11.4. **Nevýhody konceptu – spontánne hodnotenia, jednotlivé skupiny**
12. **Postoje k potenciálnemu zníženiu počtu SŠ, ak by sa zvýšila ich kvalita**
13. **Demografia**

Demografia - rodičia

		rodičia ZŠ	rodičia SŠ
Pohlavie	muži	30%	33%
	ženy	70%	67%
Vek	18 – 35 rokov	16%	9%
	36 – 45 rokov	55%	42%
	46 – 55 rokov	26%	44%
	nechcem uviesť	3%	5%
Región	Bratislavský	11%	11%
	Trnavský	10%	10%
	Trenčiansky	10%	10%
	Nitriansky	12%	14%
	Žilinský	14%	14%
	Banskobystrický	11%	12%
	Prešovský	16%	14%
	Košický	16%	15%

		rodičia ZŠ	rodičia SŠ
Veľkosť sídla	do 999 obyvateľov	15%	14%
	1 000 - 4 999 obyvateľov	28%	29%
	5 000 - 19 999 obyvateľov	16%	17%
	20 000 - 99 999 obyvateľov	29%	29%
	100 000 a viac obyvateľov	12%	12%

Demografia – mladí ľudia

		Žiaci ZŠ	Žiaci SŠ	Absolventi	VŠ
Pohlavie	muži	49%	52%	54%	52%
	ženy	51%	48%	46%	48%
Vek	18 – 21 rokov	ø <18	ø <18	30%	20%
	22 – 25 rokov	.	.	58%	56%
	26 – 35 rokov	.	.	6%	23%
	nechcem uviesť	.	.	5%	2%
Región	Bratislavský	11%	11%	8%	10%
	Trnavský	10%	10%	10%	10%
	Trenčiansky	10%	10%	12%	13%
	Nitriansky	12%	14%	12%	12%
	Žilinský	14%	14%	15%	14%
	Banskobystrický	11%	12%	11%	11%
	Prešovský	16%	14%	14%	17%
	Košický	16%	15%	17%	14%

		Žiaci ZŠ	Žiaci SŠ	Absolventi	VŠ
Veľkosť sídla	do 999 obyvateľov	15%	14%	.	.
	1 000 - 4 999 obyvateľov	28%	29%	.	.
	5 000 - 19 999 obyvateľov	16%	17%	.	.
	20 000 - 99 999 obyvateľov	29%	29%	.	.
	100 000 a viac obyvateľov	12%	12%	.	.

základ
správných
rozhodnutí

Kontakty

Máte otázky? Neváhejte nás kontaktovať!

Peter Sklenář

peter.sklenar@2muse.sk

+421 918 581 254

Juraj Polačko

juraj.polacko@2muse.sk

+421 918 581 236

Marek Lukačovič

marek.lukacovic@2muse.sk

+421 918 581 624

